

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาระบบการจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

คณะผู้ดำเนินการวิจัย

เตือนใจ

เกียรติ

วิราพร

พงศ์อาจารย์

สุขแก้ว

คำสอน

สุขนิจ

กล่อมจันทร์

อดุลย์

วังศรีคุณ

อำนวยการ

สุนทรสมัย

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

พฤษภาคม 2547

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) โดยมุ่งศึกษาใน 3 องค์ประกอบ คือ ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยเอกสาร และกลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูล ซึ่งได้แก่ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ใช้บัณฑิต นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษานักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาแล้วและที่กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัยใช้การวิเคราะห์เอกสาร จัดการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาของการบริหารจัดการระดับบัณฑิตศึกษา ด้านโครงสร้างการบริหารไม่พบว่าเป็นปัญหา ด้านหลักสูตรและสาขาที่เปิดสอนพบว่า การจัดแผนการเรียนยังไม่เอื้อต่อการวิจัย ไม่เกิดการบูรณาการไปสู่การวิจัย หลักสูตรของบางสาขาไม่ได้กำหนดให้นักศึกษาได้เรียนวิชาสถิติ ด้านการจัดอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ยังขาดอาจารย์ที่มีความสามารถเฉพาะทางในบางสาขา อาจารย์ยังมีการศึกษาค้นคว้าน้อย ไม่มีประสบการณ์ในการทำวิจัย มีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาตรวจงานและการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ด้านนักศึกษายังมีความรู้พื้นฐานไม่เพียงพอ ขาดความรู้ความสามารถในระยะเบียบ วิธีวิจัย ไม่ได้วางแผนการเรียนและการจัดเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ ไม่ค่อยสนใจใฝ่รู้ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไม่เพียงพอ ไม่เข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการทำวิทยานิพนธ์ ด้านแหล่งเรียนรู้ยังไม่เพียงพอไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา อยู่ห่างไกลจากสถานที่เรียน

ปัญหาด้านกระบวนการบริหารจัดการพบว่าสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติงานหรือดำเนินงานแทนคณะกรรมการบริหารหลักสูตรเกือบทั้งหมด ทำให้ประธานสาขา ไม่ได้ดำเนินการใดๆที่ควรจะเป็นบทบาทหน้าที่ ทำให้เกิดความล่าช้า และสับสนในบทบาทหน้าที่ ปัญหาด้านระบบการคัดเลือกนักศึกษา ไม่สามารถคัดเลือกนักศึกษาได้ตามคุณสมบัติที่ต้องการ กล่าวคือ เป็นนักศึกษาที่เพิ่งสำเร็จการศึกษายังไม่มียานทำ ขาดคุณสมบัติในสาขาวิชาที่เรียน จำนวนนักศึกษาที่มาสมัครสอบและเข้าสู่ระบบการคัดเลือก ยังไม่เพียงพอกับจำนวนที่ตั้งเป้าไว้ ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวนชั่วโมงในการสอนวิชาวิจัย มีไม่เพียงพอ ทำให้นักศึกษาไม่ค่อยเข้าใจในศาสตร์หรือกระบวนการทำวิจัย ขาดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในการทำวิจัยให้กับนักศึกษา การจัดการเรียนการสอนในวิชาอื่น ยังไม่มีการบูรณาการในทุกวิชาสู่การวิจัย ทำให้

นักศึกษาไม่สามารถนำความรู้มาเชื่อมโยงไปถึงเรื่องวิทยานิพนธ์ได้ ไม่ค่อยเน้นด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือการ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ขาดการเชิญวิทยากรมาเสริมความรู้ด้านการ ทำวิทยานิพนธ์ให้กับนักศึกษา ปัญหาด้านกระบวนการจัดทำวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนเห็นว่า ขั้นตอนการเสนอวิทยานิพนธ์ที่มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ การเสนอหัวข้อ เล่าโครงการวิจัย และการสอบ วิทยานิพนธ์ หลายครั้งเกินไป น่าจะยุบหัวข้อและเล่าโครงให้เหลือเป็น 2 ขั้นตอน คู่มือในการจัดทำ วิทยานิพนธ์ยังไม่มีระเบียบในการปฏิบัติที่ชัดเจนมหาวิทยาลัยขาดนโยบายเกี่ยวกับ Theme ในการ ทำวิทยานิพนธ์ ขาดความเอาใจจริงเอาใจต่อการฝึกฝนให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถในกระบวนการ ทำวิจัย ปัญหาด้านการควบคุมวิทยานิพนธ์ ยังไม่มีกระบวนการติดตามการดำเนินการของ นักศึกษาและคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทำให้นักศึกษาที่ระยะห่างนานเกินไป จนขาด ความเข้าใจที่ต่อเนื่อง การเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์บางคนพบได้ยาก คิดต่อไม่ได้ ขาดการ จัดเวลาและระบบของการให้คำปรึกษา อาจารย์บางคนไม่มีเวลาตรงงานทำให้นักศึกษาต้องรอนาน บางคนไม่คำนึงถึงพื้นฐานของนักศึกษา และไม่ได้ให้ความช่วยเหลือแนะนำแก่นักศึกษาเท่าที่ควร นักศึกษาส่วนใหญ่ ไม่สำเร็จการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนด คือ 2 ปี ไม่ได้นำข้อค้นพบที่ได้จาก การทำวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ไปใช้ในการพัฒนางานหรือด้านอื่นๆ วิทยานิพนธ์ที่นักศึกษานำมาทำไป ใช้ประโยชน์ไม่ค่อยได้ เนื่องจากปัญหาที่นำมาทำวิจัยไม่ใช่ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ และส่วน ใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งไม่ได้ข้อค้นพบที่จะนำไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม ขาด ความลึกซึ้งในประเด็นที่นักศึกษานำมาทำวิทยานิพนธ์ และมีความเชื่อมโยงกับบุคคลอื่นที่ได้ศึกษา วิจัยมาแล้ว

2. การพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา

คณะผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย ดังนี้

2.1 ระบบบริหารจัดการยังคงให้มีโครงสร้างการบริหารและจัดตั้งคณะกรรมการ 3 ระดับ ได้แก่ระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ และระดับสาขา แต่ควรปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร โดย ในระดับคณะให้มีรองคณบดีที่รับผิดชอบงานบัณฑิตศึกษาโดยตรง และจัดให้มีสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะหรือเพิ่มบุคลากร ปรับปรุงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการทุก ระดับ และกำหนดบทบาทหน้าที่ระดับคณะ ระดับสาขา และสำนักงานบัณฑิตศึกษาให้ชัดเจน โดยให้คณะกรรมการระดับสาขามีบทบาทในความรับผิดชอบต่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ของนักเรียน โดยตรง ปรับปรุงกลยุทธ์การบริหารจัดการโดยกำหนด Bench Marking หรือตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน มีการ ติดตามประเมินผลและใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการ พิจารณาคำตอบ แทนของคณะกรรมการระดับต่าง ๆ ตามภาระงาน

22 ระบบการคัดเลือกนักศึกษา ควรกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นที่เป็นพื้นฐานในการวิจัย ประสบการณ์ในการทำงานและเกณฑ์ที่ชัดเจน กำหนดวิธีการคัดเลือกที่สอดคล้องกับเกณฑ์ และดำเนินการคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนด

23 ระบบการคัดเลือกและพัฒนาอาจารย์ผู้สอนและที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ควรกำหนดเกณฑ์และคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน ให้เป็นไปตามระเบียบของ สำนักงานการอุดมศึกษา หรือของมหาวิทยาลัย จัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิ กำหนดภาระงานการสอนและการควบคุมวิทยานิพนธ์ จัดทำแผนพัฒนาอาจารย์ผู้สอน ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และจัดให้มีการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาระดับปริญญาโท

24 ระบบการจัดการเรียนการสอน ควรจัดทำแผนการเรียนให้มีวิชาสถิติและวิจัยในภาคเรียนแรกควบคู่กันไป จัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาให้เชื่อมโยงลงสู่กระบวนการทำวิจัย (Research Based) บูรณาการเนื้อหาวิชาเพื่อมุ่งสู่การวิจัย ฝึกทักษะในการค้นคว้า สืบค้นข้อมูลและเน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนร่วมกันของกรมการสาขาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และ ควรจัดอาจารย์ผู้สอนเป็นทีม

25 ระบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ ควรแบ่งขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์โดยใช้ ระบบ 3-3-6 หน่วยกิต คือ การเลือกหัวข้อและทำเค้าโครง/ การพัฒนาเครื่องมือ/ การวิเคราะห์สรุปผล ส่วนการสอนวิทยานิพนธ์ควรมี 2 ขั้นตอนคือ สอบหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 สอบวิทยานิพนธ์ ปรับปรุงคู่มือในการจัดทำวิทยานิพนธ์ จัดทำแผนการทำงานระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา จัดให้มีการรายงานผลความก้าวหน้าตามแผน กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินความก้าวหน้าของผลงาน ให้นักศึกษาสามารถลงทะเบียนการทำวิทยานิพนธ์ได้ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 3 กำหนดสัดส่วนระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์กับนักศึกษา เป็น 3 : 1 จำนวนนักศึกษาที่อยู่ในความดูแลเพื่อการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์มีสัดส่วนรวมแล้วทุกสาขาไม่เกิน 10 คน โดยอาจยืดหยุ่นได้ตามเวลาภารกิจและความสามารถของอาจารย์ กำหนดให้มีการประชุมกันระหว่างอาจารย์ที่เป็นคณะกรรมการให้นักศึกษาคนใดคนหนึ่ง ให้มีการบันทึกผลและรับรองผลการประชุม โดยประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ กำหนดทิศทางและรูปแบบของการจัดทำวิทยานิพนธ์ที่ชัดเจน

กระบวนการส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัย จัดหาเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์ A สนับสนุนตรงตามสาขาในระดับบัณฑิตศึกษา จัดให้มีคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย เพียงพอ สามารถติดต่อทาง Internet ได้รวดเร็ว จัดห้องคอมพิวเตอร์สำหรับนักศึกษาเพื่อใช้เฉพาะงาน จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อเสริมสร้างความรู้แก่นักศึกษาเป็นระยะ และจัดตั้งคลินิกวิจัย

ABSTRACT

The purposes of this research were to study problem circumstances and develop qualified administrative system for post graduate research of Pibulsongkram Rajabhat University by participational research technique (PAR). The research focussed on 3 factors : inputs, processes and outputs. Research population consisted of informational documents, administrators, instructors, research advisors, experts, post graduated users, present graduated students and post graduates.

The research was done by document analyzing, focus group discussion, seminar and in-depth interview the stakeholders.

The research found that :

1. Study of post graduated administrative problems: There were not any serious problems about administration structure. Study of curriculum and teaching programs were not supportable to the research. Some programs did not provide statistics in the curriculum. The instructors and research advisors were not managed into the programs specifically. They were not only inexperienced in research but also unactive of learning. They were over loaded teaching, no time for homework checking and giving advises to students. For student circumstances: Their background knowledge were not enough to learn further about research method. Research processes were without timing, they were not active enough to study for getting research data. Not often meeting their advisors , living far away from the university, lacking of research sources, these caused their research works went on slowly and unsuccessfully.

Problems about management processes: The study found that most processes were done by ones in post graduate office. This deed was confused to the program presidents for what they should have done appropriately for their jobs. For student enrollment : Having another university in the same area , operating the same post graduated programs, and while the students in the other university working only on the Individual Study (IS), Pibulsongkram Rajabhat University required each student do his/her own research for his/her successful study. These situations made many students choose another way which was easier to succeed their study. This caused Pibulsongkram Rajabhat University have not many choices to choose the students and could not reach the numbers of student planning even though already including those jobless students. For research study problems, research study periods were too less. Students did not understand and inexperienced

enough for research works. Teaching methods were also unsupportable to research works. It made students do not know how to analyze their knowledge to research. Teaching in classes were without inviting research experts to co-teaching. Problems about research processes : Some students told that 3 steps with topic submitting, proposal submitting and oral defending were too many processes. The topic and the proposal could be in the same step. The research hand book should be set clear, approved and given the certain flowing line of research processes. There were also no policies of setting the research theme and training about research works. For research control : There were not following up process to check working on research and advising steps. Some advisors had no time to check research searching data. Most of students were unable to finish their study within 2 years. Research works mostly were not be used to develop society and some were as same cases as others'.

2. Developing administration and management research quality, the research party laid out management systems as follows :

2.1 Post graduate administrative structure with 3 level committees could be the same as before, but there should be the deputy dean worked or looked after those majors belong to the faculty. Faculty post graduated office should be provided with office personnel. Every committee level should be put with job descriptions. Strategic planning should be made and controlled with 'Bench Marking' in running administration. Assessment should be done and the results be used to develop administrating. Compensation should be considered for the committees in every level.

2.2 Student selection should raise qualifications by adding knowledge of basic research, working experiences and follow criteria in selecting students.

2.3 Instructors and advisors should raise criteria and qualifications coincide with the needs of university. Job descriptions of the instructors and advisors should be shown. The instructors should be developed by sending them to seminar at least once a year.

2.4 Learning management system : *Primary* statistics and research methodology should be provided to learn in the first semester. Learning process should be connected to research-based method, practice with research data collecting, analyzing and synthesizing. Co-teaching should be developed in teaching research at least once a year.

2.4 Research control system : Research working should be divided into 3 steps, topic and proposal submitting, instrument developing and analyzing the results. For research assessment should be 2 steps, (1) topic and proposal and (2) oral defending. During research working, the progress of collecting data should be reported step by step. The ratio of the advisors to the student should be 3: 1.

2.5 Each advisor might have no more than 10 students to give them advises. There should be some meetings planned between the students and their advisors. Every meeting should be recorded and could be checked later.

Supporting research processes : There should be many things provided such as informational documents, texts, research papers, sophisticated computers with internet connection. For computer services, the computer rooms should be managed separately for different purposes, searching through internet line or analyzing data. There should be research seminars and workshops to enhance research works. Research clinic should be established to be research advice center.

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Pibulsongkram Rajabhat University

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2547 และได้รับความอนุเคราะห์ ส่งเสริมสนับสนุน ตลอดจนเอื้ออำนวยความสะดวกในการวิจัยครั้งนี้จากอธิการบดีและผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม คณะผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ และวิทยาการที่ได้กรุณาให้แนวความคิด ความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้ ทำให้คณะผู้วิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้และพัฒนาปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงภูมิแจ้ง มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวนทอง เขาวงกิตพิงษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สรรค์ วรอินทร์ ผู้อำนวยการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิทธิธัญ ประพุทธนิติสาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รองศาสตราจารย์ ชวน เพชรแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช รองศาสตราจารย์ ดร. วิชัย แหวนเพชร อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร รองศาสตราจารย์ สมนึก ภัททิยธนี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลัคนภา พรหมมา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ตลอดจน ดร. จิตราภา กุณฑลบุตร ผู้ประสานงานโครงการวิจัย

อนึ่ง งานวิจัยฉบับนี้คงจะไม่สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนด ถ้าปราศจากความร่วมมือร่วมใจ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลด้วยความยินดีและเต็มใจจาก ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตลอดจนนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย ทั้งที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว และที่กำลังศึกษาอยู่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งได้เสียสละเวลามาร่วมประชุมระดมความคิด เป็นจำนวนหลายครั้ง รวมทั้งการให้โอกาสในการสัมภาษณ์อีกด้วย นับว่าเป็นกัลยาณมิตรอย่างแท้จริง คณะผู้วิจัยจึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

คุณประโยชน์ของการวิจัยครั้งนี้ ขอมอบแด่คณะผู้บริหารของมหาวิทยาลัยและผู้บริหารงานระดับบัณฑิตศึกษา ที่จะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อไป

คณะผู้วิจัย

พฤศจิกายน 2547

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย	1
คำถามวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
เอกสารที่เกี่ยวข้อง	10
ความหมายและลักษณะสำคัญของบัณฑิตศึกษา	10
ควมบ่งชี้คุณภาพพระดับบัณฑิตศึกษา	12
ระบบการบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา	19
คุณลักษณะของมหาบัณฑิตที่พึงประสงค์	21
คุณภาพของมหาบัณฑิต	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	34
การเลือกสนามวิจัย	34
การลงสนามวิจัย	34
การสร้างความสัมพันธ์	35
ขั้นตอนในการวิจัย	35
แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	42
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
ตอนที่ 1 สภาพปัญหาเกี่ยวกับระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย	
ระดับบัณฑิตศึกษา	43
ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร	43
ข้อมูลที่ได้จากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	71
ข้อมูลที่ได้จากการจัดประชุมกลุ่มย่อย	82
ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์	95
ผลการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา	106
ด้านปัจจัย	106
ด้านกระบวนการ	114
ด้านผลผลิต	120
ตอนที่ 2 การพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา	122
ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร	122
ข้อมูลที่ได้จากการบรรยายของวิทยากร	125
ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย	129
ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์	139
ผลการสังเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา	150
ด้านปัจจัย	150
ด้านกระบวนการ	153
ด้านผลผลิต	156
การพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา	157
การร่างระบบ	157
ผลการประชุมวิพากษ์ระบบ	158

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
สรุปผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษา	158
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	164
สรุปผลการวิจัย	166
อภิปรายผล	180
ข้อเสนอแนะ	185
บรรณานุกรม	187
ภาคผนวก โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย	189
โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 2545	196
หลักสูตรและแผนการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา	200
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	210
รายชื่อบุคคลผู้ร่วมงานวิจัยในฐานะผู้ให้ข้อมูล	229
ประวัติย่อของคณะผู้ทำวิจัย	232

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สถานภาพของอาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา	51
ตารางที่ 2	จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำแนกตามสาขาวิชาและรุ่น	53
ตารางที่ 3	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของนักศึกษา ต่อการสอนของอาจารย์ผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษา	60
ตารางที่ 4	จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขาการบริหารการศึกษาที่เข้าเรียน พื้นสภาพนักศึกษา ยังไม่สำเร็จการศึกษาและที่สำเร็จการศึกษา จำแนก ตามจำนวนภาคเรียนที่ใช้ในการศึกษา	67
ตารางที่ 5	จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ศึกษาที่เข้าเรียน พื้นสภาพนักศึกษา ยังไม่สำเร็จการศึกษาและที่สำเร็จการศึกษา จำแนก ตามจำนวนภาคเรียนที่ใช้ในการศึกษา	68
ตารางที่ 6	จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขายุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยที่เข้าเรียน พื้นสภาพนักศึกษา ยังไม่สำเร็จการศึกษาและที่สำเร็จการศึกษา จำแนก ตามจำนวนภาคเรียนที่ใช้ในการศึกษา	68
ตารางที่ 7	จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจำแนกตามระดับคุณภาพของวิทยานิพนธ์	69

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ปัจจุบันประเทศไทยประสบกับวิกฤติต่าง ๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ฯลฯ จึงมีความจำเป็นที่รัฐบาลและประชาชนจะต้องร่วมกันแก้ปัญหา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2545) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำหนดนโยบายด้านการพัฒนาของภาครัฐ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การกำหนดให้ชุมชนเข้มแข็ง อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป ในการพัฒนาเพื่อให้บรรลุผลดังกล่าว รัฐบาลมีแนวทางการพัฒนาโดยอาศัยกระบวนการทางการศึกษาและการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ, 2546) ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐมุ่งไปเป็นแนวทางในการดำเนินการตามภารกิจของตน

มหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐหน่วยงานหนึ่ง มีปรัชญาของหน่วยงานว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นมาเป็นระยะเวลายาวนาน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ, 2538) ซึ่งเมื่อได้ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัย ก็ยังคงปรัชญาของการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอยู่เช่นเดิม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ, 2546) แสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏมีความตระหนักในความรับผิดชอบของตนต่อท้องถิ่นและประเทศชาติตลอดมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏได้เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาดังแต่ปีการศึกษา 2541 โดยมีนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาทั้งหมด 718 คน ต่อมา เพิ่มขึ้น เป็น 2,222 คน หรือ 3 เท่า ในปีการศึกษา 2542 ในปีการศึกษา 2543 มีนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 4,950 คน เพิ่มขึ้นจากการศึกษา 2542 ประมาณ 202 เท่า และในปีการศึกษา 2544 มีนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 8,464 คน เพิ่มขึ้นจากการศึกษา 2543 1.71 เท่า (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ, 2544) จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 – 2544 ผู้ศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันราชภัฏ เพิ่มขึ้นถึงประมาณ 11.79 เท่า ฉะนั้น ถ้าระบบบริหารจัดการงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีคุณภาพ ประเทศชาติยังมีผลงานวิจัยของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาสถาบันราชภัฏต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ ตอบสนองทั้งต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและนโยบายของรัฐบาล ประมาณ 10,000 เรื่อง ผลงานวิจัยเหล่านี้ถือเป็นจุดกำเนิดขององค์ความรู้ใหม่ที่อยู่บนพื้นฐานของสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่นไทย

อย่างไรก็ตามในสภาพความเป็นจริงเป็นที่ทราบกันว่า วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษายังไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์เท่าที่ควร เนื่องจากงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นไปตามความสนใจของนักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษา หัวข้องานวิจัยไม่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์ทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้างใช้วิธีวิทยาการวิจัยเก่า ๆ ซ้ำ ๆ กัน ผลงานวิจัยหลายเรื่องไม่ได้แก้ปัญหาหรือสนองความต้องการของท้องถิ่น (บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาตงกรณ์, 2545 : 86 – 87) ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากระบบบริหารจัดการงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษายังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ซึ่งสภาพปัญหาที่กล่าวมานี้ปรากฏอยู่ในทุกมหาวิทยาลัยราชภัฏ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก ได้เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาคั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 1 ภาคพิเศษ เรียงเฉพาะวันเสาร์ – อาทิตย์ มีจำนวนนักศึกษา 30 คน และในปีต่อมาเปิดรับนักศึกษาในสาขาเดียวกันจนถึงปัจจุบันเป็นรุ่นที่ 7 โดยมีจำนวนนักศึกษารวมประมาณ 180 คน นอกจากนี้ ในปีการศึกษา 2543 ทางมหาวิทยาลัยยังได้เปิดหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา รุ่นที่ 1 มีนักศึกษาจำนวน 14 คน และในปีการศึกษา 2545 ยังได้เปิดหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลพิเศษ รุ่นที่ 1 มีนักศึกษาจำนวน 32 คน จนกระทั่งในปีปัจจุบันมีนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำนวนประมาณ 104 คน ซึ่งนักศึกษาเหล่านี้มักจะประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำวิทยานิพนธ์เช่นเดียวกับที่ได้กล่าวมา คือวิทยานิพนธ์ของนักศึกษายังไม่ค่อยได้นำไปใช้ประโยชน์เท่าที่ควร ผลการวิจัยไม่ได้แก้ปัญหาหรือสนองตอบตามความต้องการของท้องถิ่น โจทย์วิจัยมักเป็นไปตามความต้องการของนักศึกษา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเก่าๆ ซ้ำๆกัน และส่วนใหญ่ใช้เวลาทำวิทยานิพนธ์นานไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนดไว้ตามแผน

คณะผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มีความมุ่งหวังต้องการให้งานวิจัยซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยฯ ซึ่งได้ลงทุนทั้งสติปัญญา เวลาและงบประมาณ สามารถผลิตองค์ความรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ และพิจารณาเห็นว่าปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เป็นเช่นนี้ได้คือ ระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยดังกล่าวขึ้น เพื่อให้ได้งานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาที่มีคุณลักษณะตามที่ต้องการ

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำถามวิจัย

1. ระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในปัจจุบันเป็นอย่างไร ส่งผลต่อคุณภาพงานวิจัยอย่างไรบ้าง
2. ระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่จะทำให้งานวิจัยมีคุณภาพควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามตั้งแต่เริ่มจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจนถึงปัจจุบัน
2. เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และออกแบบระบบบริหารจัดการงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบด้วยกัน 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่
 - 1.1 โครงสร้างการบริหารงานบัณฑิตศึกษา
 - 1.2 หลักสูตรและแผนการเรียน
 - 1.3 อาจารย์ผู้สอน
 - 1.4 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
 - 1.5 นักศึกษา
 - 1.6 แหล่งเรียนรู้

2. ด้านกระบวนการ ได้แก่

- 2.1 กระบวนการบริหารจัดการ
- 2.2 ระบบการคัดเลือกนักศึกษา
- 2.3 การจัดการเรียนการสอน
- 2.4 กระบวนการจัดทำวิทยานิพนธ์
- 2.5 การควบคุมวิทยานิพนธ์

3. ด้านผลผลิต ได้แก่ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา คุณภาพของงานวิจัยและ การนำผล
งานวิทยานิพนธ์ไปใช้

2. ด้านพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

พื้นที่ในการดำเนินการวิจัย คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

3. ด้านช่วงเวลาวิจัย

ใช้เวลาในการศึกษา เป็นเวลา 9 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2547 จนถึง
ประมาณกลางเดือนพฤศจิกายน 2547

4. ด้านแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร ประกอบด้วย เอกสารที่เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหาร
งานบัณฑิตศึกษา คำสั่ง ระเบียบข้อบังคับต่างๆ หลักสูตร แผนการสอน วิทยานิพนธ์ของนักศึกษา
ผลการประเมินอาจารย์ผู้สอนโดยนักศึกษา รายงานการประเมินตนเองและการประเมินภายใน ของ
สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

4.2 แหล่งข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

- 4.2.1 คณะกรรมการบริหารบัณฑิตศึกษา
- 4.2.2 อาจารย์ผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษา
- 4.2.3 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา
- 4.2.4 ผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
- 4.2.5 นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขาบริหารการศึกษา สาขาพุทธ
ศาสตร์การพัฒน และ สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา
- 4.2.6 นักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขาบริหารการศึกษา สาขาพุทธ
ศาสตร์การพัฒน และสาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา
- 4.2.7 ผู้ใช้บัณฑิต ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา และหรือหัวหน้างานของบัณฑิต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบว่าระบบการบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในปัจจุบันเป็นอย่างไร
2. ทำให้ระบบการบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่ทำให้งานวิจัยมีคุณภาพ
3. ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องกับระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย สามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบในการพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดทำวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ระบบบริหารจัดการ หมายถึง องค์ประกอบของกระบวนการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพของวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประกอบด้วย ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต
2. ปัจจัยเบื้องต้น (Input) หมายถึง สิ่งที่จะช่วยให้การดำเนินการจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพของงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาประสบความสำเร็จ ได้แก่
 - 2.1 โครงสร้างการบริหารจัดการของบัณฑิตศึกษา หมายถึง รูปแบบการบริหารงานของบัณฑิตศึกษา
 - 2.2 หลักสูตรและแผนการเรียน หมายถึง การจัดการวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา และสาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
 - 2.3 อาจารย์ผู้สอน หมายถึง ผู้ให้การศึกษอบรมให้ความรู้แก่นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
 - 2.4 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หมายถึง ผู้รับผิดชอบในการให้คำปรึกษา ดูแลนักศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ ในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
 - 2.5 นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาหรือจบการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาการบริหารการศึกษา สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา และสาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

2.6 แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานที่ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนและการทำวิทยานิพนธ์ ได้แก่ ห้องสมุด สำนักวิจัยและบริการวิชาการ รวมไปถึงสิ่งต่างๆที่เอื้อต่อการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา

3. กระบวนการ (Process) หมายถึง วิธีดำเนินการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามขั้นตอนการดำเนินงาน ได้แก่

3.1 ระบบการบริหารจัดการ หมายถึง การประสานงานเพื่อการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ส่งผลต่อการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา

3.2 ระบบการคัดเลือกนักศึกษา หมายถึง วิธีการได้มาซึ่งนักศึกษาที่จะรับเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาที่มีคุณลักษณะเอื้อต่อการทำวิทยานิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษา สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา และสาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา

3.3 ระบบการจัดการเรียนการสอน หมายถึง รูปแบบหรือวิธีการในการถ่ายทอดความรู้ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนจะต้องกระทำร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ แนวคิด และทักษะต่างๆ ในการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา จนสามารถทำวิทยานิพนธ์ได้

3.4 ระบบการคัดเลือกและพัฒนาอาจารย์จัดทำวิทยานิพนธ์ หมายถึง การได้มาซึ่งผู้สอนและผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และการพัฒนาบุคลากรดังกล่าวให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับการเป็นผู้สอนและผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

3.5 ระบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ หมายถึง การให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และการดูแลติดตาม ของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แก่นักศึกษา ให้สามารถทำวิทยานิพนธ์ได้สำเร็จ และมีคุณภาพ

4. ผลผลิต (Output) หมายถึง บัณฑิตที่จบการศึกษาและ ผลงานในรูปวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาที่มีคุณภาพ

5. งานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา หมายถึง วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโท ทั้งในสาขาการบริหารการศึกษา สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา และสาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา

6. คุณภาพงานวิจัย หมายถึง วิทยานิพนธ์หรือรายงานการวิจัยที่มีความถูกต้องตามกระบวนการวิจัย เนื้อหาทันสมัย และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือสังคมได้

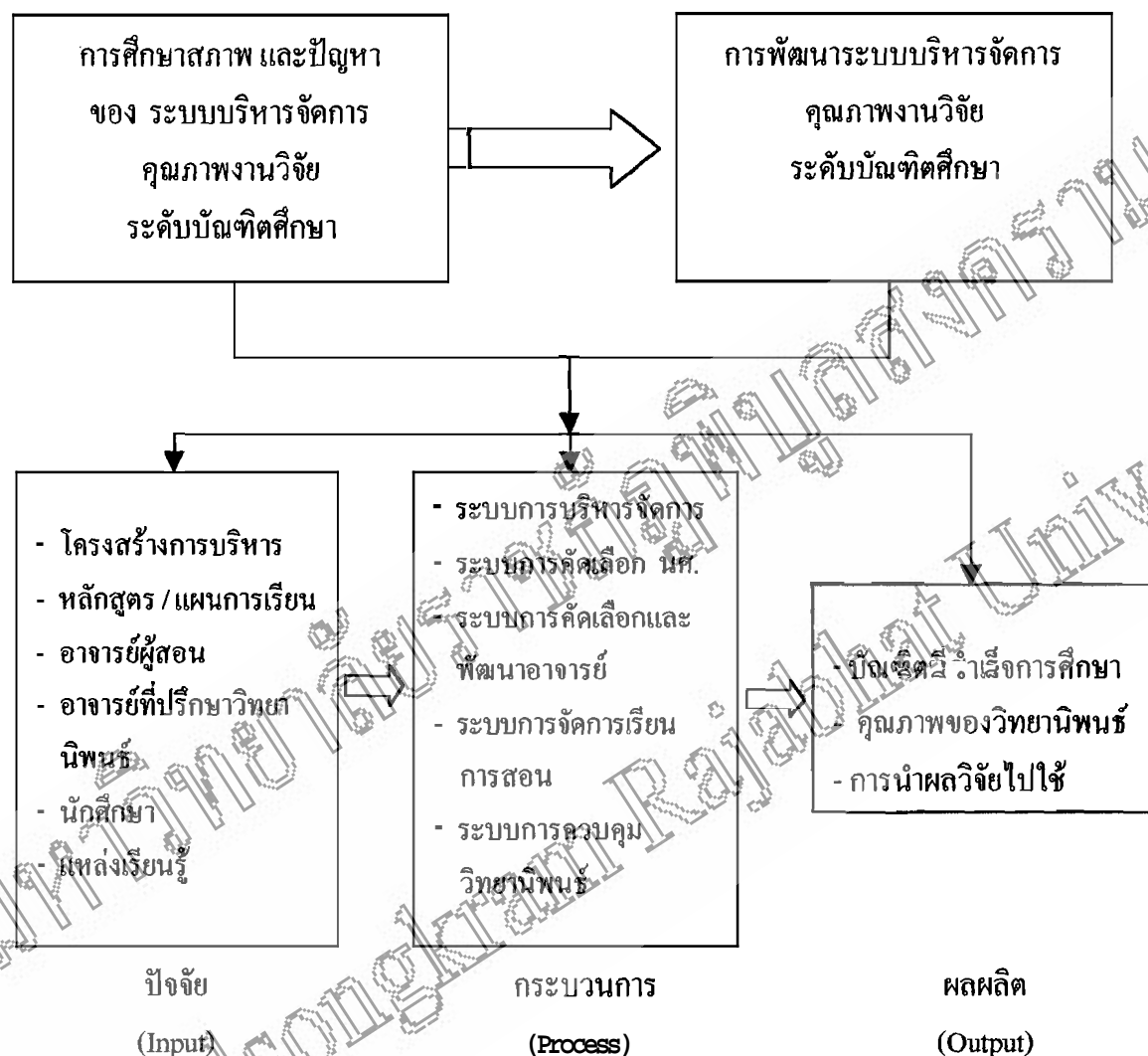
7. สภาพของกระบวนการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินการของบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามในการจัดการด้านโครงสร้างการบริหารจัดการหลักสูตร และแผนการเรียน อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นักศึกษา และแหล่งเรียนรู้

8. ปัญหาของระบบบริหารจัดการ หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคหรือสิ่งที่ทำให้ระบบการบริหารจัดการไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารจัดการหลักสูตรและแผนการเรียน อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นักศึกษา และแหล่งเรียนรู้

9. คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา หมายถึง องค์กรบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งโดยมหาวิทยาลัย เพื่อทำหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งประกอบด้วยอธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองอธิการบดีฝ่ายบริหารและรองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา คณะบดีคณะที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการ ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน และ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 ความหมายและลักษณะสำคัญของบัณฑิตศึกษา
- 1.2 ตัวบ่งชี้คุณภาพของบัณฑิตศึกษา
- 1.3 ระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
- 1.4 คุณลักษณะของมหาบัณฑิตที่พึงประสงค์
- 1.5 คุณภาพของมหาบัณฑิต

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1 ความหมายและลักษณะสำคัญของบัณฑิตศึกษา

มีผู้ให้ความหมายและลักษณะสำคัญของบัณฑิตศึกษาไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้

วิจิตร ศรีสอน (2523 : 22 - 26) ได้ให้ความหมายของคำว่าบัณฑิตศึกษา (Graduate Education) ไว้ 2 นัยคือ นัยแรก หมายถึง สถาบันทางการศึกษาหรือบัณฑิตวิทยาลัย (Graduate School) ที่ทำการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา เป็นสถาบันการศึกษาที่บุคคลผู้แสวงหาความรู้ในระดับที่สูงมารวมกัน เพื่อทำการศึกษาให้ลึกซึ้งในทุกสาขาวิชา นัยที่สอง หมายถึง หลักสูตรการศึกษา (Course of Graduate Study) เป็นหลักสูตรที่สูงกว่าระดับปริญญาตรีโดยมุ่งพัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา การค้นคว้าวิจัยเพื่อยกระดับวิชาชีพ สร้างความเป็นผู้นำทางวิชาการ และการแสวงหาความรู้เฉพาะด้านอย่างลึกซึ้งจากการค้นคว้าวิจัย ผู้ที่เข้ารับการศึกษจะต้องศึกษาระดับปริญญาตรีก่อน จึงเรียกการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอีกชื่อหนึ่งว่า การศึกษาหลังปริญญาตรี (Postgraduate หรือ Post-bachelor) ซึ่งรวมการศึกษาไว้ 3 ระดับ คือ

1. ระดับประกาศนียบัตร (Postgraduate Diploma) เป็นรูปแบบการศึกษาหลังระดับปริญญาตรีที่มุ่งประสบการณ์วิชาชีพขั้นสูง (Work Experience Approach)

2. ระดับมหาบัณฑิตหรือปริญญาโท (Master Degree) เป็นการศึกษาหลังระดับปริญญาตรีซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ

- 2.1 มีการวิจัย (Research Approach)

2.2 เรียนรายวิชาโดยไม่มีกรวิจัย

3. ระดับคุณวุฒิปบัณฑิตหรือปริญญาเอก (Doctorate) เป็นการศึกษาในระดับปริญญาโท มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเฉพาะสาขาวิชา เป็นนักวิชาการ (Scholar) และเป็นนักวิจัย (Researcher) ที่ทำการค้นคว้าวิจัยเพื่อแสวงหาความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาดังอย่างลึกซึ้ง สามารถนำความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพที่ได้รับจากการค้นคว้าไปประยุกต์ใช้ทำงานในสาขาวิชาชีพของตนได้อย่างดีเลิศโดยอิสระ โดยมีลักษณะทั่วไปของบัณฑิตศึกษา ดังนี้

3.1 มุ่งเน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization) คือ มีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะเสริมสร้างความรู้ลึกซึ้งในวิชาใดวิชาหนึ่งให้เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ

3.2 มุ่งเน้นในเรื่องการวิจัยค้นคว้า (Research Oriented) ถือว่า การวิจัยเป็นกิจกรรมสำคัญ

3.3 มุ่งเน้นความรู้ทางด้านวิชาชีพ (Professionalization) เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถทำงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ

3.4 มุ่งเน้นความรู้ทางด้านวิชาการ (Scholarship) เพื่อให้บัณฑิตเป็น นักวิชาการที่มีความสามารถสูงพอที่จะเป็นผู้นำทางวิชาการในสาขาวิชาที่ตนศึกษาได้ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

กานดา ณ ถลาง (2523 อ้างถึงในงามตา ตันนุกูล 2538 : 12) กล่าวว่า การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาไม่ควรจะเป็นเพียงเพื่อถ่ายทอดความรู้แต่เพียงประการเดียว หากควรเป็นเพื่อที่จะให้เกิดพลังในการคิด มากกว่าที่จะถ่ายทอดความรู้ออกไปในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ในทางการศึกษาก็เช่นเดียวกัน สิ่งที่สำคัญที่สุดที่เป็นความมุ่งหวังของบัณฑิตในขั้นนี้คือ พลังที่เขาจะคิดต่อไป ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากกว่าการถ่ายทอดการเรียนรู้ทางการศึกษาในระดับนี้ โดยเหตุที่ว่ามุ่งลึกและดิ่งเดียวไปในสาขาวิชาการ จึงเป็นการสืบเสาะแสวงหาในขอบข่ายของวิชาการที่บริสุทธิ์ด้วย ไม่ใช่จะมุ่งประยุกต์อย่างเดียว แต่โดยความมุ่งหวังในการศึกษาขั้นบัณฑิตศึกษาแล้ว ความรู้บริสุทธิ์ทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง และ โอกาสที่จะต้องเปิดให้แก่บุคคลแต่ละบุคคลที่จะดิ่งเดี่ยวเสาะแสวงหาไปในโลกทางวิชาการของเขานี้ย่อมจำเป็นที่สุด ถ้ามีเวลานั้นแล้วจะไม่มีที่ทางตรงไหนที่จะให้คนได้มาสืบเสาะแสวงหาความรู้อย่างบริสุทธิ์นี้ได้

ประจวบสุข อาชวอำรุง (2523 อ้างถึงใน งามตา ตันนุกูล, 2538 : 12) กล่าวว่า การศึกษาในระดับอุดมศึกษามีหลายประการด้วยกันแล้วแต่ลักษณะท้องถิ่น ลักษณะของสถาบันที่ตั้งขึ้นมา ลักษณะความต้องการของสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เป็นวัฒนธรรมและทรัพยากร ดังเช่นปรัชญาที่นับว่าเป็นต้นกำเนิดของบัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เป็นสถาบันการศึกษาแห่งชาติไทย เพื่อผลิตบัณฑิตผู้เรื่องปัญญาและ

กอปด้วยคุณธรรม นอกจากนี้ยังได้อ้างถึงปรัชญาของนักปรัชญาการศึกษาท่านหนึ่งซึ่งกล่าวไว้ว่าบัณฑิตไม่ใช่เป็นนักวิชาการเท่านั้น แต่ต้องเป็นคนด้วย (Not only a scholar but also a man) และผู้ที่เป็บัณฑิตนั้นต้องเป็นปุณชนคนธรรมดาคด้วย

ชัยพร วิชาวุธ (2523 : 191) จำแนกมโนคติเกี่ยวกับบัณฑิตศึกษาไว้เป็น 3 อย่างคือ

1. บัณฑิตศึกษาเป็นการศึกษาเพิ่มเติมต่อจากระดับปริญญาตรีเพื่อให้มีความรู้ลึกซึ้งขึ้นวิธีการศึกษาไม่แตกต่างจากการศึกษาระดับปริญญาตรีไม่จำเป็นต้องวิทยานิพนธ์

2. บัณฑิตศึกษาเป็นการศึกษาเพื่อสร้าง และเพิ่มพูนทักษะในการประกอบอาชีพเฉพาะทาง เช่น ทักษะการเป็นนักบริหารงานบุคคล เป็นจิตวิทยาเด็ก ฯลฯ การฝึกปฏิบัติมีความจำเป็นมากที่สุดวิทยานิพนธ์ไม่มีความจำเป็นถ้าหากจะให้ทำวิทยานิพนธ์ก็เพื่อให้เรียนรู้กระบวนการวิจัยเพื่อที่จะสามารถอ่านและติดตามผลวิจัยในวิชาชีพของตน

3. บัณฑิตศึกษาเป็นการศึกษาเพื่อผลิตนักวิจัยนักวิชาการในแต่ละสาขาวิชา วิทยานิพนธ์เป็นหัวใจของบัณฑิตศึกษา เพราะเป็นการทดสอบความสามารถในการวิจัยและการวิจารณ์

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2523 : 88 – 89) กล่าวว่า บัณฑิตศึกษาเกิดจากความกระหายของมนุษย์ในการขยายพรมแดนความรู้ให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่ง ๆ ขึ้นไป เพื่อนำผลแห่งการเพิ่มพูนความรู้ไปปรับปรุงคุณภาพของมนุษย์ในสังคมให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ กล่าวว่างบัณฑิตศึกษาควรมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. ติดตาม ส่งเสริม แสวงหา และบุกเบิกความรู้ใหม่ทางการศึกษา
2. พัฒนา และประยุกต์ความรู้ใหม่เพื่อประโยชน์ของการพัฒนาการศึกษาและสังคม
3. ผลิตบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ รู้จักใช้ความรู้ มีความก้าวหน้า ทันสมัย

และยุติธรรม

4. ประเมินปรับปรุง และพัฒนากระบวนการศึกษาของชาติให้ดีขึ้นและมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. เป็นศูนย์กลางของวิชาการ และวิชาชีพครู

ทบวงมหาวิทยาลัย (2533 : 24) ได้กำหนดปรัชญาในระดับบัณฑิตศึกษาไว้ว่าเน้นการพัฒนาวิชาการ และนักวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถระดับสูงในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ได้อย่างอิสระ รวมทั้งมีความสามารถในการสร้างสรรค์รโงความก้าวหน้าทางวิชาการได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา ดังนี้

- I. เพื่อสนองความต้องการกำลังคนระดับสูงในสาขาวิชานั้น ๆ

2. เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยอาศัยผลการวิจัยค้นคว้าเป็นปัจจัยสำคัญ และส่งเสริมประสิทธิภาพการสอน

3. เพื่อส่งเสริมให้ผู้ศึกษาเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถทางวิชาการในระดับสูงและเป็นผู้มีจริยธรรม

งามตา ตันนุกุล (2538 : 12) กล่าวว่า การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นการศึกษาที่ดั่งเตี้ยวลึกซึ้ง เน้นความชำนาญพิเศษ เป็นขบวนการถ่ายพลังความคิดสืบเสาะแสวงหาวิชาการที่บริสุทธิ์ และ ปลุกคนเข้าสู่ภาวะที่เป็นเลิศในวิถีทางแห่งปัญญา ผู้ที่ได้รับการศึกษาระดับนี้ จะออกไปเป็นผู้เปลี่ยนแปลงสังคม เป็นนักวิชาการที่รอบรู้ เป็นนักแสวงหาข้อมูล เป็นนักคิด นักทำ และเป็นที่รู้แจ้งเห็นจริงในข้อมูลต่าง ๆ มีความเชี่ยวชาญสูง เป็นผู้นำทางวิชาการในสาขาวิชานั้น ๆ ได้

1.2 ตัวบ่งชี้คุณภาพระดับบัณฑิตศึกษา

อดุลย์ วิริยะเวชกุล (2541 : 72 – 75) กล่าวว่า ตัวบ่งชี้คุณภาพของบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คุณภาพบัณฑิตศึกษา

ดัชนีบ่งชี้ที่สำคัญของกลุ่มนี้ คือ มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีวิธีการกำหนดคุณภาพบัณฑิตศึกษาที่ชัดเจน เช่น ขบวนการในการจัดทำวัตถุประสงค์การศึกษา การจัดทำหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การทำวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ การควบคุมและการสอบวิทยานิพนธ์ เป็นต้น

สำหรับคุณภาพบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย การกำหนดวัตถุประสงค์ของคุณภาพบัณฑิตศึกษา ควรจะมีขบวนการที่จะนำไปสู่ดัชนีบ่งชี้ที่มุ่งแก้ปัญหาคุณสมบัติที่ไม่พึงประสงค์ของผลิตผลของบัณฑิตศึกษาไทยในปัจจุบัน เป็นต้นว่า

1. ความสามารถในการเรียนด้วยตนเอง และความสนใจใฝ่รู้
2. ความสามารถในการสื่อความหมาย
3. ความสามารถเชิงวิจารณ์บนพื้นฐานวิชาการและเหตุผล
4. ความรอบรู้ในศาสตร์ทั่วไปและศาสตร์อื่น ๆ
5. เจตคติในการปฏิบัติงานและต่อเพื่อนร่วมงาน

นอกจากนี้แล้ว ควรจะมีขบวนการที่จะนำไปสู่ดัชนีบ่งชี้ที่จะสร้างเสริมคุณภาพของผลิตผลของบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ความเป็นสากล ซึ่งในที่นี้หมายถึง มีความสามารถเชิงภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษที่ในปัจจุบันนับว่าเป็นภาษาสากล รวมทั้งมีความสามารถในเชิงอื่นที่เป็นสากล

เป็นต้นว่า วัฒนธรรมของชนชาติอื่น ความสนใจใฝ่รู้ในวิชาการในสาขาวิชาเดียวกันที่เป็นสากล หรือแม้แต่ความสนใจส่วนบุคคลที่เป็นสากล

2. ความรู้ความสามารถเชิงคอมพิวเตอร์ อย่างน้อยที่สุดจะต้องมีดัชนีบ่งชี้ที่แสดงผลผลิตของระบบบัณฑิตศึกษาของสถาบันนั้นสามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมที่ได้รับความนิยมในด้าน Word Processing, Spread Sheet, Statistics และ โปรแกรมกราฟฟิก

3. ความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ความสามารถในการค้นหาข้อมูล และการค้นคว้าข้อมูลในฐานะข้อมูลหรือสารสนเทศนานาชาติ โดยผ่านคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคมได้ รวมทั้งความสามารถในการใช้ E-mail อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

กลุ่มที่ 2 นักศึกษา

ดัชนีบ่งชี้ของกลุ่มนักศึกษาควรครอบคลุมหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความต้องการของตลาดหรือผู้ใช้ ในที่นี้หมายถึงการกำหนดให้มี การศึกษาเพื่อให้ทราบความต้องการ ทั้งในส่วนที่เป็นเนื้อหา และระดับความรู้ความสามารถของสาขาวิชาที่มีความประสงค์จะเปิดหลักสูตร

2. ความรู้ความสามารถที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตรที่นักศึกษามีความประสงค์จะเข้าศึกษา

3. ความรู้ความสามารถที่เกี่ยวกับความรู้ทั่วไปในเชิงกว้าง เป็นต้นว่า ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษาไทย ประเทศไทย เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกทั้งในอดีตและปัจจุบัน

4. ความรู้พื้นฐานด้านภาษาอังกฤษ

5. ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ

6. ดัชนีบ่งชี้ที่ระบุกิจกรรมนักศึกษาที่แสดงถึงความสนใจใฝ่รู้ในด้าน กิจกรรมทั่วไป เจตคติในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เหล่านี้เป็นต้น

กลุ่มที่ 3 หลักสูตร

ดัชนีบ่งชี้คุณภาพ ควรประกอบด้วยกลุ่มของดัชนีในหัวข้อดังต่อไปนี้

1. โครงสร้างหลักสูตร มีการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรที่ชัดเจน เช่น ต้องอยู่ภายในเกณฑ์มาตรฐานที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด รวมทั้งอาจจะมีการกำหนดองค์ประกอบของโครงสร้างให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เป็นต้นว่า มีการกำหนดสัดส่วนหรือจำนวนหน่วยกิตของรายวิชาวิชาแกน วิชาบังคับของหลักสูตร และวิชาเลือก เป็นต้น

ในคณะที่มีหลักสูตรบัณฑิตศึกษา อธิการบดี เป็นผู้แต่งตั้งกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำคณะมีองค์ประกอบ คือ คณบดีเป็นประธานกรรมการ กรรมการประกอบด้วย รองคณบดี

ฝ่ายวิชาการ หัวหน้าภาควิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา ประสานกรรมการบัณฑิตศึกษาระหว่างภาควิชา (ถ้ามี) อาจารย์บัณฑิตศึกษาที่สังกัดคณะ โดยประธานแต่งตั้งอาจารย์บัณฑิตศึกษาคนหนึ่ง ทำหน้าที่เลขานุการมีวาระเท่ากับประธานกรรมการ

2. การจัดการเรียนการสอน ควรมีดัชนีกำหนดวิธีการและสัดส่วนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เช่น การกำหนดหัวข้อให้นักศึกษาทำรายงาน การกำหนดการสอนแบบกลุ่มย่อย หรือการค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษาในห้องปฏิบัติการ หรือห้องทดลอง การศึกษาจากประสบการณ์จริง เช่น การฝึกภาคสนาม เป็นต้น

3. การกำหนดจำนวนหน่วยกิตที่นักศึกษาสามารถลงทะเบียนในแต่ละภาคการศึกษาให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม โดยต้องพิจารณาว่านักศึกษามีเวลาเหลือเพียงพอที่จะไปแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติม เช่น ในห้องสมุด หรือโดยการค้นหาข้อมูลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลนานาชาติ เป็นต้น

4. การกำหนดให้นักศึกษาต้องติดต่อกับอาจารย์อย่างสม่ำเสมอ และหากเป็นไปได้ ควรมีการติดต่อโดยทาง E-mail ทั้งนี้เพื่อเป็นการกำกับความรู้ความสามารถ ตลอดจนทักษะของผู้ที่จบการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

กลุ่มที่ 4 วิทยานิพนธ์

เนื่องด้วยวิทยานิพนธ์เป็นเอกสารที่เป็นหลักฐานชิ้นสำคัญที่สุดของผู้ที่จบปริญญาคุณวุฒิปริญญาตรีหรือมหาบัณฑิต ดังนั้นคุณภาพของวิทยานิพนธ์จึงเป็นดัชนีบ่งชี้ถึงคุณภาพของผู้ทำวิทยานิพนธ์ และสะท้อนถึงคุณภาพของอาจารย์ผู้ควบคุม หลักสูตรศึกษา ภาควิชา คณะ/ สถาบัน/ วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยหรือสถานอุดมศึกษาในที่สุด ดัชนีบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์จึงนับได้ว่ามีความสำคัญสูงสุดที่จะนำไปสู่วิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพ มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม (2545 : 57) กำหนดให้นิสิตที่ศึกษาหลักสูตรปริญญาโทหรือปริญญาตรีตามแผน ก. จะต้องดำเนินการศึกษาค้นคว้าและเขียนวิทยานิพนธ์ การเสนอชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ หรือคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาระหว่างคณะ คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์มีองค์ประกอบ และคุณสมบัติ คือ ระดับมหาบัณฑิต ประกอบด้วยประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการทำหน้าที่ช่วยควบคุมอีกไม่เกิน 2 คน กรรมการอย่างน้อย 1 คน ต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ หรือได้รับปริญญาคุณวุฒิปริญญาตรีในสาขาที่นิสิตทำวิทยานิพนธ์ หรือสาขาที่สัมพันธ์กัน หรือเป็นผู้ชำนาญพิเศษในสาขาวิชานั้น ที่มีผลต่องานวิจัยอย่างต่อเนื่อง นิสิตอาจเชิญบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ได้ โดยได้รับอนุมัติจาก

มหาวิทยาลัย แต่จะต้องมีอาจารย์บัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยในสาขาวิชานั้นเป็นกรรมการร่วมอยู่อย่างน้อย 1 คน เมื่อมีเหตุหรือประสงค์ที่จะเปลี่ยนกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ หรือชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์หรือเค้าโครงวิทยานิพนธ์ นิสิตต้องนำเรื่องเสนอต่อคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะหรือคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาระหว่างคณะเพื่อพิจารณาอนุมัติ กรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะหรือคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาระหว่างคณะ แต่งตั้งกรรมการพิจารณาชื่อเรื่อง เค้าโครงวิทยานิพนธ์ชั้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ หรือคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาระหว่างคณะ ที่มีใช้กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ 1 คน ประธานกรรมการและ/หรือกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ของนิสิตไม่เกิน 2 คน และกรรมการภายนอกภาควิชา ภายนอกคณะ หรือภายนอกมหาวิทยาลัยไม่เกิน 2 คน และให้เลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ

ดัชนีบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ ควรครอบคลุมในหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ มีการกำหนดคุณสมบัติและประสบการณ์ของอาจารย์ที่ควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ชัดเจน รวมทั้งการกำหนดจำนวนนักศึกษาที่สามารถควบคุมการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ของอาจารย์แต่ละคนในขณะใดขณะหนึ่งด้วย การกำหนดนี้ควรต้องพิจารณาจากความรู้ความสามารถของอาจารย์ในการควบคุม และเวลาที่อาจารย์สามารถจะให้คำแนะนำแก่นักศึกษา และกำกับกรวิจัยของนักศึกษา รวมทั้งวิธีการประเมินผลความก้าวหน้าในการทำวิจัยของนักศึกษาที่อยู่ในการควบคุมด้วย ในการควบคุมวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยสารคาม (2545 : 58) มหาวิทยาลัยจัดกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ของนิสิต ไม่เกิน 2 คน

2. การกำหนดขั้นตอนการทำวิจัย การทำวิทยานิพนธ์จะมีการกำหนดขั้นตอนนี้ให้ชัดเจนเพื่อให้มีความมั่นใจได้ว่า การทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาจำเป็นต้องทำต่อไปนี้ นั้น ถูกต้องตามหลักวิชาการ และมีคุณภาพชัดเจน เช่น

2.1 โครงสร้างการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์

2.2 ระเบียบวิธีการวิจัย

2.3 วิธีการแปลผล สถิติหรือวิธีวิเคราะห์ที่จะนำมาใช้

2.4 การสอบโครงสร้าง

3. การกำหนดขบวนการการควบคุม Supervision การทำวิจัยของนักศึกษาที่ชัดเจน อาจารย์บัณฑิตศึกษาคนหนึ่ง จะเป็นประธาน หรือกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ของนิสิตในขณะใดขณะหนึ่งได้ไม่เกิน 5 เรื่อง ในกรณีที่ทำหน้าที่ควบคุมทั้งวิทยานิพนธ์ และเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา การศึกษาค้นคว้าอิสระด้วยจะต้องรวมเรื่องที่ควบคุมและเป็นที่ยอมรับแล้วไม่เกิน 10 เรื่อง

4. การกำหนดให้มีการประเมินผลความก้าวหน้า ในการทำวิทยานิพนธ์อย่างเป็นระบบ และเป็นระยะ ๆ

5. การกำหนดการตีพิมพ์ในวารสารที่ยอมรับ เช่น การกำหนดให้นักศึกษาที่ทำวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ในระดับคุณวุฒิปริญญาตรีจะต้องส่งผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารที่เป็นที่ยอมรับอย่างน้อย 1 เรื่องก่อนการส่งรูปเล่มวิทยานิพนธ์

6. การกำหนดมาตรฐานการพิมพ์และรูปเล่ม ทั้งนี้เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีมาตรฐานรวมทั้งเหมือนกัน หรือใกล้เคียงกัน

7. การกำหนดวิธีการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ชัดเจนโดยเฉพาะควรจะมีการกำหนดให้ผู้สอบให้คะแนนวิทยานิพนธ์ตามหัวข้อต่าง ๆ ของโครงสร้างวิทยานิพนธ์ที่ได้กำหนดไว้

8. การกำหนดให้มีผู้สอบวิทยานิพนธ์จากภายนอกที่ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับคุณวุฒิปริญญาตรี ควรมีกรรมการสอบวิทยานิพนธ์จากภายนอกที่เป็นที่รู้จักกันดีในวงวิชาการในเรื่องที่นักศึกษาทำวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์นั้น รวมทั้งเป็นผู้มีทักษะในการสอบวิทยานิพนธ์ สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร (ม.ป.ป. : 59) ได้กำหนดระบบการสอบวิทยานิพนธ์ไว้ดังนี้

1. นักศึกษาที่พร้อมสอบปากเปล่าให้ยื่นคำร้องขอสอบวิทยานิพนธ์ ตามแบบที่กำหนด โดยผ่านความเห็นชอบของผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ มายังบัณฑิตวิทยาลัย

2. คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชา 1 คน และผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก 1 คน โดยประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นประธานการสอบวิทยานิพนธ์

3. การแต่งตั้งกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ดำเนินการ โดยคณะกรรมการบัณฑิตประจำสาขาวิชาเสนอชื่อกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่เป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชา 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก 2 คน เพื่อให้คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาพิจารณาทั้งนี้อาจเลือกกรรมการประเภทละ 1 คน หรืออาจพิจารณาเลือกบุคคลอื่นที่เหมาะสมตามกรณีประเภทละ 1 คน เสนอให้สถาบันแต่งตั้ง

4. คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์มีหน้าที่ทดสอบความรู้ความเข้าใจในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยการซักถามและลงมติตัดสินผลการสอบของนักศึกษา การสอบผ่านวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโท ต้องได้รับมติจากกรรมการอย่างน้อย 3 ใน 4

5. ให้ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รายงานผลการสอบตามแบบที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด ผ่านคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย รองอธิการบดีที่รับผิดชอบ ไปยังฝ่ายประมวลผลการเรียน ภายใน 15 วัน นับจากวันสอบ

6. นักศึกษาต้องจัดทำต้นฉบับวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์จำนวน 10 ฉบับ ให้บัณฑิตวิทยาลัย โดยกรอกแบบนำเสนอวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2545 : 82) ได้กำหนดการสอบวิทยานิพนธ์ ให้กรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ หรือกรรมการบัณฑิตศึกษาระหว่างคณะ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วยกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ทั้งคณะ และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก มหาวิทยาลัยอีกจำนวนไม่น้อยกว่าคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เป็นกรรมการในกรณีที่ไม่มีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัยเป็นกรรมการ จะต้องมียาจารย์บัณฑิตศึกษาภายนอกภาควิชาหรือนอกคณะเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิร่วมด้วย ในกรณีที่คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์อยู่ไม่ครบคณะ หากจะมีการสอบต้องได้รับอนุมัติเป็นกรณีพิเศษจากรองอธิการบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา การสอบให้ดำเนินการได้หลังจากคณะกรรมการพิจารณาเค้าโครงให้ความเห็นชอบแล้วโครงวิทยานิพนธ์ เสนอต่อสำนักงานบัณฑิตศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 90 วัน

แนวการปฏิบัติในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2546 : 81) นิติคดีต้องลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ครั้งแรก 3 หน่วยกิต โดยถือเป็นการลงทะเบียนเพื่อศึกษาค้นคว้าหาชื่อเรื่องและเขียนเค้าโครงวิทยานิพนธ์ ให้นิพนธ์ชื่อเรื่องและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ภายในภาคเรียนที่ลงทะเบียนลงทะเบียน 3 หน่วยกิตแรก นิติคดีลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ที่เหลือในภาคเรียนถัดไป โดยต้องเต็มจำนวนหน่วยกิตหรือแบ่งลงทะเบียนเป็นบางหน่วยได้ โดยความเห็นชอบของประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการประเมินความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์อย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งครั้ง โดยให้ใช้เกณฑ์ต่อไปนี้ในการประเมินคือ

1. ปริมาณงานและจำนวนหน่วยกิตที่ทำแล้วเสร็จ และมีคุณภาพดีพอ ให้ประเมินอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ หรือ S (Satisfactory)
2. ปริมาณงานและจำนวนหน่วยกิตที่ทำไม่แล้วเสร็จ หรือทำแล้วเสร็จแต่มีคุณภาพไม่ดีพอ ให้ประเมินอยู่ในระดับไม่ผ่านเกณฑ์ หรือ U (Unsatisfactory) โดยนิติคดีจะต้องลงทะเบียนซ้ำสำหรับจำนวนหน่วยกิตที่ได้รับระดับไม่ผ่านเกณฑ์หรือ U

ในการลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ครั้งแรก 3 หน่วยกิต จะต้องได้รับการประเมินอยู่ในขั้นผ่านเกณฑ์ หรือ S ทั้ง 3 หน่วยกิต จึงจะต้องมีสิทธิลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ใหม่ ในภาคเรียนถัดไปได้ 3 หน่วยกิตเท่านั้น ในกรณีที่ไม่สามารถเสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์ได้ในภาคเรียนที่ลงทะเบียน 3 หน่วยกิตแรก นิติคดีจะต้องเสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์ให้แล้วเสร็จภายใน 4 สัปดาห์แรกของภาคเรียนถัดไป จึงจะมีสิทธิลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ตามจำนวนหน่วยกิตที่เหลือไว้

กลุ่มที่ ๕ อาจารย์บัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วยปรัชญาการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามีความแตกต่างจากปรัชญาการศึกษาในระดับปริญญาตรี ดังนั้นดัชนีบ่งชี้คุณภาพบัณฑิตศึกษา ควรจะครอบคลุมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาจารย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความสามารถและทักษะในการสอนระดับบัณฑิตศึกษา เช่น ดัชนีที่ครอบคลุมความรู้ความสามารถและทักษะเรื่องดังต่อไปนี้

1. การสอนกลุ่มย่อย
2. การใช้โสตทัศนอุปกรณ์สมัยใหม่
3. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อการค้นคว้าหาข้อมูลนานาชาติ
4. การติดต่อข่าวสารทาง E-mail
5. ภาษาอังกฤษ
6. การวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านระเบียบวิธีการวิจัย
7. การแก้ไขเอกสารที่เป็นรายงานที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้นทั้งเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

จิตรภา กุณฑลบุตร (ม.ป.ป. : 3-4) ได้แสดงความเห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญที่ต้องพัฒนาระบบคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา สืบเนื่องมาจากโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ใช้กระบวนการศึกษาโดยบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน มีการศึกษาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูปสารนิพนธ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม สะท้อนถึงวิทยานิพนธ์ของนิสิตนักศึกษาปริญญาโทของสถาบันราชภัฏที่มีจำนวนมาก ซึ่งได้ลงทุนด้าน เวลา ค่าใช้จ่าย มั่นสมองของอาจารย์ผู้ควบคุมและตัวนักศึกษาเอง น่าจะได้นำข้อมูลที่ค้นพบไปใช้ในการพัฒนาองค์กร หน่วยงาน และท้องถิ่นได้ แต่สภาพความเป็นจริง คุณภาพของวิทยานิพนธ์ ที่ผลิตออกมายังไม่ได้แก้ปัญหาหรือสนองตอบความต้องการขององค์กรหรือท้องถิ่นอย่างแท้จริง การประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องยังมีน้อย ระบบบริหารจัดการยังต้องมีการแก้ไขปรับปรุงหัวข้องานวิจัย ยังไม่เกิดประโยชน์และถูกนำไปใช้ในเชิงลึกและเชิงกว้าง จึงเป็นที่มาของความจำเป็นที่จะต้องมีโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาขึ้นเพื่อลดปัญหาดังกล่าว

การทำวิทยานิพนธ์เป็นกิจกรรมที่สำคัญในหลักสูตรมหาบัณฑิตที่กำหนดให้มีการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ อรณูช ศรีสะอาด (2545 : 1) ได้แสดงความเห็นไว้ในบทความเรื่องเกณฑ์มาตรฐานการเสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์ว่า กระบวนการที่ให้นักศึกษาจัดทำเค้าโครงวิทยานิพนธ์ (Proposal) ภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยกำหนดให้มีประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการร่วม

ไม่เกิน 2 คน เมื่อผ่านกรรมการกลั่นกรองในชุดที่ 1 แล้ว จึงนำเสนอต่อประธานสาขาวิชาให้ตั้งกรรมการสอบ จำนวน 4-6 คน อันประกอบด้วย คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะหรือ คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาระหว่างคณะ ที่ไม่ใช่กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ■ กบ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ■ กบ และกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ไม่เกิน 2 กบ และกรรมการภายนอกภาควิชาไม่เกิน 2 กบ พิจารณาซักถาม วิจารณ์ เสนอแนะให้นักศึกษาแก้ไขข้อเรื่องหรือเค้าโครงวิทยานิพนธ์ หลังจากวันสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์ นักศึกษาจะต้องนำฉบับแก้ไขส่งภายใน 60 วัน มิฉะนั้นจะต้องยกเลิกทำใหม่ ส่วนในด้านเกณฑ์มาตรฐานของตัววิทยานิพนธ์ในด้านความสำคัญของการวิจัย กำหนดไว้ว่า (2545 : 2) ให้กล่าวถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งหมายถึงความรู้จากกระบวนการทำวิจัยที่ก่อให้เกิดการค้นพบข้อเท็จจริงหรือช่วยเพิ่มพูนความรู้ที่เป็นการเสริมสร้างสติปัญญา กฎเกณฑ์ และข้อสรุปให้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมไปถึงการนำผลของการวิจัยไปประยุกต์ใช้ โดยแสดงให้เห็นถึงผลที่ได้จากการวิจัยว่าเป็นประโยชน์ต่อใคร และเป็นประโยชน์อย่างไร หรือสามารถนำไปใช้ในเรื่องใด ซึ่งต้องสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์รายข้อประกอบกัน

จากข้อความข้างต้นพอสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามุ่งผลิตมหาบัณฑิตให้เป็นผู้มีภูมิปัญญา เป็นนักค้นคว้าวิจัยและสามารถเป็นอาจารย์ นักวิชาการ นักบริหาร การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษานี้ เป็นการศึกษาก่อให้เกิดกำลังคนระดับสูงเพื่อพัฒนาประเทศชาติ และไม่ใช่มีเป้าหมายเพียง ด้านปริญญา ความรอบรู้ในวิทยาการ และประสบการณ์ เท่านั้น แต่ยังเน้นการเป็นนักคิด นักค้นคว้า และนักวิจัยเป็นสำคัญ ดังนั้น การทำวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพจึงเป็นชิ้นงานที่สำคัญสำหรับการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา

1.3 ระบบการบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา

ในด้านการบริหารจัดการระบบภายในบัณฑิตศึกษาที่จัดแผนการเรียนให้นักศึกษาทำวิจัย มีความจำเป็นที่จะต้องวางระบบบริหารจัดการที่ดีไว้รองรับดังที่อุทัย คุลเกษม (2545, อ้างถึงใน สุเทพ บุญซอ่อน 2545 : 229 – 231) ซึ่งได้กล่าวถึง ระบบบริหารจัดการการทำวิทยานิพนธ์ไว้ว่า จะต้องคัดเลือกคนที่มีความสามารถมากที่สุดมาไว้ในมหาวิทยาลัย ให้ถือเป็นบทบาทหนึ่งของมหาวิทยาลัยที่จะต้องทำคือสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาให้ได้ นอกจากนี้ สรรค์ รอรินทร์ (2547) ยังได้กล่าวในที่ประชุมสัมมนาเรื่องการวิจัยพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ในวันที่ 7 เมษายน 2547 ณ โรงแรมอมรินทร์ลาดูน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคัดเลือกอาจารย์ระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีแนวคิดและความรู้ดี ประกอบกับศรัทธาที่จะอุทิศตนลงในพื้นที่เพื่อทำงานวิจัยควบคู่ไปกับนักศึกษาให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชุมชนได้ตลอดจนนำปัญหาในชุมชนมาสอนในชั้นเรียนไปด้วย จึงจะเกิดระบบ

บริหารจัดการบุคลากรที่มีคุณภาพในการบริหารงานวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา ในทำนองเดียวกัน สุธีระ ประเสริฐสรณ์ (2544 : 36 – 37) บรรยายในงานสัมมนาคุณจารย์บัณฑิตวิทยาลัย ศาสตร์ช่องปากในหัวข้อ “ปัญหางานวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา : ที่ผ่านมา บทเรียนคืออะไร” สรุปได้ว่า ความเข้าใจเรื่องงานวิจัยกับบัณฑิตศึกษาในหมู่ผู้เกี่ยวข้องยังเป็นภาพที่ไม่ชัดเจน เป็นผลให้การวางระบบบริหารจัดการไม่ส่งผลต่อคุณภาพของงานวิจัย

งานบัณฑิตศึกษากับงานวิจัยเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวเนื่องกัน คือ เป็นการนำเอางานวิจัยมาใช้ฝึกคน และเป็นการเอาคนมาช่วยงานวิจัย การนำงานวิจัยมาใช้ฝึกคน หมายถึงมีคนเก่งอยู่แล้ว มาฝึกบัณฑิต ส่วนการเอาคนมาช่วยงานวิจัยเป็นการเรียนรู้ไปด้วยกันระหว่างบัณฑิตกับอาจารย์ บทบาทหน้าที่หลักของบัณฑิตศึกษาที่แท้จริงเป็นการนำงานวิจัยมาใช้ฝึกคน ส่วนการเอาคนมาช่วยงานวิจัยเป็นเรื่องรอง หรือเป็นผลพลอยได้ ดังนั้น จึงควรมีงานวิจัยที่มีคุณภาพเป็นของตนเองแล้วนำประสบการณ์ของตนไปแนะนำนักศึกษาได้ วิจารณ์ พานิช (2546 : 71 – 73) ได้กล่าวถึงข้อได้เปรียบของระบบบริหารจัดการงานวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษาว่า ต้องสร้างนักวิจัยหรือสร้างองค์ความรู้จากผลการวิจัย ในระดับบัณฑิตศึกษาต้องสร้างแรงจูงใจ คัดเลือกนักศึกษาที่มีสติปัญญาสูง อาจจะต้องจ้างเรียน อาจจะต้องจัดสวัสดิการที่ดีให้เป็นพิเศษ โดยถือว่าคนเหล่านี้ คือคนที่รับเข้ามาเพื่อฝึกหัดสำหรับเป็นกำลังสำคัญด้านการศึกษาของประเทศในอนาคต เกณฑ์ในการคัดเลือกจึงต้องเข้มข้น และมีแรงจูงใจที่ดีเช่น ค่าครองชีพประจำเดือน และสวัสดิการอื่นๆ การศึกษาคุณภาพของงานวิจัยนั้น ชาติชาย วรรณสุต (2530 : 114 – 118) กล่าวว่า ในการประเมินผลการวิจัยจะพิจารณาในด้านและขั้นตอนต่าง ๆ เช่น การกำหนดแนวคิด สมมติฐาน ตัวแปร เครื่องบ่งชี้ การเก็บ การวิเคราะห์ข้อมูล การรายงานผล รวมไปถึงความคุ้มค่าของ เวลา ค่าใช้จ่าย ความน่าเชื่อถือของผลงานหรือคำตอบที่ได้รับจากการวิจัยทั้งหมด คือวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งต้องเป็นไปตามแบบแผนของการวิจัย และก่อให้เกิดประโยชน์ในศาสตร์ที่ทำการวิจัย ตลอดจนมีความสอดคล้องกับปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา ตามประกาศของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ เรื่องแนวทาง และวิธีการพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2540 ข้อ 4.2 (ประกาศของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2540) วัตถุประสงค์ของการเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นสนองความต้องการของกำลังคนในระดับสูงในสาขานั้น ๆ ส่งเสริมความก้าวหน้าในสาขาวิชา นั้น ๆ โดยอาศัยผลงานวิจัยให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางวิชาการในระดับสูง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล โดยอาศัยผลการค้นคว้าเป็นปัจจัยสำคัญ ดังนั้น ในการบริหารงานวิจัยเพื่อให้เกิดคุณภาพในผลงาน และสร้างองค์ความรู้ใหม่ตลอดจนฝึกฝนนักวิจัยควบคู่กัน ไปจึงเป็นจุดประสงค์ที่ต้องการกระบวนการในการบริหารจัดการทั้งในส่วนของตัวบัณฑิต และระบบบริหารของสถาบัน การ

ประเมินผลงานวิจัย ทำให้ทราบถึงกระบวนการตามขั้นตอนต่าง ๆ ในส่วนของระบบบริหารในสถาบันและระบบการทำงานของบัณฑิต

จิตรภา กุลชลบุตร (ม.ป.ป. : 3 – 4) ได้ให้ความเห็นถึงปัจจัยและกระบวนการที่จะทำให้อุณหภูมิของวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาเป็นนวัตกรรมอุดมศึกษาไว้ว่า พิจารณาจากวิสัยทัศน์ของโครงการว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น พัฒนาองค์ความรู้ของสังคมไทย เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ร่วมกันที่สำคัญของ นักศึกษา อาจารย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นผู้บริหาร โภคงานวิจัย เป้าหมายเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ มีการจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา การมีส่วนร่วมระหว่างอาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อาจารย์ที่ปรึกษามีศักยภาพในการจัดการงานวิจัย นอกจากนี้ วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต้องได้นำไปใช้พัฒนาท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐบาล และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ หรือ เป็นฐานของทฤษฎีใหม่ กระบวนการดำเนินงาน ควรมีการเผยแพร่ และเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในท้องถิ่นสู่ระดับสากล นำไปสู่การพัฒนาเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการทำงานร่วมกันทั้งระดับสากลและระดับท้องถิ่น

1.4 คุณลักษณะของมหาบัณฑิตที่พึงประสงค์

นักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของมหาบัณฑิตไว้ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์, พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ และไพฑูรย์ ถิ่นถาวรรัตน์ (2523, อ้างถึงในงามตา ตันนุกูล 2538 : 25) ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของนิสิตบัณฑิตศึกษาว่าเป็นผู้ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ มีวิธีสืบเสาะวิเคราะห์ข้อมูลได้ด้วยตนเอง มีความกระตือรือร้น และมีความสามารถในการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศได้

ประทุมสุข อาชวออรัง (2523, อ้างถึงในงามตา ตันนุกูล 2538 : 25) กล่าวว่า มหาบัณฑิตจะต้องมีความจัดจ้าน (Aggressive) ในวิชาการ เป็นผู้ที่ดีในด้านวิชาการ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวจะเน้นอยู่ที่ตัวนิสิตเป็นส่วนใหญ่ และการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้มีลักษณะดังที่กล่าวมา

คุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของมหาบัณฑิตคือ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เพราะความคิดสร้างสรรค์คือสิ่งที่จะทำให้คุณภาพของความเป็นมนุษย์ มีความสมบูรณ์ดีแล้วแตกต่างกัน และความคิดสร้างสรรค์นี่จะเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยให้บัณฑิตเข้าถึงสัจธรรมและความจริงของชีวิต ซึ่งจะทำให้สามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างธรรมดาคนสู่สภาวะเดิมของความเป็นมนุษย์ (The Original Self) ครองตนอยู่ในวังวนของสังคมโลกได้อย่างรู้เท่าทันสภาพแห่งมายาการและอย่างเป็นปกติสุข ไม่อวดรู้ ไม่ร่อนวิชา ไม่คิดว่าตนเหนือกว่า ดีกว่า ประเสริฐกว่าผู้อื่น ชีวิตที่สงบสุขตามธรรมชาติ เป็นผู้ไม่พ่ายแพ้ต่อสภาวะแห่งสังคมที่ยุ่งเหยิง

ซัพซ็อนสัสน (สัพพัตถมปราชิตา) มีจิตใจที่ติงามประกอบด้วยเมตตา กรุณา มั่นคง หนักแน่น
 คุจแผ่นดิน ต้องเป็นนักวิชาการที่มีระดับขีดความสามารถทางวิชาการสูง พอที่จะเป็นผู้นำทางวิชา
 การในสาขาของตน

ลึปนนท์ เกตุทัต (2524 : 3) กล่าวว่า มหาบัณฑิต คือผู้มีวิชาชีพระดับสูง พอที่จะ
 ประกอบสัมมนาชีพและส่งเสริมความก้าวหน้า มีปัญญารอบรู้ในวิทยาการพอที่จะรู้ถึงคุณค่าสมบัติ
 วัฒนธรรมที่ได้ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ พร้อมทั้งจะเผชิญและนำสังคมในอนาคต ซึ่งเท่าที่กล่าว
 มานี้เป็นคุณสมบัติที่มหาบัณฑิตจะพึงมี และเมื่อพูดถึงลักษณะของมหาบัณฑิต นอกจากกล่ง
 เรียน มีความเป็นปราชญ์ แล้ว ยังต้องมีความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) และมี
 จินตนาการ (Imagination) อีกด้วย

เสรี พงศ์พิศ (2524 : 96 – 97) ได้กล่าวว่า คุณสมบัติของมหาบัณฑิตที่พึงปรารถนานั้น
 ต้องสรุปในแง่ของปรัชญา โดยเน้นเรื่องอุดมคติหรือสิ่งที่ควรจะเป็น คุณสมบัติของมหาบัณฑิตที่
 พึงปรารถนาก็ควรเป็นคุณสมบัติของมนุษย์แท้ที่มีปัญญา เข้าใจแจ่มแจ้งไม่เพียงแต่แง่หนึ่งแง่เดียว
 ของชีวิตแต่เข้าใจความหมายสุดขอดของความเป็นคน คักคิดริบองคน ของการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม
 ที่มีความเสมอภาคและยุติธรรม

ธีระ รุญเจริญ (2530 : 39) ได้กล่าวถึงบทบาทและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
 มหาบัณฑิตไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. รับผิดชอบต่อหน้าที่
2. มีระเบียบวินัย
3. ทำงานอย่างมีจุดมุ่งหมาย
4. มีศีลธรรมจรรยา
5. จัดระเบียบงานให้เข้ากันได้ คือทำงานอย่างมีระบบที่ดี
6. เป็นสื่อในการเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ในสังคมได้
7. สามารถแก้ปัญหา ปรับและดัดแปลงจุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้ได้
8. รู้จักวิเคราะห์ปัญหาสังคม จัดวางแผน และระบบที่สามารถแก้ปัญหาที่
 ประสบได้
9. มีความสามารถในการเป็นผู้นำ
10. มีความรู้ความสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับแผนงานและสภาพปัญหา
 ที่ประสบ

พรเทพ ไทยรักษ์ (2539 : 23 – 24) ได้สรุปคุณลักษณะของมหาบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้
 ว่ามหาบัณฑิตจะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะ หรือองค์ความรู้ 3 ประการ คือ

1. ความรู้ความเชี่ยวชาญทางวิชาการ เป็นนักวิชาการ (Scholar) เป็นผู้มีความรู้รอบรู้ลึก สามารถสอบค้นไปถึงแหล่งที่มาขององค์ความรู้ นั้น ๆ และมีความสามารถในการนำองค์ความรู้ที่มีไปวิเคราะห์ สังเคราะห์หรือวิจัยเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ หรือสร้างสรรค์นวัตกรรมขึ้นในวงวิชาการด้วย

2. ความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพ (Profession) เฉพาะด้าน ด้านใดด้านหนึ่ง (Specialized Field) คือมีความรู้ด้านวิชาชีพใด ๆ อย่างลึกซึ้งดั้งเดิม สามารถนำความรู้ทางวิชาชีพนั้น ๆ ไปประกอบสัมมาชีพได้อย่างดีเลิศ สมประโยชน์แห่งตน แห่งสังคม และมวลมนุษยชาติ

3. ความรู้ด้านวิชาประกอบชีพ ประกอบด้วยหลักจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ (Codes of Professional Ethics) ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวให้บัณฑิตซึ่งกอปรด้วยความรู้ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ นำความรู้ นั้น ๆ ไปใช้ในทางที่จะเป็นคุณประโยชน์โดยสถานเดียว ไม่นำความรู้หรือวิทยาการไปใช้ในทางที่ผิด แสวงหาประโยชน์ ตอบสนองตัณหาของตน โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบหรือความเดือดร้อนที่จะเกิดขึ้นต่อบุคคล ต่อสังคม หรือมวลมนุษยชาติ

นอกจากนี้ พรเทพ ไทยรักษ์ ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของบัณฑิตศึกษาว่า ควรประกอบด้วยความเชี่ยวชาญในองค์ความรู้ รูปแบบของความคิด เทคนิควิธีการที่เหมาะสมในการสืบค้นหาความรู้ในแต่ละสาขาวิชา การรู้จักนำความรู้ไปใช้ในการค้นคว้าวิจัยให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ การศึกษาระดับปริญญาตรีมีความมุ่งหมายหลักอยู่ที่ความเชี่ยวชาญในองค์ความรู้ การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจะต้องสืบค้นไปถึงที่มาขององค์ความรู้ นั้น ๆ สิ่งที่บัณฑิตศึกษาต้องการที่สุดคือ ความสามารถในการเรียนรู้วิทยาการและทักษะใหม่ ๆ และนอกเหนือจากความสามารถในการอ่าน เขียน คำนวณและจดจำข้อเท็จจริงบางประการได้แล้วจะต้องคิดเป็นด้วย

ฮาร์ทเน็ต และวิลลิงแฮม (Hartnett and Winstlingham 1970, อ้างถึงใน พรเทพ ไทยรักษ์ 2539 : 39) ได้อธิบายว่า การพัฒนาความสามารถในการคิดวิจารณ์อย่างมีเหตุผล เป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา เป็นองค์คุณที่สำคัญที่สุดในการแสวงหาความรู้ในทุกสาขาวิชา หากขาดความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล ย่อมไม่สามารถบรรลุถึงองค์ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้

คุณลักษณะของมหาบัณฑิตนั้น นอกจากควรมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพอย่างแท้จริง มีความใฝ่รู้ทางด้านวิชาการ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพของตนแล้ว ยังจะต้องเป็นนักวิชาการที่มีระดับขีดความสามารถทางวิชาการสูงพอที่จะเป็นผู้นำทางวิชาการสาขาของตนและเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมอีกด้วย

จากคุณลักษณะของมหาบัณฑิตดังกล่าวสรุปได้ว่า คุณลักษณะของมหาบัณฑิตที่พึงประสงค์ คือ ต้องเป็นผู้มีวิชาชีพระดับสูง เป็นผู้มีปัญญา รู้จักคิดหาเหตุผล แสวงหาความรู้ด้วย

ตนเอง มีปัญญารวบรวมความรู้ในวิทยาการพอที่จะเห็นถึงคุณค่าของสมบัติวัฒนธรรมที่ได้ถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ รู้จักการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการค้นคว้าวิจัยให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

1.5 คุณภาพของมหบัณฑิต

ได้มีนักการศึกษากล่าวถึงคุณภาพของมหบัณฑิตไว้ เช่น

งามตา ตันนุกูล (2538 : 20) กล่าวว่า ระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นรากฐานสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรบุคคลและทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศ เพราะเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการสร้างเสริมสุขภาพและความรับผิดชอบให้แก่บัณฑิตทุกสาขา ก่อนที่จะออกไปประกอบอาชีพ และเป็นผู้รับใช้สังคมในระดับสูง อาจเป็นผู้นำของสังคมในอนาคตด้วยลักษณะที่น่าจะเป็นของบัณฑิตที่มีคุณภาพทางการศึกษา ควรประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้ คือเป็นผู้พร้อมด้วยสติปัญญา มีความรู้และความเชี่ยวชาญในสรรพวิทยาการที่อำนวยประโยชน์แก่การดำเนินชีวิต มีคุณธรรมที่จะต้องปลูกฝังอันได้แก่ การรู้จักตนเอง ใฝ่รู้อยู่เสมอ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ รอบคอบ ไตร่ตรอง มีเหตุผล รับผิดชอบ เห็นการณ์ไกล มีศีลธรรม เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หากสถาบันการศึกษาใดสามารถจัดสรรแหล่งประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ได้ ก็นับได้ว่าเป็นการพัฒนาบัณฑิต นักศึกษาให้มีคุณภาพได้

นอกจากนี้ อุดลย์ วิริยเวชกุล (2541 : 162-172) กล่าวว่า บัณฑิตวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิตศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา อันได้แก่ บุคลากรภายในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา นักวิชาการ นักศึกษา หรือผู้ที่ประสงค์จะสมัครเข้ามาศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาทั้งผู้ใช้ผลผลิตของระบบบัณฑิตศึกษา อันได้แก่ หน่วยงานราชการ บริษัท สถานประกอบการ ตลอดจนบุคคลทั่วไป โดยจะเน้นมุมมองของบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นส่วนใหญ่ เช่น องค์กร นักวิชาการ และนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในระดับบัณฑิตศึกษาและผู้สนใจจะสมัครเข้ามาศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นนั้นไม่มีความสนใจโดยตรงในการบริหารงานภายในของบัณฑิตวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นั่นคือมุมมองจากภายนอกแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น บุคคลภายนอกจะมองบัณฑิตวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

ประเด็นที่ 1 คุณภาพของผลผลิต ซึ่งหมายความว่า คุณภาพของการศึกษาก็หมายถึงคุณภาพของมหบัณฑิตและคุณวุฒิบัณฑิตที่เป็นผลผลิตหลักของบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดได้แก่ ความเท่ากันหรือความทัดเทียมกันในคุณภาพของปริญญาทั้งหมด ในระดับบัณฑิตศึกษา

ของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งหน้าที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของบัณฑิตวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิตศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาคือการกำกับดูแลคุณภาพของหลักสูตรบัณฑิตศึกษาต่าง ๆ ในระดับบัณฑิตศึกษา การกำกับคุณภาพหมายความรวมถึงโครงสร้างหลักสูตร การบริหารหลักสูตร

ในทางกลับกัน ถ้าปริญญาระดับบัณฑิตศึกษามีคุณภาพไม่เท่ากัน เป็นต้นว่าปริญญาระดับมหาบัณฑิตหรือคุณวุฒิปบัณฑิตของคณะ หรือสถาบัน หรือวิทยาลัยแห่งหนึ่งมีคุณภาพขณะที่อีกหนึ่งที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของบัณฑิตวิทยาลัยไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ย่อมเป็นการแสดงถึงความล้มเหลวในการดำเนินงานในหน้าที่รับผิดชอบของบัณฑิตวิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าความล้มเหลวจะเกิดสาเหตุใดก็ตาม บุคคลภายนอกย่อมไม่สนใจว่าสาเหตุแห่งความล้มเหลวมาจากเรื่องใด แต่จะสนใจมาตรฐานของบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่เป็นมาตรฐานเท่านั้น กล่าวคือ ถ้ามีระบบการกำกับดูแลที่ดี ก็มีมาตรฐานสองชั้น (Double Standard) ย่อมไม่เกิดขึ้น การปล่อยให้การอนุมัติปริญญาแก่กลุ่มที่ไม่สมควรได้รับก็ถือว่าเป็นสิ่งเลวร้ายในการบริหารและการดำเนินการ

การอ้างว่าคุณภาพของมหาบัณฑิตและคุณวุฒิปบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของคณะ/สถาบัน/วิทยาลัย ของบัณฑิตวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาแห่งใดแห่งหนึ่ง มีคุณภาพไม่เท่ากันหรือไม่ทัดเทียมกันนั้น สามารถประเมินได้โดยใช้เครื่องบ่งชี้ ซึ่งอาจจะพิจารณาจากคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. ความรู้ลึกในเนื้อหาวิชาตามสาขาที่สำเร็จการศึกษา ตรวจสอบได้จากสมรรถนะในการทำงานในสาขาที่สำเร็จการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาจากหลักสูตรที่ผู้นั้นสำเร็จการศึกษา จะต้องสามารถทำวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับสารอุดมศึกษาได้เป็นอย่างดี
2. ความรู้ความสามารถและทักษะในการสื่อสารและการนำเสนอ บุคคล ภายนอกย่อมคาดหวังว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในระดับมหาบัณฑิตและคุณวุฒิปบัณฑิต ต้องมีความรู้ความสามารถและทักษะในด้านการสื่อสาร (Communication Skills) เช่น สามารถเขียนและแก้ไขบทความภาษาไทยได้เป็นอย่างดี เป็นผู้ฟังที่ดี ทำทางกริยาที่แสดงออกสามารถจะสื่อในลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นมหาบัณฑิตหรือคุณวุฒิปบัณฑิต
3. ความรู้ความสามารถและทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศ บุคคลภายนอกคาดหวังว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ต้องมีความรู้ความสามารถและทักษะในด้านภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ซึ่งตั้งคมคาดหวังว่าจะมีความรู้ความสามารถติดต่อกับนานาชาติ โดยผ่านภาษาสากลได้

4. ความรู้ความสามารถและทักษะอื่น ๆ บุคคลภายนอกและสังคมย่อม คาดหมายว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถด้านอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น ความรู้ความสามารถเชิงการสอน ความเป็นผู้มีวัฒนธรรม อารยธรรม จริยธรรม และความสามารถในการทำงานเป็นทีมได้

คุณภาพความต้องการของผู้ใช้ การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาไม่เพียงแต่จะผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพที่เท่ากันหรือทัดเทียมกันเท่านั้น แต่ยังมีความจำเป็นที่จะต้องผลิตให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ มิฉะนั้นจะเกิดการสูญเปล่าทั้งเวลาและทรัพย์สินที่ต้องลงทุนไปในการผลิต

ประเด็นที่ 2 การบริการการศึกษาในที่นี้หมายถึงในมุมกว้าง รวมถึงการประชาสัมพันธ์และวิเทศสัมพันธ์ทุกรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับ การบริการศึกษา การรับสมัครนักศึกษา ข้อสำคัญส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับนักศึกษาปัจจุบัน

ประเด็นที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรใหม่ สังคมและบุคคลภายนอกจะดูว่ามหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษานั้น มีอะไรใหม่ ๆ มาเสนอให้แก่สังคมและประเทศชาติบ้าง ในเชิงที่จะช่วยในการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในแผ่นดินพัฒนาชื่อเสียงให้แก่ประเทศ สร้างศักยภาพเชิงแข่งขัน (National Competitiveness) ให้แก่ประเทศไทย อะไรใหม่ ๆ หมายถึง หลักสูตรบัณฑิตศึกษาใหม่ที่จะแสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษานั้น มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ

ประเด็นที่ 4 รูปแบบของหน่วยงาน หรือองค์กรที่จัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา การประยุกต์รูปแบบของต่างประเทศมาใช้ให้เหมาะสมกับประเทศไทยนั้น ควรประยุกต์เพื่อให้ประกันได้ว่า ผลลัพธ์ที่ตามมานั้นจะดีขึ้นกว่าต้นฉบับเดิมอย่างแท้จริง อย่าให้เกิดปรากฏการณ์ที่ประยุกต์แบบเพี้ยนแล้วอ้างว่าได้ผลดี เช่น การประยุกต์การรื้อระบบของ Michael Hammer และ James Champy กับหน่วยราชการของไทยบางแห่ง ที่ทำให้หน่วยงานราชการนั้นใหญ่ขึ้นและเพิ่มค่าใช้จ่ายในด้านการบริหาร ที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อผลผลิตของหน่วยราชการนั้นต้องรับผิดชอบทั้งในด้านจำนวนและคุณภาพที่เป็นรูปธรรมแต่ประการใด รวมทั้งการไม่มีการประเมินจากหน่วยงานภายนอก เพื่อพิสูจน์ว่าการประยุกต์นั้นทำให้ผลการปฏิบัติงานเชิงผลผลิตนั้นดีขึ้นหรือเลวลง และมีความคุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายหรือไม่เพียงใด

นอกจากนั้นแล้ว คุณภาพบัณฑิตที่พึงประสงค์หรือที่ตรงตามวัตถุประสงค์ย่อมมีความหลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เป็นต้นว่า นโยบายของรัฐบาลของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เช่น ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ตลอดจนไปจนถึงความเป็นไปได้ในการผลิตมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต ให้บรรลุวัตถุประสงค์ในระดับปฏิบัติการ อย่างไรก็ดี หากจะพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของคุณภาพบัณฑิตศึกษาของไทย

โดยรวมหรืออีกนัยหนึ่งโดยทั่วไป โดยสภาพแห่งโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ของคุณภาพบัณฑิตศึกษาของไทยแล้ว แม้จะจัดหรือแก้ไขคุณสมบัติที่ด้อย หรือไม่พึงประสงค์ของผลผลิตจากบัณฑิตศึกษาที่ได้ประมวลงไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมีคุณสมบัติอื่น ๆ เพิ่มเติมอีกจึงจะสมบูรณ์ เหมาะสมกับกาลสมัยยิ่งขึ้น

คุณสมบัติที่ผลผลิตของบัณฑิตไทยควรจะมี ได้แก่ความเป็นสากล ซึ่งสถาบันราชภัฏพระนคร (2543 : 39) ขยายความไว้ว่า ผลผลิตของบัณฑิตศึกษาไทยหรืออีกนัยหนึ่งมหาบัณฑิตและคหบดีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาศึกษาไทยนั้น ควรจะมีความรู้ความสามารถในเรื่องต่อไปนี้

1. ภาษาสากล หรืออีกนัยหนึ่งภาษาของชาติอื่น ๆ ปัจจุบันคงจะเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากล เพราะเป็นภาษาที่ใช้ในวงการต่าง ๆ มากที่สุดในยุคโลกาภิวัตน์ การติดต่อสื่อสารโดยเฉพาะที่ผ่านสื่อโทรคมนาคมในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความรวดเร็วทันทั่วทั้งที่นั่นส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการติดต่อ ผู้ที่รู้ภาษาอังกฤษดีย่อมอยู่ในสัคยภาพที่ได้เปรียบ การรู้ภาษาอังกฤษอย่างดีจึงนับว่าเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นของบัณฑิตศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ ภาษาของชาติอื่น ๆ ที่มีความสำคัญในปัจจุบันยังมีอีกหลายภาษาเป็นต้นว่า จีน ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส เยอรมัน สเปน ดังนั้น ถ้ายังรู้หลายภาษาจะทำให้ได้เปรียบมากยิ่งขึ้น ในประเทศตะวันตกที่พัฒนาแล้วการศึกษาระดับคหบดีบัณฑิตในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงนั้น นักศึกษาต้องศึกษาภาษาอื่นนอกเหนือจากภาษาอังกฤษอย่างน้อยหนึ่งภาษา เพราะผู้เป็นคหบดีบัณฑิตนั้นได้รับการคาดหมายว่า จะต้องมีความสามารถเป็นสากล ซึ่งความหมายในกรณีนี้ก็คือ ต้องสามารถเข้าใจ และติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น นอกเหนือจากภาษาอังกฤษได้อีกอย่างน้อยหนึ่งภาษา เครื่องบ่งชี้ที่ดีและสำคัญอันหนึ่งอาจจะนำประเมินได้รวดเร็วและไม่ยากที่จะใช้แสดงถึงความเป็นสากล ของบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะของหลักสูตรโคเนลล์หลักสูตรหนึ่งก็คือ คุณภาพและภาษาที่ใช้ในการเขียนวิทยานิพนธ์

2. บัณฑิตศึกษาสากล หมายความว่า ผู้ที่เป็นมหาบัณฑิตและคหบดีบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาของไทยนั้นควรจะรู้ว่าบัณฑิตศึกษาในประเทศอื่นเป็นอย่างไร โดยเฉพาะในประเทศที่มีการอุดมศึกษาพัฒนามากกว่าประเทศไทยนั้น มีระบบอย่างไร มีข้อแตกต่างจากของไทยอย่างไรบ้าง และเหตุใดคุณภาพของผลผลิตจึงแตกต่างกัน

วัฒนธรรมของชาติอื่นในยุคโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันนั้นเป็นที่แน่นอนว่า สภาพไร้พรมแดนจะขยายตัวมาก และปรากฏเด่นชัดในเรื่องต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น การอพยพไปทำงาน หรือประกอบวิชาชีพนอกท้องถิ่นของตนเองจะมีความสะดวก และปราศจากข้อจำกัดที่เคยมีมาแต่เดิมอย่างเห็นได้ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการผ่านพรมแดน ภาษี ข้อจำกัดในการทำงาน และการประกอบอาชีพ ดังนั้น การรู้วัฒนธรรมของชาติอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งของประเทศเพื่อนบ้าน

หรือประเทศในภูมิภาคเดียวกันจะสร้างความได้เปรียบให้แก่ผลผลิตของบัณฑิตศึกษาของไทย หากมีความจำเป็นในช่วงใดช่วงหนึ่งในชีวิตที่ต้องไปประกอบอาชีพในที่ซึ่งมิใช่ถิ่นฐานของตน หรือในถิ่นที่ตนไม่มีความคุ้นเคย การมีความรู้ในวัฒนธรรมของชาติอื่นจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการปรับตัว และในการประกอบอาชีพ ทั้งยังเป็นการสร้างศักยภาพการได้เปรียบหากต้องมีการแข่งขันกันในตลาดหน้าที่หรือตำแหน่งงานนั้นอีกด้วย

3. วิชาการในสาขาที่เป็นสากล หมายความว่าถึง ความทันสมัยและทันเหตุการณ์ในสาขาของวิชาการ ที่มหาบัณฑิต หรือดุษฎีบัณฑิตนั้นสำเร็จการศึกษา เป็นเครื่องแสดงให้เห็นเจตคติ และความรู้ความสามารถในการศึกษาด้วยตนเอง และความสนใจใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การมีความรู้ในสาขาวิชาของตนในสาขานั้น เป็นการสร้างความได้เปรียบเชิงวิชาชีพสำหรับอนาคตของมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต และเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงคุณภาพของสถาบันและหลักสูตรที่ตนได้เคยศึกษา

4. ความสนใจส่วนบุคคลที่เป็นสากล บุคคลทุกคนย่อมมีความสนใจส่วนบุคคลอื่น ๆ นอกเหนือจากวิชาการที่ตนได้ศึกษามาในสถาบันอุดมศึกษา ความสนใจอื่นเหล่านี้ย่อมมีความหลากหลายมากมายไม่ว่าจะเป็นกีฬาประเภทต่าง ๆ การอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ ศิลปะต่าง ๆ เป็นต้น หากมหาบัณฑิตหรือดุษฎีบัณฑิตนั้นมีความสนใจ ติดตามพัฒนาการในเรื่องนั้น ทั้งในท้องถิ่น และในโลกก็ย่อมเป็นเครื่องแสดงเจตคติสนใจใฝ่รู้ ซึ่งไม่เพียงแต่จะสร้างเสริมความรู้ของตนให้มากขึ้นเท่า แต่ยังเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองอีกด้วย

ความรู้ความสามารถเชิงคอมพิวเตอร์ ชีวิตของผู้มีความรู้ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตในยุคโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันคงจะไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงศาสตร์ที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ได้ คอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันอย่างมาก และอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องศึกษาหาความรู้ทั้งใหม่และเก่า การติดต่อส่งข่าวสาร การบันเทิง การกีฬาที่ได้ถูกคิดแปลงมาใช้คอมพิวเตอร์ แม้แต่โปรแกรมหรือภาพยนตร์ ก็สามารถดูได้ทางเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ในต่างประเทศที่เจริญแล้วหลายประเทศ คอมพิวเตอร์กลายเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีการใช้งาน ความคาดหวังของบุคคลภายนอกต่อผู้มีความสามารถในระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตในยุคโลกาภิวัตน์ก็คือ ต้องรู้และสามารถใช้หรือทำงานต่าง ๆ ด้วยคอมพิวเตอร์ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะต้องสามารถใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมที่นิยมในด้าน word processing, spreadsheet, statistics, และโปรแกรมกราฟฟิคที่เป็นที่รู้จัก หรือนิยมใช้ในยุคโลกาภิวัตน์

ในปัจจุบันนั้นการที่ผู้มีความรู้ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตไม่มีความรู้เชิงคอมพิวเตอร์ถึงขั้นใช้งานได้นั้น ถือได้ว่ามีความล้าสมัยอย่างสมบูรณ์แบบของทั้งหลักสูตรและของสถาบันอุดมศึกษาผู้ผลิต

ความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคโลกาภิวัตน์ ในปัจจุบัน พัฒนาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้ก้าวหน้าไปมาก โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ในรูปแบบและวิธีต่าง ๆ การติดต่อและการหาข้อมูลข่าวสารทางไกลไปยังแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม จึงนับได้ว่าเป็นส่วนสำคัญของผู้มีควมรู้ระดับมหบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต (สถาบันราชภัฏพระนคร 2543 :30-43)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สรุปได้ดังนี้

พรรณณี แผลงจันทิก (2530 : บทคัดย่อ) ศึกษาความพึงพอใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อกระบวนการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน พบว่า นิสิตบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒวิทยาเขตบางแสนนั้น มีความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจากด้าน นิสิตพึงพอใจอาจารย์ผู้สอนในระดับมาก ส่วนด้านหลักสูตรเนื้อหาวิชา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ตัวแปร เพศ สถานภาพสมรส วิชาเอก อายุ ประสบการณ์การทำงาน เกรดเฉลี่ยสะสม และรายได้ พบว่ามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนิสิตต่อกระบวนการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยอายุส่งผลต่อความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาคือ เพศ เกรดเฉลี่ยสะสม วิชาเอก สถานภาพสมรส รายได้ และประสบการณ์การทำงาน นอกจากนี้พบว่า เพศ อายุ และเกรดเฉลี่ยสะสม เป็นตัวพยากรณ์การทำงานที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.4145

กริสมา นกสกล (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่ทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท คุณลักษณะของนิสิต ประสบการณ์ของนิสิต และองค์ประกอบด้านการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัย ในด้านคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่มีค่าความเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์มากที่สุด คือ ประสบการณ์ในการควบคุมวิทยานิพนธ์ รองลงมาคือ การแนะนำชี้แนะที่ดีของประธานหรือกรรมการ คุณลักษณะของนิสิตที่สำคัญคือ ความอดทนในการทำงาน ความพากเพียรในด้านการค้นคว้าเอกสาร องค์ประกอบด้านประสบการณ์ของนิสิต ที่สำคัญมากที่สุดคือ การเลือกหัวข้อได้ตรงกับความสนใจ องค์ประกอบด้านการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยที่

สำคัญมากที่สุด คือ เวลาที่ห้องสมุดเปิดให้ศึกษาค้นคว้า รองลงมาคือ ความสะดวกในการติดต่อกับหน่วยงานอื่นในการเก็บข้อมูล

วลัยพร ศรีเชียงราย (2540 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเพื่อประเมินโครงการหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ที่ดำเนินการร่วมกันโดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับสถาบันราชภัฏเชียงราย พบว่า โครงการผลิตบัณฑิตสนองตอบความต้องการของบุคลากรในจังหวัดเชียงรายและพื้นที่ใกล้เคียง หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านอาจารย์ผู้สอนมีความพร้อมและเหมาะสม ในด้านแหล่งวิทยาการสำหรับการค้นคว้าและบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโครงการ มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง กระบวนการรับสมัครและสอบคัดเลือก รูปแบบการเรียนการสอน การให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป และอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระมีความเหมาะสมมาก ผลการดำเนินงานพบว่า นักศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและส่งผลกระทบต่อปฏิบัติงานทั้งของตนเองและหน่วยงาน ในด้านความรู้ การตัดสินใจ ความรับผิดชอบ ความคิดริเริ่ม การสื่อสาร คุณธรรม จริยธรรม และวิสัยทัศน์

สายสิน เสวสุวรรณ (2544 : 3 – 4) ได้ประเมินการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษานโยบายการบริหารการศึกษาของสถาบันราชภัฏกำแพงเพชร โดยประเมินความเหมาะสมของปัจจัยเบื้องต้นที่สนับสนุนต่อการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในด้านการบริหารจัดการหลักสูตรบุคลากร การเรียนการสอน การทำวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะความเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถทำการวิจัยและใช้ผลการวิจัยในการพัฒนา แก้ปัญหาการทำงาน สามารถวิจัยประยุกต์ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นได้ พบว่า ด้านการบริหารจัดการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากมีการประชุมคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา และอนุกรรมการประจำสาขาอย่างเหมาะสม และต่อเนื่องรวมทั้งการจัด โครงสร้างองค์กรการบริหารอย่างชัดเจน ด้านการจัดทำวิทยานิพนธ์มีความเห็นว่าเป็นที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก สืบเนื่องมาจากบุคลากรของสถาบันมีความรู้ความสามารถให้เวลากับนักศึกษาและติดต่อสะดวก ทำให้นักศึกษาสามารถทำวิทยานิพนธ์สำเร็จและมีคุณภาพ ในความเห็นของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เห็นว่านักศึกษามีการวางแผนการทำวิทยานิพนธ์อย่างเป็นระบบ สนใจศึกษาค้นคว้าในการทำวิทยานิพนธ์อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนั้น ยังพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาบางคน คือ การขาดการวางแผนการทำวิทยานิพนธ์ ขาดทักษะในการเรียบเรียง ขาดแรงจูงใจ ขาดการติดต่อกับอาจารย์ผู้ควบคุม ตลอดจนอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์มีภาระงานมาก นำไปสู่สาเหตุที่ทำให้นักศึกษาบางคนทำวิทยานิพนธ์เสร็จช้า

สุพิพรรณ พัฒนพณิชย์ และทัศนาศาสตร์ (2544 : 289) ได้ศึกษาคิดตาม ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในระดับปริญญาโท พบว่ากระบวนการเรียนการสอนควรใช้วิธีการที่หลากหลาย

เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ และส่งเสริมการวิจัยให้มากขึ้น ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพให้มากกว่าวิจัยเชิงสำรวจ ควรให้เสรีภาพในการคิดแก่นิสิต ไม่ใช่บังคับทำตามความคิดอาจารย์ เสนอให้นิสิตมีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียนของภาควิชา ให้มีการจัดค่ายแนะนำการทำวิจัย จัดกิจกรรมพัฒนาวิสัยทัศน์ ในด้านตัวอาจารย์ บัณฑิตเสนอให้ภาควิชาคัดเลือกอาจารย์ผู้สอน โดยพิจารณาความเหมาะสมด้านอื่นๆประกอบด้วยนอกเหนือจากคุณวุฒิของอาจารย์ และควรมีเวลาให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ของนิสิต ใช้คำพูดที่จูงใจให้กำลังใจ และยืดหยุ่น เอาใจใส่ ร่วมวางแผนกับนิสิตในการทำวิทยานิพนธ์ ให้อาจารย์พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้ทันสมัย และทำการวิจัยควบคู่กับนิสิต นอกจากนั้นยังเสนอให้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จมาเป็นอาจารย์พิเศษ ตลอดจนการเพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยไว้ในหลักสูตรให้มากขึ้น

ณัฐชญาณ์ แก้วขจัด (2545 : 6, 12 – 13) ได้ศึกษาการพัฒนากฤษฎการทำให้ วิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏกำแพงเพชร พบว่า ความมุ่งประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาปริญญาโท ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปพัฒนาการจัดทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น สรุปได้ว่าสถาบันราชภัฏกำแพงเพชรมีการวางแผนด้านบุคลากร คือตัวอาจารย์ที่ผ่านการเตรียมความพร้อม โดยวิธีประชุมชี้แจง ฝึกอบรม สัมมนา และปฐมนิเทศ ให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ โดยเฉพาะทางด้านกรวิจัย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การควบคุม และการสอบวิทยานิพนธ์ การแก้ไขเอกสารรายงาน และวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา การจัดสรรทุนวิจัยให้อาจารย์ได้ค้นคว้าอย่างต่อเนื่องตลอดจนจัดทำแผนพัฒนาอาจารย์ไว้อย่างชัดเจน ในส่วนที่บริหารจัดการเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพ ได้กำหนดคุณสมบัติและประสบการณ์ของอาจารย์ผู้สอน ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ไว้อย่างชัดเจน มีการกำหนดโครงสร้างของวิทยานิพนธ์ ขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ กระบวนการควบคุมวิทยานิพนธ์ การประเมินความก้าวหน้าของการทำวิทยานิพนธ์ที่เป็นระบบ เป็นระยะ มีการกำหนดเกณฑ์ และวิธีการสอบวิทยานิพนธ์ที่ชัดเจน การให้คะแนนตามหัวข้อต่าง ๆ ตามโครงสร้างวิทยานิพนธ์ มีมาตรฐานรูปแบบที่เหมือนกัน ตลอดจนมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาที่เป็นบุคคลภายนอกเข้าร่วมสอบวิทยานิพนธ์ มีการติดตาม และรายงานผล ในรูปคณะกรรมการรับผิดชอบ ดำเนินการติดตามผลการประเมิน โครงการและรายงานผลอย่างเป็นระบบ ข้อค้นพบในด้านบทบาทของนักศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ พบว่า มีการวางแผนกลยุทธ์โดยกำหนดปัญหาและกรอบแนวคิดในการทำวิจัยไว้อย่างชัดเจน ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนเตรียมข้อมูลบริหารเวลา วิเคราะห์ปัญหาเป็น เชื่อมโยงข้อมูลได้ นำไปสู่การทำวิทยานิพนธ์ที่สามารถอธิบายผลการวิจัยได้ตรงประเด็น มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ได้อย่างชัดเจนถูกต้องสมบูรณ์ มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ และมี

คอมพิวเตอร์ใช้เป็นส่วนตัว มีวิสัยทัศน์ รักการค้นคว้า เข้าพบที่ปรึกษาสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง มีกลยุทธ์ในการเขียนวิทยานิพนธ์ โดยนำเสนอข้อมูลบนข้อเท็จจริงเป็นเหตุเป็นผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย ภาษาเขียนดี การอ้างอิงถูกต้อง ตลอดจนมีใจเปิดรับคำแนะนำจากผู้ในการทำวิจัย นอกจากนี้ นักศึกษาจะต้องมีความกระตือรือร้นในการทำวิทยานิพนธ์ มีการจัดการดูแลสุขภาพของคนที่ดีนำไปสู่การมีสมาธิทำงานอย่างรับผิดชอบ และตั้งใจ

ด้านบทบาทของผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ จะต้องมีการวางแผนร่วมกับนักศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ มีการให้คำแนะนำ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงร่างวิทยานิพนธ์ และตัววิทยานิพนธ์ ต้องมีเวลาและจัดเวลาให้โอกาสแก่นักศึกษาได้เข้าพบ มีความตรงต่อเวลา และให้ความสะดวกแก่นักศึกษาในการเข้าพบ

ด้านบทบาทของบัณฑิตวิทยาลัย มีการจัดบริการเอกสาร ตำรา รายงานการวิจัยวิทยานิพนธ์ สถานที่ค้นคว้า อุปกรณ์ช่วยสืบค้น บุคลากรและระบบที่สะดวกแก่นักศึกษา มีการจัดทำฐานข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ เพื่อเผยแพร่ผลการวิจัยและวิทยานิพนธ์

สรุป งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการคุณภาพของวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา ในด้านองค์ประกอบที่จำเป็น ควรประกอบด้วย

1. กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างหลากหลาย นำไปสู่การทำวิทยานิพนธ์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและการประยุกต์
2. คัดเลือกอาจารย์ที่มีคุณภาพ สามารถให้เวลาแก่นักศึกษา และมีคุณลักษณะอื่น ๆ นอกเหนือจากคุณวุฒิ
3. การจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน
4. การวางแผนร่วมกันระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์
5. การสร้างแรงจูงใจระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และอาจารย์กับสถาบัน
6. ระบบบริหารจัดการของสถาบันที่ดีมีคุณภาพ เช่นการประชุมชี้แจงนโยบาย เป้าหมาย และวิธีการปฏิบัติงานของบุคลากรในแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ
7. บริการเสริมด้านอื่น ๆ ที่ทันสมัย และจำเป็น เช่น คอมพิวเตอร์ ฯลฯ
8. การพัฒนาอาจารย์ที่มีแผนอย่างชัดเจน

งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพและความสำเร็จของบัณฑิตในการทำวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย

1. บทบาทของนักศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์
 - 1.1 การวางแผนในการทำวิทยานิพนธ์

- 1.2 การดำเนินการทำตามแผน
- 1.3 การบริหารเวลา
- 1.4 การเขียนวิทยานิพนธ์
- 1.5 การปรับตัวของนักศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์

2. บทบาทของผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

- 2.1 มีการวางแผนร่วมกันกับนักศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์
- 2.2 มีการให้คำแนะนำและให้ข้อเสนอแนะการเขียน โครงร่างและวิทยานิพนธ์
- 2.3 มีการใช้เวลาและความสะดวกในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในการทำ

วิทยานิพนธ์

3. บทบาทของบัณฑิตวิทยาลัย

- 3.1 จัดบริการเอกสาร ตำรา รายงานการวิจัย สถานที่ อุปกรณ์ และบุคลากรที่ทันสมัย รวดเร็ว สะดวกไว้ให้บริการแก่นักศึกษาและอาจารย์
- 3.2 จัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาที่เอื้อต่อการทำวิทยานิพนธ์
- 3.3 จัดเวลาเปิดทำการของสำนักวิทยบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของ

นักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์
Pibulsongkram Rajabhat University

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลักษณะของกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) มาเป็นขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยโดยเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมแสดงความคิดเห็น และร่วมวางแผนพัฒนาระบบบริหารงานวิจัยที่มีคุณภาพระดับบัณฑิตศึกษา

การเลือกสนามวิจัย

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นสนามวิจัย เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลและแหล่งปฏิบัติงานของคณาจารย์ ผู้บริหาร นักศึกษาที่เป็นศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน และเป็นที่ตั้งของสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา อันมีการบริหารจัดการศึกษาให้แก่ศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา และสาขาหลักสูตรและการสอน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของคณะผู้วิจัย อีกทั้งบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องมาปฏิบัติงานที่ของตนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นส่วนใหญ่ สำหรับการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อหาข้อมูลโดยวิธีประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) ในบางครั้งมีความจำเป็นจะต้องใช้สถานที่ภายนอก เช่น ใช้ห้องประชุมของโรงแรมอมรินทร์ลาگون อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้เพื่อความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล

การลงสนามวิจัย

เนื่องจากคณะผู้ดำเนินการวิจัยเป็นบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามและทุกคนมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ดังนั้น จึงเป็นการสะดวกที่จะติดต่อขออนุมัติโครงการต่อผู้บริหารในการดำเนินงาน ซึ่งผู้บริหารที่เกี่ยวข้องทุกระดับได้รับทราบและให้การสนับสนุนส่งเสริมและอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี ในส่วนของอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ผู้ใช้บัณฑิต รวมทั้งนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่นั้น คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัยให้บุคคลเหล่านี้ได้ทราบในการประชุมใหญ่ ที่ได้จัดขึ้นเป็นครั้งที่ 1 ณ โรงแรมอมรินทร์ลาگون อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2547 ระหว่างเวลา 08.30 – 16.30 น.

การสร้างความสัมพันธ์

ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายจำนวนหนึ่งเป็นอาจารย์ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม ประกอบกับคณะผู้วิจัยเป็นผู้บริหารระดับบัณฑิตศึกษา เป็นอาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุม วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะผู้วิจัยจึงมีความคุ้นเคยกันกับกลุ่มบุคคลดังกล่าว มากถึงมากที่สุด ในกรณีที่นักศึกษาทั้งที่กำลังศึกษาอยู่ และสำเร็จการศึกษาไปแล้ว ก็เป็นที่รู้จักกันดี ทุกคน ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นทั้งหมด จึงมิได้จัดกิจกรรมใด ๆ เพื่อสร้างความคุ้นเคย ในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ใช้บัณฑิต คณะผู้วิจัยใช้วิธีให้สมาชิกในกลุ่มของคณะ ผู้วิจัยที่รู้จักคุ้นเคยกันในช่วงการร่วมงาน เป็นผู้ติดต่อชี้แจงขอความร่วมมืออย่างไม่เห็นทางการ ทางโทรศัพท์เป็นการเชิญเพื่อขอความร่วมมือด้วยวาจาก่อน เมื่อได้รับการตอบรับแล้วจึงออก หนังสือที่เป็นลายลักษณ์อักษรเชิญเป็นทางการเพื่อให้ท่านเหล่านั้นเข้าร่วมกระบวนการวิจัย

ขั้นตอนในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา

ในขั้นตอนนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. จัดประชุมคณะผู้วิจัยเพื่อวางแผนดำเนินการในการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางในการแก้ไขปัญหาของระบบบริหารจัดการงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา

3. กำหนดแหล่งข้อมูล ซึ่งได้แก่ เอกสาร คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ และกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารงานบัณฑิตศึกษา อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว และที่กำลังศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ใช้บัณฑิต ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง

4. ในระหว่างวันที่ 27 - 31 มีนาคม 2547 คณะผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้แก่แนวคำถามในการสัมภาษณ์และการจัดประชุมกลุ่มย่อย แบบสอบถาม แบบบันทึกการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ

5. ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน ในระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2547 ถึงวันที่ 30 พฤษภาคม 2547

6. คณะผู้วิจัยดำเนินการประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนการทำงานในวันที่ 26 มีนาคม 2547 เวลา 9.00 น. ที่ห้องประชุมบัณฑิตศึกษา อาคาร 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยผู้เข้าร่วมประชุมคือคณะผู้วิจัยทั้งหมดจำนวน 6 คน

ที่ประชุมได้ปรึกษากันถึงแผนการทำงานโดยนำเอกสารเค้าโครงการวิจัยที่เสนอขอทุนมาเป็นหลักในการวางแผนงานและกำหนดเวลาการทำงานโดยกำหนดให้มีการจัดการประชุมจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งที่ 1 ณ ห้องคอนเวนชันฮอลล์ โรงแรมอมรินทร์ลาดูน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2547 เวลา 8.30 น. – 16.30 น. โดยร่วมกันกำหนดรายชื่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการคุณภาพบัณฑิตศึกษาในบทบาทต่าง ๆ จำนวน 7 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มผู้บริหาร มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 3 คน
2. กลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 10 คน
3. กลุ่มอาจารย์ผู้สอน มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 7 คน
4. กลุ่มศิษย์เก่า มีผู้ร่วมประชุม จำนวน 15 คน
5. กลุ่มนักศึกษาปัจจุบัน มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 16 คน
6. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ มีผู้ร่วมประชุม จำนวน 3 คน
7. กลุ่มผู้ใช้บัณฑิต มีผู้ร่วมประชุม จำนวน 2 คน

รวมทั้งคณะผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการประชุม 6 คน และผู้ช่วยนักวิจัยอีก 5 คน ในภาคเช้าได้เชิญวิทยากรผู้มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ มีแจ้ง จากมหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เขาวงกิตพงษ์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรศักดิ์ วรอินทร์ จากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มาบรรยายถึงกระบวนการบริหารจัดการศึกษาที่เน้นการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ให้จบทันเวลาและมีคุณภาพ โดยมีผู้วิจัยคนที่สอง เป็นผู้ดำเนินรายการในภาคเช้า ระหว่างเวลา 09.00 – 12.00 น. ประเด็นคำถามเพื่อการอภิปราย ได้แก่

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหา และจุดอ่อนของกระบวนการบริหารจัดการ และคุณภาพของวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เป็นอย่างไร
2. ยุทธศาสตร์ และทิศทางการพัฒนาคุณภาพของการบริหารจัดการงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาที่เหมาะสม ควรเป็นอย่างไร

ระหว่างวันที่ 27 - 31 มีนาคม 2547 คณะผู้วิจัยได้มีการประชุมร่วมกันเพื่อจัดทำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้แก่แนวคำถามในการสัมภาษณ์ และการจัดประชุมกลุ่มย่อย แบบสอบถาม แบบบันทึกการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ

หลังจากนั้น ระหว่างวันที่ 1 เมษายน - วันที่ 30 เมษายน 2547 คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน โดยกำหนดประเด็นให้ผู้วิจัยแต่ละคนรับผิดชอบไปศึกษาค้างนี้

ผู้วิจัยคนที่หนึ่ง และคนที่หก รับผิดชอบศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้างในการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ และสิ่งสนับสนุนต่างๆ

ผู้วิจัยคนที่สอง รับผิดชอบศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำ และควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่กรรมการหรือผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยคนที่สาม รับผิดชอบศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน และอาจารย์ผู้สอน

ผู้วิจัยคนที่สี่ รับผิดชอบศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับระบบการคัดเลือกนักศึกษาและเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา

ผู้วิจัยคนที่ห้า รับผิดชอบศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรและสาขาที่เปิดสอน และผลผลิตของงานบัณฑิตศึกษาที่หมายถึงคุณภาพของวิทยานิพนธ์และตัวบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา

เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว จากนั้นก็นำมารวมกันเรียบเรียงให้เข้าชุดเดียวกัน เพื่อเรียบเรียงส่งพิมพ์รายงานผลครั้งที่ 1 ในวันที่ 17 - 18 พฤษภาคม 2547 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพฯ ผู้เข้าร่วมประชุมนำเสนอได้แก่ผู้วิจัยคนที่สอง คนที่สี่ และคนที่หก

วันที่ 25 พฤษภาคม 2547 เวลา 09.00 น. มีการประชุมรายงานผลการไปประชุมเสนอความก้าวหน้าของการวิจัยให้คณะทำงานรับทราบ เพื่อช่วยกันแก้ไขและวางแผนการทำงานร่วมกันต่อไป ที่ห้องประชุมคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา อาคาร 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผู้เข้าร่วมประชุมคือคณะผู้วิจัยครบทั้ง 6 คน และวางแผนที่จะเก็บข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีอื่นๆเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและลึกซึ้งมากขึ้น

7. คณะผู้วิจัยได้จัดการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) กับบุคลากรผู้เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา โดยแบ่งผู้เข้าร่วมประชุมออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ บัณฑิตหรือศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาแล้ว และนักศึกษา

ที่กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบันและกำลังอยู่ในขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ โดยทำการประชุมบุคคลทั้ง 3 กลุ่ม ะละ 2 ครั้ง รวมจำนวน 6 ครั้ง โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมดังนี้

1. กลุ่มอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำนวน 10 คน จัดประชุมขึ้นในวันที่ 3 และ 17 มิถุนายน 2547

2. กลุ่มบัณฑิตหรือศิษย์เก่า จำนวน 12 คน จัดประชุมขึ้นในวันที่ 13 และ 20 มิถุนายน 2547

3. กลุ่มนักศึกษาปัจจุบัน จำนวน 12 คน จัดประชุมขึ้นในวันที่ 5 และ 20 มิถุนายน 2547

4. วันที่ 1 – 20 มิถุนายน 2547 คณะผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – depth Interview) กับ ผู้ทรงคุณวุฒิ และ ผู้บริหารที่เป็นคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาทั้งระดับมหาวิทยาลัย และระดับคณะ

5. วันที่ 1 – 30 มิถุนายน 2547 คณะผู้วิจัยร่วมกันสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษา ที่สำเร็จการศึกษาว่าในระดับคุณภาพและเนื้อหาอย่างไร เพื่อนำไปสู่การศึกษาสภาพและปัญหาของวิทยานิพนธ์

6. วันที่ 15 – 30 มิถุนายน 2547 คณะผู้วิจัยร่วมกันจัดทำแบบสอบถามส่งไปยังนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา เพื่อศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพของวิทยานิพนธ์ในด้านกรเผยแพร่และการนำไปใช้ประโยชน์

7. วันที่ 1 – 15 กรกฎาคม 2547 คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ตักยภาพ ประสิทธิภาพ ปัญหา อุปสรรค และ แนวทางการแก้ไขปัญหาระบบบริหารจัดการงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) และจัดทำรายงานความก้าวหน้าของงานวิจัยระยะที่ 1

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งในขั้นตอนนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

วันที่ 17 สิงหาคม 2547

1. จัดประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการ ณ ห้องประชุมสิริราชภัฏ เวลา 8.30 - 12.30 น. โดยเชิญคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ทั้งระดับมหาวิทยาลัย และระดับคณะ อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ บัณฑิตหรือศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษา นักศึกษาที่กำลังศึกษาในปัจจุบัน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ใช้บัณฑิต เข้าร่วมประชุม เพื่อพัฒนานักจัดการงานวิจัย

เกี่ยวกับระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วม ซึ่งในการประชุมดังกล่าวมีผู้เข้าประชุมครบทุกกลุ่มเป้าหมาย

2. จัดการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) เพื่อระดมความคิดเห็น (Brain Storming) ในภาคบ่าย ตั้งแต่เวลา 13.30 น. เป็นต้นไป เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหา และ นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการงานวิจัยที่ประสิทธิภาพ โดยแบ่งผู้เข้าประชุมเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหารและผู้ใช้บัณฑิต
- กลุ่มที่ 2 กลุ่มอาจารย์ผู้สอนและที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- กลุ่มที่ 3 กลุ่มบัณฑิตหรือศิษย์เก่า
- กลุ่มที่ 4 กลุ่มนักศึกษาปัจจุบัน

ระหว่างวันที่ 1 – 15 ตุลาคม 2547

1. ประชุมกลุ่มคณะผู้วิจัยเพื่อสรุปผลการที่ได้จากการจัดประชุมอบรมในวันที่ 17 สิงหาคม 2547 และ ผลการประชุมกลุ่มย่อย ในวันเดียวกัน

2. ในวันที่ 8 ตุลาคม 2547 คณะผู้วิจัยพบคณะติดตามผลงานวิจัย ที่ห้องประชุม VIP 2 โรงแรมอมรินทร์ลาดหญ้า อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อรับทราบข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ข้อควรแก้ไข และวิธีการนำเสนอข้อมูลงานวิจัย

3. คณะผู้วิจัยวางแผนเก็บข้อมูลเพิ่มเติม โดยวิธีเจาะกลุ่มสัมภาษณ์ โดยกำหนดกลุ่มและจำนวนผู้ถูกสัมภาษณ์ และผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ ดังนี้

- ผู้วิจัยคนหนึ่ง สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับรองอธิการบดี และคณบดี จำนวน 3 คน
- ผู้วิจัยคนที่สอง สัมภาษณ์ อาจารย์ผู้สอนและที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จำนวน 4 คน
- ผู้วิจัยคนที่สาม สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับคณบดี 2 คนและที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1 คน
- ผู้วิจัยคนที่สี่และคนที่ห้า สัมภาษณ์บัณฑิตหรือศิษย์เก่า จำนวน 4 คน และ สัมภาษณ์ผู้ใช้บัณฑิตรายอื่นๆด้วย อีก 3 คน

ระหว่างวันที่ 16-31 ตุลาคม 2547

- 1. คณะผู้วิจัยนัดหมาย และออกสัมภาษณ์บุคคลตามที่ได้กำหนดไว้
- 2. วิเคราะห์ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์

วันที่ 1-15 พฤศจิกายน 2547

1. คณะผู้วิจัยประชุมเพื่อสังเคราะห์ผลทั้งหมดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ กระบวนการบริหารจัดการที่ประสบผลสำเร็จ และหรือที่ควรจะเป็น ที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร การประชุมใหญ่ การประชุมกลุ่มย่อย และการสัมภาษณ์เจาะลึกรายบุคคล
2. คณะผู้วิจัยสรุปผลที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
3. จัดประชุมเพื่อการวิพากษ์ระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2547 โดยเชิญกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม และ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรนภา พรหมมา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
4. ปรับปรุงระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
5. สรุปผล อภิปรายผล เขียนรายงานผลการวิจัยระยะที่ 2

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารประกอบด้วย เอกสารเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารงานบัณฑิตศึกษา คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ หลักฐานแผนการเรียน วิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ผลการประเมินอาจารย์ผู้สอนโดยนักศึกษา รายงานการประเมินตนเอง การประเมินภายใน ของสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
2. แหล่งข้อมูลที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ สภาพปัญหา ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่มดังนี้
 - 2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - 2.1.1 ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำนวน 20 คน
 - 2.1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 5 คน
 - 2.1.3 นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาแล้ว จำนวน 15 คน
 - 2.1.4 นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ จำนวน 16 คน
 - 2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ประกอบด้วย
 - 2.2.1 อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำนวน 10 คน
 - 2.2.2 บัณฑิตหรือศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาแล้ว จำนวน 12 คน
 - 2.2.3 นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบัน จำนวน 10 คน

2.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ครั้งที่ 1 เพื่อการศึกษาสภาพปัญหาเพิ่มเติม ประกอบด้วย

2.3.1 ผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบวิทยานิพนธ์ จำนวน 5 คน

2.3.2 ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำนวน 10 คน

2.4 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 21 คน

2.5 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการนำวิทยานิพนธ์ไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาแล้ว จำนวน 30 คน

3. แหล่งข้อมูลที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการออกแบบระบบบริหารจัดการบัณฑิตศึกษา ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

3.1 ผู้บริหารที่เป็นคณะกรรมการบัณฑิต ที่ระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ และระดับสาขา จำนวน 6 คน

3.2 อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำนวน 10 คน

3.3 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน

3.4 ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 5 คน

3.5 บัณฑิตหรือศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาแล้ว จำนวน 10 คน

3.6 นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ และแนวคำถามในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และการประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้เกี่ยวข้องจากกลุ่ม

2. แบบบันทึกข้อมูลในการศึกษาเอกสาร ตำรา และแบบสำรวจ วัสดุ ครุภัณฑ์ สื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา

3. แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอนอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ที่สำเร็จการศึกษา

4. แบบวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา

5. แบบสอบถามเกี่ยวกับการนำวิทยานิพนธ์ไปใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ การจัดประชุมกลุ่มย่อย การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิเคราะห์เอกสาร และการสำรวจ

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความตรงของข้อมูลแบบสามเส้า ทั้งด้านที่มาของข้อมูล คือ บุคคลที่ให้ข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1.1 การแจกแจงความถี่ (Frequency)
- 1.2 ร้อยละ (Percentage)
- 1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 1.4 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis and Content Synthesis)

และใช้การพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยขอนำเสนอตามลำดับดังนี้
ตอนที่ 1 สภาพปัญหาเกี่ยวกับระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา

1. ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร

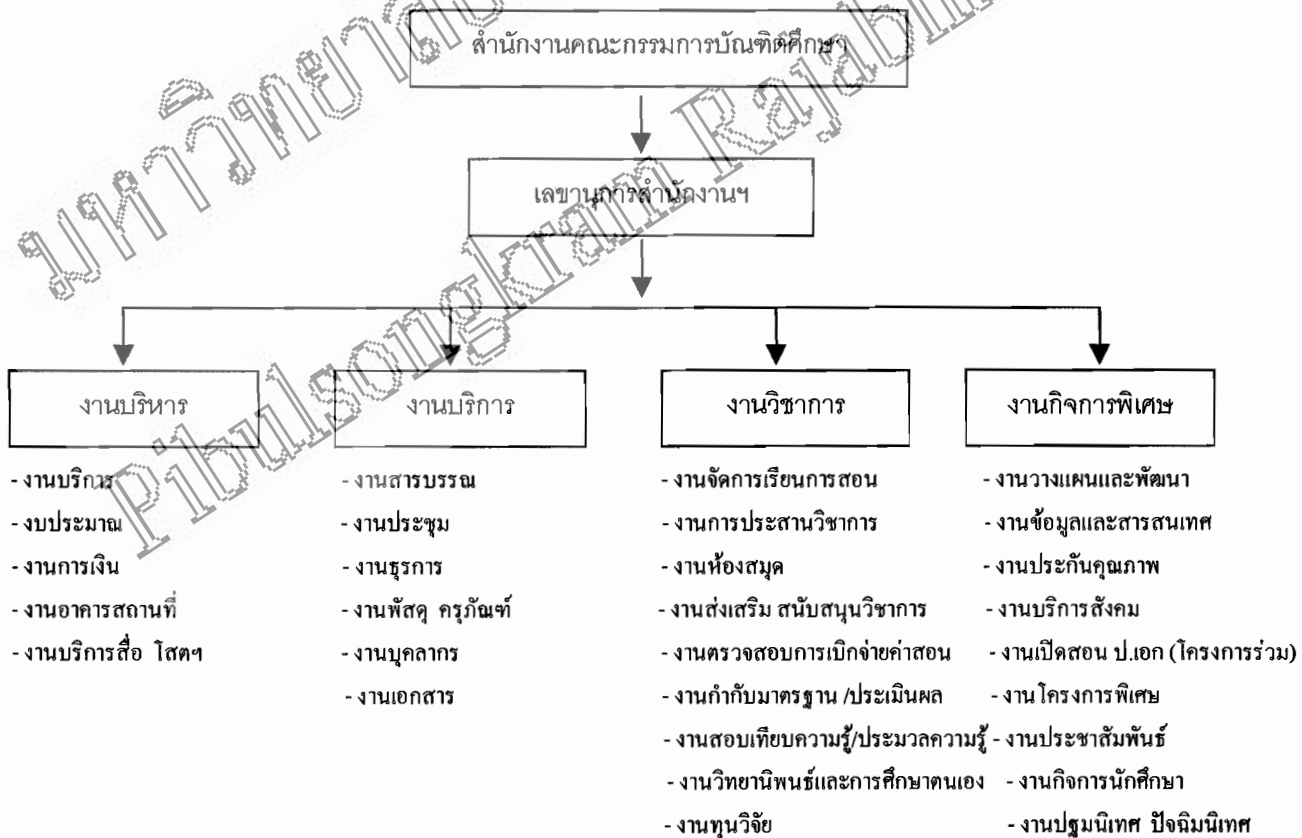
1.1 ด้านปัจจัย (Input)

1.1.1 โครงสร้างการบริหารจัดการงานระดับบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้เริ่มจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 โดยมีหน่วยงานรองรับคือ สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ซึ่งในระยะแรกใช้ชื่อว่า “บัณฑิตวิทยาลัย” แต่ในระยะเวลาต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนเป็น “สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา” พร้อมทั้งมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารจัดการของคณะกรรมการตั้งแต่วันที่ พ.ศ. 2541 จนถึงปัจจุบัน รวม 4 ครั้งด้วยกัน โดยมีเหตุผลดังต่อไปนี้ ดังนี้

1. โครงสร้างการบริหารจัดการงานระดับบัณฑิตศึกษา

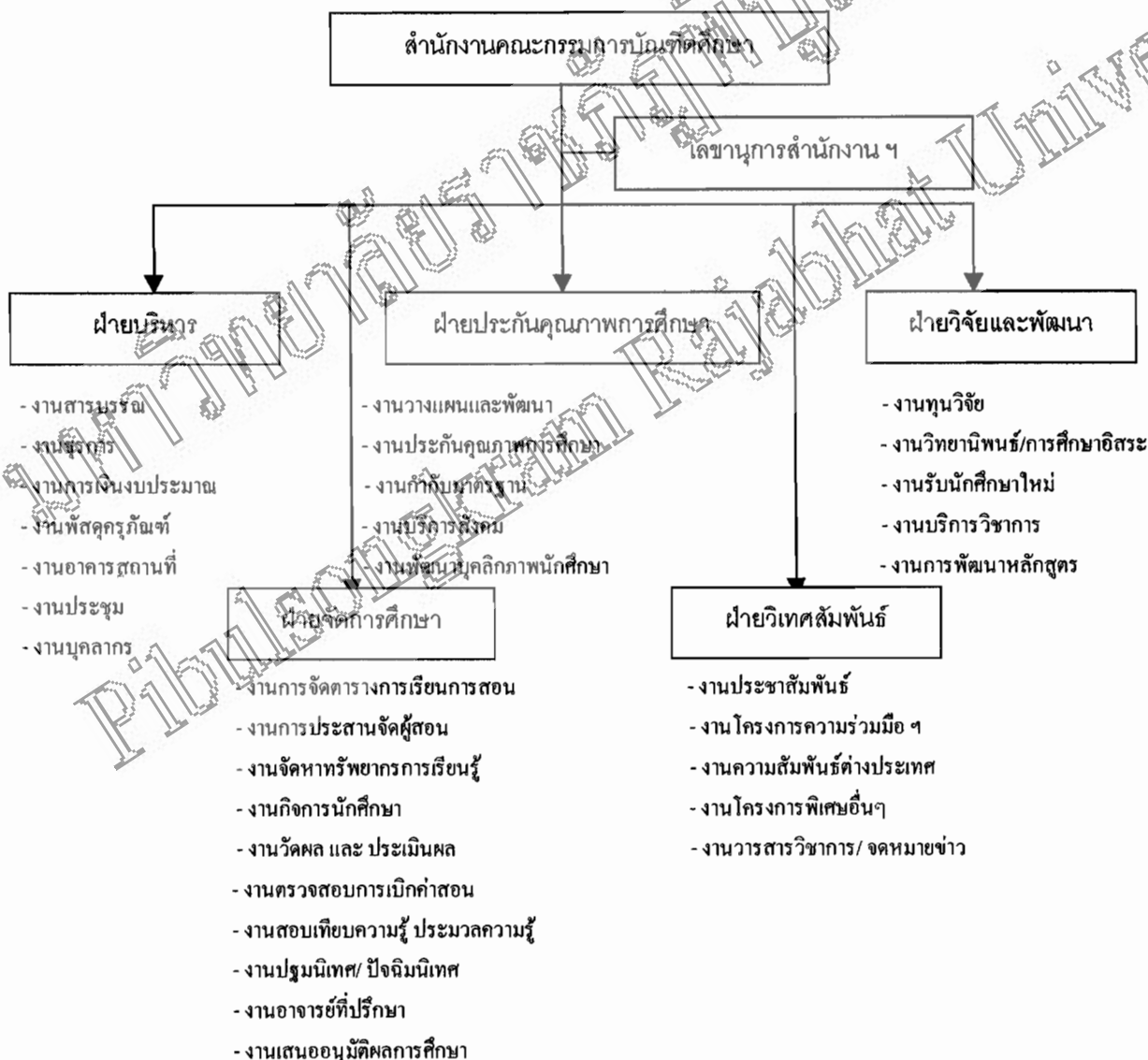
ระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2542

โครงสร้างการบริหารจัดการงานระดับบัณฑิตศึกษาโครงสร้างแรก มีการแบ่งสายงานออกเป็น 4 งาน ได้แก่ งานบริหาร งานบริการ งานวิชาการ และ งานกิจการพิเศษ ทุกฝ่ายอยู่ในความดูแลของเลขานุการสำนักงานฯ ซึ่งทำหน้าที่เปรียบเสมือนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย การแบ่งสายงานในครั้งแรกจัดขึ้นโดยคำนึงถึงงานที่จำเป็นเป็นหลัก ดังนั้น เมื่อมีงานใหม่ๆ บางเรื่องเข้ามา เช่น โครงการร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงต้องจัดไปไว้ที่งานกิจการพิเศษ ดังนั้นในปี พ.ศ. 2543 จึงได้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารจัดการงานระดับบัณฑิตศึกษามาเป็น โครงสร้างที่มีการแบ่งสายงานออกเป็น 5 ฝ่าย ดังนี้

2. โครงสร้างการบริหารจัดการงานระดับบัณฑิตศึกษา

ระหว่างปี พ.ศ. 2543 -2545

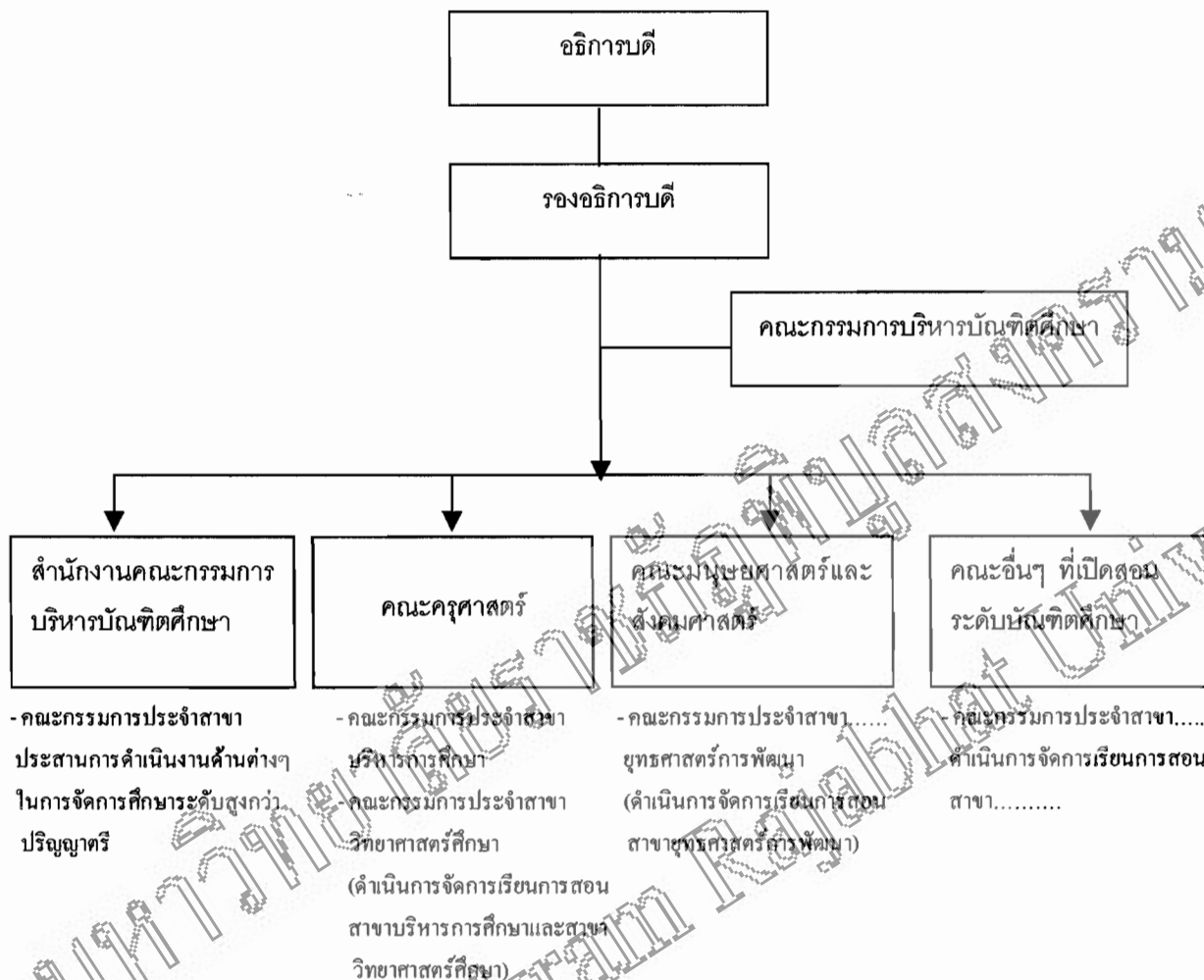
โครงสร้างการบริหารจัดการฯ โครงสร้างที่สองนี้ มีการแบ่งงานออกเป็น 5 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ซึ่งยังคงงานบริหารของเดิมไว้เช่น งานการเงิน งบประมาณ งานอาคารสถานที่ โดยผนวกงานบริการเดิมเข้ามาด้วย เช่นงานธุรการ งานสารบรรณ งานพัสดุ ครุภัณฑ์ และงานประชุม และเนื่องจากเป็นงานระดับบัณฑิตศึกษาที่มีโครงการร่วมมือกับต่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องประการหนึ่ง และลักษณะของงานควรมีการติดต่อ หรือมีการขยายเครือข่ายอย่างกว้างขวางถึงระดับชาติ และถึงระดับนานาชาติ ดังนั้น จึงมีการแบ่งสายงานให้มี ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ เพื่อการติดต่อร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ รวมทั้งรับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ด้วย นอกจากนี้ยังมีการแบ่ง ฝ่ายวิจัยและพัฒนา ให้เป็นอีกฝ่ายหนึ่งด้วยเหตุผลที่ว่าเป็นหน่วยงานระดับบัณฑิตศึกษา จัดหลักสูตรแบบเน้นกระบวนการทำวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เพราะฉะนั้นงานฝ่ายนี้จึงเป็นเรื่องของ ทุนวิจัย งบอุดหนุนกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ การบริการและพัฒนาทางวิชาการโดยเฉพาะ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 มีการกล่าวถึงความแข็งแกร่งทางวิชาการ ถ้าหากคณะต่างๆ โดยเฉพาะคณะครุศาสตร์ที่มีคณาจารย์วุฒิสูงและตรงสาขาที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษามากกว่าคณะอื่นๆ หากให้ดูแลบริหารจัดการในเชิงวิชาการของสาขาวิชานั้นโดยตรงแล้ว น่าจะเป็นผลดีกว่าที่เน้นอยู่เดิม และในขณะนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาปฏิบัติงานจำนวนไม่มากนัก จึงให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นเพียงหน่วยงานด้านธุรการ สำหรับการพิจารณาตัดสินใจในกรณีต่างๆ จะกระทำโดย คณะกรรมการบริหารบัณฑิตศึกษา ซึ่งมีอธิการบดีเป็นประธาน รองอธิการบดีหนึ่งท่านเป็นผู้รับผิดชอบงาน โดยตรง มีคณบดีคณะที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษานั้นๆ เป็นกรรมการ และมีผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นเลขานุการ

การแบ่งสายงานในโครงสร้างครั้งนี้มีลักษณะคล้ายการแบ่งสายงานของมหาวิทยาลัย กล่าวคือเป็นการแบ่งสายงานตามคณะต่างๆ ระบุสาขาวิชาที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาของแต่ละคณะไว้ให้เห็นชัดเจนและระบุหน้าที่ของคณะกรรมการประจำสาขาวิชาว่า มีหน้าที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ในสาขานั้นๆ ซึ่งในระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2546 มีเพียง 2 คณะเท่านั้นที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ คณะครุศาสตร์ เปิดสอนสาขา การบริหารการศึกษา และสาขา วิทยาศาสตร์ศึกษา ส่วนคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เปิดสอนสาขายุทธศาสตร์การพัฒนา สำหรับหน่วยงานสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีหน้าที่ประสานการดำเนินงานด้านต่างๆ ในการจัดการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี

3. โครงสร้างการบริหารจัดการงานระดับบัณฑิตศึกษา

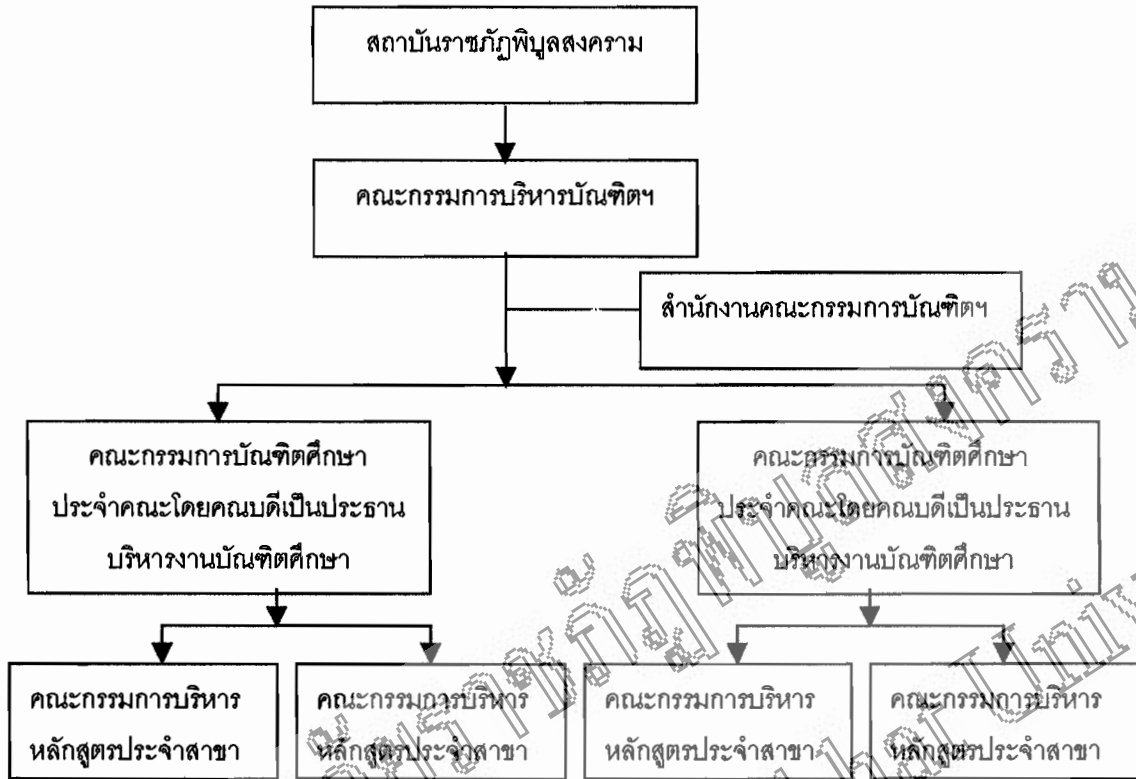
ระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2546

สำหรับการปรับเปลี่ยนครั้งล่าสุดคือในปี พ.ศ. 2546 นั้น มีการจัดสายงานให้ ชัดเจนขึ้น คือให้งานจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาบริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรประจำสาขา ในโครงสร้างของคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำแต่ละคณะ ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการบริหารบัณฑิต (ระดับสถาบัน) ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาจะดำเนินงานในบทบาทของผู้ประสานงานกับคณะต่างๆ

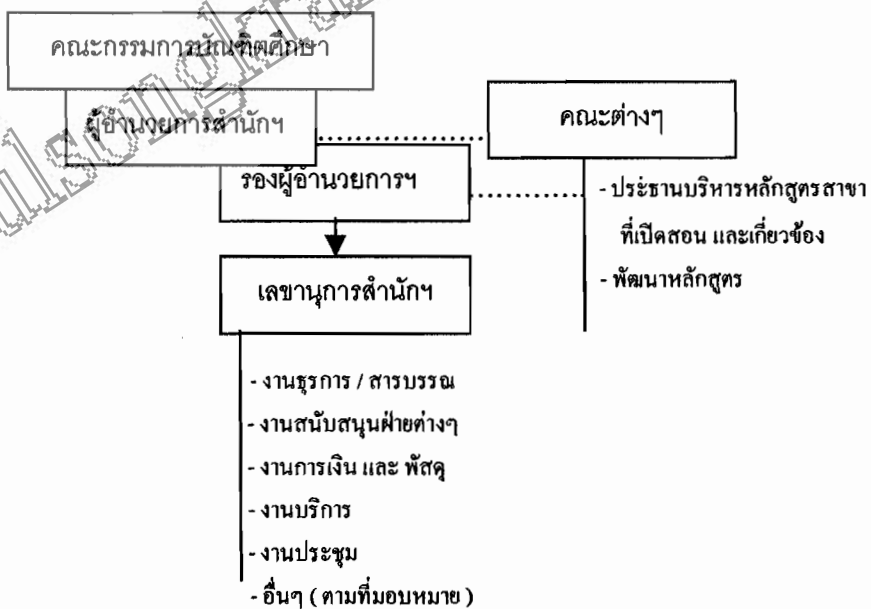
4. โครงสร้างการบริหารจัดการงานระดับบัณฑิตศึกษา

ระหว่างปี พ.ศ. 2546 - ปัจจุบัน

ประธานกรรมการ	- ประธานกรรมการ	- ประธานกรรมการ	- ประธานกรรมการ
กรรมการ	- กรรมการ	- กรรมการ	- กรรมการ
กรรมการ	- กรรมการ	- กรรมการ	- กรรมการ

และ โครงสร้างการบริหารสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ก็ได้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

1.1.2 หลักสูตรและสาขาที่เปิดสอน

การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม มีจุดเริ่มต้นตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. 2539 โดยมีการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความต้องการศึกษาต่อสาขาบริหารการศึกษาของบุคลากรในท้องถิ่น จากนั้นก็ได้มีการร่างหลักสูตรเพื่อพัฒนาให้เป็นหลักสูตรของสถาบัน แต่ในขณะที่มีการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรนั้น ได้มีการรวมตัวระหว่างสถาบันราชภัฏด้วยกันอีกหลาย ๆ แห่ง เพื่อช่วยกันพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวจนกลายเป็นหลักสูตรกลางของสภาสถาบันราชภัฏที่สถาบันราชภัฏใดหากมีศักยภาพเพียงพอก็จะสามารถขอจัดเปิดสอนได้ ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามก็ได้จัดเปิดสอนสาขาการบริหารการศึกษารุ่นที่ 1 ขึ้น เมื่อปีการศึกษา 2541

ต่อมาหลังจากเปิดสอนไปได้ประมาณ 3 รุ่น ก็ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรครั้งที่ 1 เมื่อปี พ.ศ. 2543 และเริ่มใช้หลักสูตรปรับปรุงดังกล่าวกับนักศึกษารุ่นที่ 4 จนถึงปัจจุบัน ในปี พ.ศ. 2545 สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาได้จัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษารุ่นที่ 1 โดยใช้หลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาบริหารการศึกษาคเดิม นำมาแยกส่วน เพื่อให้สนองตอบต่อความต้องการของบุคลากรมากขึ้น หลักสูตรดังกล่าวเอื้อให้สามารถศึกษาต่อจนจบระดับมหาบัณฑิตได้ ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2546 ทางกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาที่ไม่มีวุฒิทางการบริหารการศึกษารับการศึกษา โดยใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษารุ่นที่ 1 ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 1 ปี การศึกษา และมีแผนพัฒนาบุคลากรเป้าหมายทั้งหมดให้ครบภายในเวลา 3 ปี

สำหรับหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาสาขาอื่น ๆ ที่มีเพิ่มเติมขึ้นมา นั้น มีสาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา ซึ่งพัฒนาขึ้นเป็นหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามโดยเฉพาะ เริ่มใช้โดยการเปิดรับนักศึกษารุ่นแรกเมื่อ ปีการศึกษา 2542 จนถึงปัจจุบัน ยังคงมีนักศึกษาเพียง 1 รุ่นเท่านั้น เนื่องจากในปีการศึกษาต่อ ๆ มา มีผู้สนใจสมัครเข้าศึกษาในสาขานี้จำนวนน้อยมาก ทำให้มหาวิทยาลัยไม่สามารถจัดบริการให้ได้

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามยังมีการเปิดสอน สาขาพุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา ซึ่งเป็นหลักสูตรกลางของสภาสถาบันราชภัฏ โดยเริ่มเปิดเมื่อปีการศึกษา 2545 เป็นรุ่นแรก และในปีปัจจุบัน (พ.ศ.2547) มหาวิทยาลัยได้มีการเปิดรับนักศึกษาระดับมหาบัณฑิตสาขาหลักสูตรและการสอนเป็นสาขาล่าสุด โดยรับทั้งนักศึกษาภาคปกติ และภาคพิเศษ เริ่มเปิดภาคเรียนที่ 1/2547 เป็นภาคเรียนที่ 1

ข้อมูลการรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

1. สาขาบริหารการศึกษา

รุ่นที่ 1	ปีการศึกษา 2541	จำนวน 30 คน	คัดเลือกโดยการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์
รุ่นที่ 2	ปีการศึกษา 2542	จำนวน 15 คน	โดยหน่วยงานต้นสังกัดจัดส่งมา
รุ่นที่ 3	ปีการศึกษา 2543	จำนวน 31 คน	คัดเลือกโดยการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์
รุ่นที่ 4	ปีการศึกษา 2544	จำนวน 45 คน	คัดเลือกโดยการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ และจากต้นสังกัด (บุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม)
รุ่นที่ 5	ปีการศึกษา 2545	จำนวน 15 คน	คัดเลือกโดยการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์
รุ่นที่ 6	ปีการศึกษา 2546	จำนวน 15 คน	คัดเลือกโดยการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์
รุ่นที่ 7	ปีการศึกษา 2547	จำนวน 30 คน	คัดเลือกโดยการสัมภาษณ์ (เนื่องจากเป็นผู้บริหาร สถานศึกษา ที่ผ่านโครงการ ป.บัณฑิตทางการ บริหารการศึกษาของสถาบันแล้ว)

2. สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา

รุ่นที่ 1	ปีการศึกษา 2542	จำนวน 14 คน	คัดเลือกโดยการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์
-----------	-----------------	-------------	--------------------------------------

3. สาขาวิทยาศาสตร์การพัฒน

รุ่นที่ 1	ปีการศึกษา 2545	จำนวน 26 คน	คัดเลือกโดยการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์
รุ่นที่ 2	ปีการศึกษา 2546	จำนวน 22 คน	คัดเลือกโดยการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์
รุ่นที่ 3	ปีการศึกษา 2547	จำนวน 39 คน	คัดเลือกโดยการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์

4. สาขาหลักสูตรและการสอน

รุ่นที่ 1	ปีการศึกษา 2547	ภาคปกติจำนวน 2 คน	คัดเลือกโดยการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์
		ภาคพิเศษ จำนวน 19 คน	คัดเลือกโดยการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์

สำหรับแผนการเรียนของนักศึกษาในแต่ละสาขาจัดไว้ที่ 4 - 6 ภาคเรียน รวมวิทยานิพนธ์ โดยกำหนดหน่วยกิตเฉพาะที่กำหนดค่าคะแนนไม่เกินภาคเรียนละ 12 หน่วยกิต การนำเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์สามารถกระทำได้ในภาคเรียนที่ 3 และการเสนอเค้าโครงสามารถทำได้ในภาคเรียน

ที่ 4 ดังนั้น นักศึกษาที่เสนอหัวข้อและเค้าโครงผ่านได้ในภาคเรียนที่ 4 จะสามารถสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอวิทยานิพนธ์ที่ดำเนินการแล้วเสร็จได้ภายในภาคเรียนที่ 5 และการสอบประมวลความรู้ก็สามารถขอสอบได้ภายในภาคเรียนที่ 4 (กรณีจัด 4 ภาคเรียน) หรือ 5 (กรณีจัด 5 ภาคเรียน) ได้เช่นกัน

อนึ่ง ทางสถาบันจะจัดการเรียนสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์ให้กับนักศึกษาด้วย โดยที่ ถ้านักศึกษาคนใดมีความรู้ความสามารถในด้านดังกล่าวแล้วอาจขอทดสอบแทนการเข้าเรียนได้หากมีผลการสอบถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว

รายละเอียดของ โครงสร้างหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนการสอนของแต่ละหลักสูตรอยู่ในภาคผนวก

1.1.3 อาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษาทุกสาขาการบริหารการศึกษฯ จะต้องได้รับการแต่งตั้งจากมหาวิทยาลัยเพื่อทำหน้าที่สอน โดยอาจเป็นอาจารย์ภายในหรือภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษาต้องมีคุณสมบัติตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดดังนี้

1. อาจารย์บัณฑิตประจำ คือ บุคคลผู้ที่สถาบันแต่งตั้งเพื่อทำหน้าที่สอนและ/หรือควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาตามหลักสูตร สาขาวิชาใดวิชาหนึ่งหรือหลายสาขาวิชา โดยเป็นอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1.1. มีวุฒิปริญญาตรีบัณฑิต

1.2. ดำรงตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่รองศาสตราจารย์ขึ้นไป

1.3. มีวุฒิปริญญาโทบัณฑิต และดำรงตำแหน่งทางวิชาการเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

1.4. มีวุฒิปริญญาโทบัณฑิตและเป็นอาจารย์บัณฑิตผู้ช่วยมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ยอมรับ

2. อาจารย์บัณฑิตผู้ช่วย คือผู้ที่สถาบันแต่งตั้งเพื่อทำหน้าที่ช่วยสอนและ/ หรือช่วยควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ตามหลักสูตรสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งหรือหลายสาขาวิชา โดยเป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามและมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

2.1. เป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์

2.2. ได้รับปริญญาโทบัณฑิตหรือเทียบเท่า และทำการสอนในระดับอุดมศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปีการศึกษา หลังจากได้รับปริญญาโทบัณฑิตหรือเทียบเท่า

3. อาจารย์บัณฑิตพิเศษ คือผู้ทรงคุณวุฒิที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง เพื่อทำหน้าที่สอนและควบคุมการวิจัยของนักศึกษาตามหลักสูตรสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือ หลายสาขาวิชา การแต่งตั้งอาจารย์บัณฑิตประจำ อาจารย์บัณฑิตผู้ช่วย และอาจารย์บัณฑิตพิเศษ ให้คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาเสนอให้อธิการบดีแต่งตั้ง

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่ พบว่าอาจารย์ผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษามีคุณสมบัติ ดังนี้ คือ

1. อาจารย์บัณฑิตประจำ

1.1 มีคุณวุฒิปริญญาคุชฎีบัณฑิต

1.2 ดำรงตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่รองศาสตราจารย์ขึ้นไป

1.3 มีวุฒิปริญญามหาบัณฑิต และดำรงตำแหน่งทางวิชาการเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์มาแล้ว ไม่น้อยกว่า 1 ปี

1.4 มีวุฒิปริญญามหาบัณฑิตและสอนในสาขาวิชาที่ขาดแคลน

2. อาจารย์บัณฑิตพิเศษ คือผู้ทรงคุณวุฒิที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้งเพื่อทำหน้าที่สอน ตามหลักสูตร ซึ่งมีทั้งสอนในรายวิชานั้นจนถึงที่สุด และสอนในบางเนื้อหาซึ่งเชิญมาในฐานะวิทยากรพิเศษ

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของอาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งได้จากการสำรวจ อาจารย์ผู้สอน พบดังนี้

ตารางที่ 1. สถานภาพของอาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	24	60.00
หญิง	16	40.00
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาโท	25	62.50
ปริญญาเอก	15	37.50
ตำแหน่งทางวิชาการ		
อาจารย์(ปริญญาโท)	5	12.50
อาจารย์(ปริญญาเอก)	7	17.50
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	16	40.00
รองศาสตราจารย์	12	30.00
ลักษณะของอาจารย์ผู้สอน		
บุคคลภายในสถาบัน	32	80.00
บุคคลภายนอกสถาบัน	8	20.00

จากตารางที่ 1 พบว่า อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ เป็นชาย วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท ตำแหน่งวิชาการ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และรองศาสตราจารย์ ซึ่งเป็นบุคลากรอยู่ในมหาวิทยาลัย

ผลจากการสำรวจเพิ่มเติมยังพบอีกว่า ในด้านประสบการณ์ในการสอนระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการสอนอยู่ในช่วง 15 – 20 ปี ส่วนระดับบัณฑิตศึกษามีประสบการณ์การสอน อยู่ในช่วง 4–7 ปี ด้านประสบการณ์ในด้านการวิจัย มีทั้งการทำวิจัยเพียงคนเดียว และการทำเป็นคณะ การทำวิจัยเพียงคนเดียว ส่วนใหญ่ เคยทำ 1–2 เรื่อง ส่วนการทำวิจัยเป็นคณะ เคยทำประมาณ 2–5 เรื่อง ส่วนด้านการเข้ารับการอบรมด้านการวิจัยนั้นยังมีน้อย สำหรับจำนวนวิชาที่เคยสอน ส่วนใหญ่เคยสอนอยู่ในช่วง 1–3 วิชา มีทั้งสอนเพียงคนเดียวและสอนเป็นคณะ

1.1.4 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามจะต้องได้รับแต่งตั้งจากมหาวิทยาลัยเพื่อทำหน้าที่ควบคุมวิทยานิพนธ์ของนักศึกษิตตามหลักสูตรสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งหรือหลายสาขาโดยเป็นอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อาจารย์ที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการวิทยานิพนธ์จะต้องมีคุณสมบัติในข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1. มีคุณวุฒิปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิต
2. ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ตั้งแต่รองศาสตราจารย์ขึ้นไป

ส่วนอาจารย์ที่ทำหน้าที่เป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ นอกจากมีคุณสมบัติในข้อใดข้อหนึ่งดังกล่าวข้างต้น ก็อาจจะมีคุณสมบัติที่นอกเหนือจากที่กล่าวมา คือ มีวุฒิปริญญามหาบัณฑิตและดำรงตำแหน่งทางวิชาการ เป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

การจัดอาจารย์ผู้ดูแลควบคุมวิทยานิพนธ์ นักศึกษาแต่ละคนจะมีอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป (Mentor) ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากมหาวิทยาลัยโดยให้อาจารย์ที่ปรึกษา 1 คน ดูแลนักศึกษาจำนวนประมาณ 5 – 10 คน ดังนั้น นักศึกษาคนใดที่ต้องการเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์จะต้องนำเสนอผ่านการรับรู้ของอาจารย์ที่ปรึกษาของตนเสียก่อน

สำหรับการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์นั้น เท่าที่ดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 นักศึกษาจะเป็นฝ่ายติดต่อประธานและกรรมการด้วยตนเอง เมื่อบุคคลดังกล่าวยอมรับ นักศึกษาจะเสนอชื่อผ่านการพิจารณาของประธานสาขา ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา และคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาตามลำดับ จำนวนประธานกรรมการและ

กรรมการ ตามที่กำหนดไว้จะต้องมี 3 คน โดยให้มีวุฒิและความชำนาญตรงสาขาวิชา อย่างน้อย 1 คน และมีวุฒิหรือความชำนาญด้านสถิติวิจัยอีก 1 คน

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการรับเป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้อาจารย์ทำหน้าที่ควบคุมวิทยานิพนธ์ได้อย่างสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพ โดยในระยะแรกได้กำหนดให้อาจารย์ 1 คน ทำหน้าที่ดูแลนักศึกษาได้ไม่เกิน 5 คน แต่ในปีต่อ ๆ มา เมื่อนักศึกษามากขึ้น ทางคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาเห็นว่า จำนวนอาจารย์ที่จะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีไม่เพียงพอ จึงได้มีมติให้เปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ดังกล่าว โดยให้สามารถรับดูแลนักศึกษาได้ไม่เกิน 7 คน

จากการศึกษาและวิเคราะห์จำนวนอาจารย์ ที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน พบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 49 คน โดยเป็นประธานคณะกรรมการได้ จำนวน 7 คน นอกนั้นเป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเมื่อวิเคราะห์ทั้งจำนวนอาจารย์ที่ปรึกษาและจำนวนนักศึกษาที่ต้องดูแลควบคุมในการจัดทำวิทยานิพนธ์ในแต่ละสาขาวิชาของแต่ละรุ่น พบข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำแนกตามสาขาวิชาและรุ่น

สาขาวิชา	รุ่นที่	จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษา			จำนวนนักศึกษาที่ดูแล		
		ภายใน	ภายนอก	รวม	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย ต่อคน
บริหารการศึกษ	1	20		20	7	1	3.71
บริหารการศึกษ	2	18		18	5	1	2.33
บริหารการศึกษ	3	23	-	23	7	1	3.35
บริหารการศึกษ	4	26	4	30	16	1	3.80
วิทยาศาสตร์ศึกษา	1	16	-	16	6	1	2.50
ยุทธศาสตร์การพัฒนา	1	11	4	15	9	1	2.80

จากตารางที่ 2 แสดงว่าจำนวนอาจารย์ที่ปรึกษาต่อจำนวนนักศึกษาในแต่ละสาขาวิชา และแต่ละรุ่นมีจำนวนเพียงพอโดยมีจำนวนนักศึกษาโดยเฉลี่ยต่อคนประมาณ 2 – 4 คน แต่มีอาจารย์ที่ปรึกษาบางคนมีจำนวนนักศึกษาที่ดูแลรับผิดชอบสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ภายใน มีเพียงบางรุ่นที่ใช้อาจารย์จากภายนอกเป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์รวมแล้วมีจำนวน 4 คน ซึ่งเมื่อพิจารณาวุฒิการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการพบว่า กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่มาจากภายในมหาวิทยาลัยมีคุณสมบัติ

สอดคล้องกับเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย แต่มีกรรมการจากภายนอกบางคนมีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย แต่คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาพิจารณาคุณสมบัติแล้วมีมติให้เป็นคณะกรรมการได้ เนื่องจากเป็นผู้บริหารระดับ 8 ขึ้นไป และมีผลงานวิชาการและมีความเชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ

1.1.5 นักศึกษา

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน มีรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวน และกระบวนการรับเข้าศึกษา ดังนี้

สาขาการบริหารการศึกษา

เปิดรับนักศึกษารุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2541 จำนวน 30 คน รับโดยวิธีการสอบข้อเขียน และสัมภาษณ์ มีผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 26 คน เป็นชาย 16 คน หญิง 10 คน และไม่สำเร็จการศึกษา เนื่องจากทำวิทยานิพนธ์ไม่แล้วเสร็จจำนวน 4 คน

รุ่นที่ 2 ปีการศึกษา 2542 มีนักศึกษาจำนวน 15 คน รับโดยหน่วยงานต้นสังกัดส่งมาศึกษา มีผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 13 คน เป็นชาย 9 คน หญิง 4 คน ยังทำวิทยานิพนธ์ไม่แล้วเสร็จจำนวน 2 คน

รุ่นที่ 3 ปีการศึกษา 2543 มีนักศึกษาจำนวน 31 คน รับโดยวิธีการสอบข้อเขียน และสัมภาษณ์ มีผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 18 คน เป็นชาย 12 คน หญิง 6 คน ยังทำวิทยานิพนธ์ไม่แล้วเสร็จจำนวน 13 คน

รุ่นที่ 4 ปีการศึกษา 2544 มีนักศึกษาจำนวน 45 คน รับโดยวิธีการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์จำนวนหนึ่ง และอีกจำนวนหนึ่งเป็นบุคลากรของสถาบัน มีผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 25 คน เป็นชาย 11 คน หญิง 14 คน ยังทำวิทยานิพนธ์ไม่แล้วเสร็จจำนวน 20 คน

รุ่นที่ 5 ปีการศึกษา 2545 มีนักศึกษาจำนวน 15 คน เป็นชาย 4 คน พระภิกษุ 1 รูป หญิง 11 คน มีผู้สำเร็จการศึกษา 2 คน เป็นหญิงทั้ง 2 คน ยังทำวิทยานิพนธ์ไม่แล้วเสร็จ 13 คน

รุ่นที่ 6 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 12 คน เป็นชาย 1 คน พระภิกษุ 1 รูป หญิง 10 คน ยังไม่มีผู้สำเร็จการศึกษา

รุ่นที่ 7 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 30 คน คัดเลือกโดยการสัมภาษณ์ เนื่องจากเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ผ่านโครงการประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยแล้ว ศึกษาต่อระดับปริญญาโทโดยศึกษาเพิ่มอีก 18 หน่วยกิตรวมวิทยานิพนธ์ และรายวิชาไม่นับหน่วยกิตอีก 2 วิชาตามข้อกำหนด ยังไม่มีผู้สำเร็จการศึกษา

สรุปจำนวนนักศึกษาวิชาเอกการบริหารการศึกษา ทั้ง 7 รุ่น มีจำนวน 178 คน สำเร็จการศึกษาแล้วจำนวน 84 คน

สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา

เปิดรับสมัครเพียงรุ่นเดียวในปีการศึกษา 2542 จำนวน 14 คน โดยวิธีการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ สำเร็จการศึกษา 13 คน เป็นชาย 4 คน หญิง 9 คน พิ้นสภาพ 1 คน

สาขายุทธศาสตร์การพัฒน

เปิดรับสมัครรุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2545 มีนักศึกษาจำนวน 26 คน รับโดยวิธีการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ มีผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 9 คน เป็นชาย 6 คน หญิง 3 คน ยังทำวิทยานิพนธ์ไม่แล้วเสร็จ จำนวน 17 คน

รุ่นที่ 2 ปีการศึกษา 2546 มีนักศึกษาจำนวน 22 คน รับโดยวิธีการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ยังไม่มีผู้สำเร็จการศึกษา

รุ่นที่ 3 ปีการศึกษา 2547 มีนักศึกษาจำนวน 39 คน ยังไม่มีผู้สำเร็จการศึกษา

1.1.6 แหล่งเรียนรู้

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าข้อมูลหรือความรู้ต่างๆ เพื่อการทำวิจัยได้จากแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ภายในมหาวิทยาลัย ได้แก่

1.1. ศูนย์วิทยบริการ หรือหอสมุดของมหาวิทยาลัย ปัจจุบันอาคารศูนย์วิทยบริการตั้งอยู่ส่วนทะเลแก้ว มีทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ดังนี้

1. หนังสือภาษาไทย	149,671	เล่ม
2. หนังสือภาษาอังกฤษ	19,197	เล่ม
3. วารสารที่นอกรั้ว	74	ชื่อเรื่อง
3.1 วารสารภาษาไทย	63	ชื่อเรื่อง
3.2 วารสารภาษาอังกฤษ	11	ชื่อเรื่อง
4. วารสารได้เปล่า	153	ชื่อเรื่อง
4.1 วารสารภาษาไทย	131	ชื่อเรื่อง
4.2 วารสารภาษาอังกฤษ	22	ชื่อเรื่อง
5. หนังสือพิมพ์ภาษาไทย	11	ชื่อเรื่อง
6. หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ	2	ชื่อเรื่อง
7. ฐานข้อมูลซีดีรอม	530	แผ่น
8. เทปบันทึกเสียง	753	ชื่อเรื่อง

9. วิกิทัศน์	1,097	ข้อเรื่อง
10. วารสารเย็บเล่ม	1,234	ข้อเรื่อง
11. กฤตภาค	500	ข้อเรื่อง
12. จุลสาร	545	ข้อเรื่อง
13. วิทยานิพนธ์		เล่ม
14. บริการ MAGIC OPAC	16	เครื่อง
15. บริการ Internet	56	เครื่อง
16. Website ของสถาบัน คือ		

(ข้อมูลจากศูนย์วิทยบริการ ปีการศึกษา 2546)

1.2 ห้องสมุดบัณฑิต เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาดังอยู่ในส่วนวังจันทร์และการจัดชั้นเรียนให้นักศึกษาก็จัดในส่วนวังจันทร์เช่นกัน ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาจึงจัดห้องสมุดบัณฑิตสำหรับให้บริการนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอีกแห่งหนึ่งด้วย โดยจัดบริการเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เป็นตัวเล่มทั้งของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามและจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ

ปัจจุบัน ห้องสมุดบัณฑิตมีจำนวนเอกสารต่างๆ ไว้บริการให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าและยืม ดังนี้

1. วิทยานิพนธ์สาขาบริหารการศึกษ	จำนวน	405	เล่ม
2. วิทยานิพนธ์สาขาอื่น ๆ	จำนวน	255	เล่ม
3. สารนิพนธ์	จำนวน	1,593	เล่ม
4. เอกสารตำราภาษาไทย	จำนวน	1,292	เล่ม
5. เอกสารตำราภาษาอังกฤษ	จำนวน	358	เล่ม
6. ผลงานวิจัย	จำนวน	423	เล่ม
7. เล่าโครงวิทยานิพนธ์	จำนวน	242	เล่ม

1.3. ศูนย์คอมพิวเตอร์ เพื่อการค้นคว้าผ่านระบบ Internet มหาวิทยาลัยได้จัดศูนย์คอมพิวเตอร์ ไว้ในส่วนวังจันทร์ที่นักศึกษาจะสามารถไปสืบค้นผ่านระบบ Internet ได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 07.30 – 22.00 น. และมีบริการให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาขอเรียกใช้ผ่านโทรศัพท์ได้ถึง 20 คู่สาย

2. แหล่งค้นคว้าอื่น ๆ ในท้องถิ่น

ในจังหวัดพิษณุโลก มีสถาบันในระดับอุดมศึกษาอีกแห่งหนึ่งที่นักศึกษาสามารถไปศึกษาค้นคว้าเอกสารตำรา และงานวิจัย รวมทั้งวิทยานิพนธ์ได้ คือมหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่ง ได้เปิดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษามาเป็นเวลานานนับสิบปี นับได้ว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของนักศึกษา

นอกจากนี้ห้องสมุดประชาชนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน และของเทศบาลนครพิษณุโลก ก็ถือได้ว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ มีข้อมูลของท้องถิ่นสำหรับการศึกษาค้นคว้าด้วยเช่นกัน

1.2 ด้านกระบวนการ (Process)

1.2.1 กระบวนการบริหารจัดการงานบัณฑิตศึกษา

จากโครงสร้างการบริหารจัดการงานระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งได้เริ่มจัดมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 นั้น มีหน่วยงานที่ดำเนินงานนี้ คือ สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ซึ่งดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องในขณะเริ่มแรก มี 2 ระดับ คือ

1. คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
2. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรประจำสาขาวิชา

ต่อมาเมื่อมีการปรับโครงสร้างการบริหาร เนื่องจากต้องการขยายโอนงานวิชาการไปยังคณะต่าง ๆ จึงมีคณะกรรมการเพิ่มขึ้นมาอีก 1 ระดับ คือ คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ ซึ่งในท่วงระบบงานแล้ว คณะกรรมการบริหารหลักสูตรจะเป็นผู้ดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาหลักสูตรนั้นๆ โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ ก่อนจะนำเสนอถึงคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาระดับสถาบัน ส่วนสำนักคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาจะทำหน้าที่เป็นเลขานุการและเป็นผู้ประสานงานกับคณะต่าง ๆ (คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ปรากฏอยู่ในภาคผนวก)

1.2.2 กระบวนการคัดเลือกนักศึกษา

กระบวนการคัดเลือกนักศึกษาของมหาวิทยาลัย เมื่อศึกษาจากเอกสารพบว่ามีกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัคร ดังนี้

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

1. สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการบริหารการศึกษาหรือสาขาอื่น ๆ ที่เทียบเท่า
2. มีประสบการณ์ในการทำงานหลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ไม่น้อยกว่า 2 ปี

3. ในกรณีที่มีประสบการณ์การทำงานไม่ครบ 2 ปี ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิตประจำสาขาการบริหารการศึกษา

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา

1. สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษาหรือสาขาอื่น ๆ
2. มีประสบการณ์ในการทำงานหลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ไม่น้อยกว่า 2 ปี
3. ในกรณีที่ผู้สมัครมีประสบการณ์การทำงานไม่ครบ 2 ปี ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิตประจำสาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา

1. สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทุกสาขา
2. มีประสบการณ์ในการทำงานหลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ไม่น้อยกว่า 2 ปี
3. ในกรณีที่มีประสบการณ์การทำงานไม่ครบ 2 ปี ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ประจำสาขายุทธศาสตร์การพัฒนา

ในปีการศึกษา 2547มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเปิดสอนปริญญาโทสาขาหลักสูตรและการสอนเพิ่มอีก 1 สาขาวิชา และกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครไว้ดังนี้

ภาคปกติ

1. คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาประเภทคัดเลือก (ร้อยละ 40) มีคุณสมบัติดังนี้
 - 1.1 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทุกสาขา
 - 1.2 มีคะแนนเฉลี่ยระดับปริญญาตรีไม่ต่ำกว่า 3.00 ขึ้นไป
2. คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาประเภทสอบคัดเลือก (ร้อยละ 60) มีคุณสมบัติดังนี้
 - 2.1 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทุกสาขา
 - 2.2 มีคะแนนเฉลี่ยระดับปริญญาตรีไม่ต่ำกว่า 2.50 ขึ้นไป หรือมีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

ภาคพิเศษ

1. คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาประเภทคัดเลือก (ร้อยละ 50) มีคุณสมบัติดังนี้
 - 1.1 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทุกสาขา
 - 1.2 มีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และมีผลงานดีเด่นที่เกี่ยวข้องกับสาขาหลักสูตรและการสอน เช่น ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 เป็นครูหรือผู้ปฏิบัติงานดีเด่นระดับจังหวัด ระดับเขต หรือระดับชาติ หรือมีผลงานดีเด่นอื่นๆ ที่เสนอให้คณะกรรมการพิจารณา

1.2.3 กระบวนการจัดการเรียนการสอน

ระยะเริ่มต้นของงานจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบัน ได้มีลำดับวิธีการจัดดังนี้

1. ระยะเริ่มแรกในแต่ละรายวิชา จัดผู้สอนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3 คน โดยมีหัวหน้ากลุ่มที่มีวุฒิระดับปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งวิชาการระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไป การจัดในลักษณะนี้ทำในช่วงปีการศึกษา 2541 – 2542

2. ระยะที่สองในแต่ละรายวิชา จัดผู้สอน 2 คนต่อรายวิชา แต่ละคนสอนไม่เกิน 3 รายวิชาในแต่ละหลักสูตร

3. ระยะปัจจุบันในแต่ละรายวิชา จัดผู้สอน 1 – 2 คนต่อรายวิชา แต่ละคนสอนไม่เกิน 2 รายวิชาในแต่ละหลักสูตร

4. การเลือกผู้สอนในแต่ละรายวิชา พิจารณาคุณวุฒิและสาขาที่ชำนาญเป็นประเด็นหลัก และเลือกคณาจารย์ในคณะวิชาครุศาสตร์เป็นผู้ดูแลหรือประสานงานในแต่ละรายวิชา เชิญบุคลากรต่างคณะ หรือนอกสถาบันเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบร่วมในรายวิชานั้น ๆ หรือเป็นอาจารย์พิเศษ

การเชิญวิทยากร หรือผู้ทรงคุณวุฒิสาขาต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่นักศึกษาเป็นครั้งคราวนั้น กระทำโดยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. เชิญโดยสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ในกรณีที่เรื่องหรือประเด็นที่จัดเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาทุกสาขา

2. เชิญโดยสาขาวิชาหรือ โปรแกรมวิชา ในกรณีที่เรื่องหรือประเด็นที่จัดเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาในสาขานั้น ๆ

3. เชิญโดยอาจารย์หรือคณะอาจารย์ประจำรายวิชา ในกรณีที่เรื่องหรือประเด็นที่จัดเป็นประโยชน์หรือให้ความรู้ที่อยู่ในขอบเขตของรายวิชานั้น ๆ

สรุปผลการประเมินการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษาประเมินในภาพรวม ทั้งสาขาการบริหารการศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์การศึกษาและสาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา สรุปได้ดังปรากฏผลในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของนักศึกษา ต่อการสอนของอาจารย์ผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษา

รายการประเมิน	X	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ตรงต่อเวลาในการเข้าสอนและเลิกสอน	4.52	0.54	มากที่สุด
2. มีการแจกและชี้แจงโครงการสอนรายวิชา	4.36	0.29	มาก
3. ดำเนินการสอนตามเวลาที่กำหนดไว้ในตารางสอน	4.40	0.60	มาก
4. เข้าสอนครบตามเวลาที่กำหนดในตารางสอน	4.41	0.62	มาก
5. กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในโครงการสอน	4.39	0.60	มาก
6. มีตำราเอกสารประกอบการสอนที่ถูกต้องและทันสมัย	4.23	0.72	มาก
7. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน	4.52	0.60	มากที่สุด
8. มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดและจัดประสบการณ์การเรียนรู้	4.35	0.64	มาก
9. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและแสดงความคิดเห็น	4.44	0.62	มาก
10. มีระบบการวัดผลและประเมินผลที่ดี	4.43	0.76	มาก
11. แจ้งผลการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนระหว่างภาคการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ	4.17	0.74	มาก
12. มีความตั้งใจสอน	4.56	0.48	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.39	0.60	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษามีความพอใจต่อการสอนของอาจารย์ผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษาในภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ข้อที่นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการสอนของอาจารย์ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การตรงต่อเวลาในการเข้าสอนและเลิกสอน มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน และมีความตั้งใจสอน ส่วนด้านอื่น ๆ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ มีการแจกโครงการสอนและชี้แจงรายละเอียดวิชา ดำเนินการสอนตามเวลาที่กำหนดไว้ในตารางสอน เข้าสอนครบตามเวลาที่กำหนดไว้ในตาราง กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในโครงการสอน มีตำราเอกสารประกอบการสอนที่ถูกต้อง และทันสมัย มีความสามารถในการถ่ายทอดและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามและแสดง

ความคิดเห็น มีระบบการวัดผลการประเมินผลที่ดี และแจ้งผลการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างภาคการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

1.2.4 กระบวนการจัดทำวิทยานิพนธ์

หลักสูตรปริญญาโทบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามใช้หลักสูตร แผน ก(2) โดยกำหนดให้มีการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งถือว่าเป็นงานชิ้นสำคัญ เป็นผลงานทางวิชาการที่จะสะท้อนให้เห็นความสามารถของนักศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี เป็นผลงานวิจัยค้นคว้าที่มีเนื้อหาสาระแสดงถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นการค้นหาค้นคว้าความรู้ใหม่ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เพื่อการแก้ปัญหา หรือพัฒนางานในหน้าที่ได้อย่างแท้จริง

จุดมุ่งหมายในการกำหนดให้นักศึกษาที่ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต จะต้องทำวิทยานิพนธ์ มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้นักศึกษามีโอกาสและมีความสามารถในการศึกษาค้นคว้าวิจัยด้วยตนเอง
2. เพื่อให้สามารถศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งวิชาการต่าง ๆ และนำมาประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้มีคุณภาพ และมีคุณภาพทางวิชาการ
3. เพื่อให้นักศึกษาสร้างนิสัยเป็นนักค้นคว้าวิจัย สามารถศึกษาในสิ่งที่กว้างขวาง ลึกซึ้ง หรือที่ตนสนใจเป็นพิเศษ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้นักศึกษามีวิธีการคิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผล สามารถประมวลผลจากข้อมูลตามหลักฐานที่เป็นจริงจากการศึกษา ค้นคว้าวิจัย
5. เพื่อให้นักศึกษามีความสามารถในการผสมผสานระหว่างความรู้จากผู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ากับความคิดของนักศึกษา
6. เพื่อให้นักศึกษาสามารถรวบรวม เรียบเรียงความคิดได้อย่างมีระบบระเบียบทั้งในเชิงภาษาและการสื่อสาร

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีทิศทางที่แน่นอน เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและบังเกิดผลดีแก่นักศึกษาในการจัดทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามจึงกำหนดให้มีวิธีปฏิบัติเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ไว้ดังนี้

การลงทะเบียนวิทยานิพนธ์

1. นักศึกษาจะลงทะเบียนเพื่อทำวิทยานิพนธ์ในครั้งแรก เพื่อการเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ได้เป็นจำนวน 2 หน่วยกิต หลังจากลงทะเบียนเรียนมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ภาคเรียน และมีหน่วยกิตสะสมไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต (ไม่นับรวมภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์)

2. เมื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการที่แต่งตั้งแล้ว นักศึกษาจะสามารถลงทะเบียนเพื่อการเสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์ ได้ในภาคเรียนถัดไปเป็นจำนวน 3 หน่วยกิต หากหัวข้อวิทยานิพนธ์ไม่ผ่าน นักศึกษาจะต้องนำเสนอจนกว่าจะผ่าน จึงจะสามารถลงทะเบียนเพื่อการนำเสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์ได้ หากไม่สามารถนำเสนอให้ผ่านได้ภายในเวลาที่กำหนดให้ลงบันทึกในใบคะแนนเป็น I และเปลี่ยนเป็น S เมื่อผ่านแล้ว

ให้มีการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์โดยคณะกรรมการที่แต่งตั้งไว้และคณะกรรมการเพิ่มเติมตามที่เห็นสมควร หากการสอบครั้งแรกไม่ผ่าน ให้ทำการสอบอีกครั้งภายในเวลา 60 วัน หลังการสอบครั้งแรก และถ้าครั้งที่ 2 ไม่ผ่านหรือไม่ได้สอบภายในเวลาที่กำหนดให้ตัดสินเป็น C สำหรับหน่วยกิตเค้าโครงวิทยานิพนธ์จะมีจำนวน 3 หน่วยกิต เมื่อนักศึกษา ได้เกรด B ในหน่วยกิตเค้าโครงวิทยานิพนธ์ นักศึกษาต้องลงทะเบียนใหม่เฉพาะหน่วยกิตเค้าโครงวิทยานิพนธ์พร้อมทั้งพิจารณาปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงเค้าโครงวิทยานิพนธ์นั้น ๆ เมื่อนักศึกษาสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์ผ่านแล้ว ให้ลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ในจำนวนหน่วยกิตที่ยังเหลือตามจำนวนหน่วยกิตที่หลักสูตรแต่ละสาขากำหนดไว้

3. หากนักศึกษามีความจำเป็นใดๆ ที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงหัวข้อและหรือเค้าโครงวิทยานิพนธ์หลังจากมีการอนุมัติให้ดำเนินการ ได้แล้ว ให้นักศึกษาปฏิบัติได้ดังนี้

3.1 เสนอหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ฉบับใหม่ตามลำดับชั้นที่วางไว้เช่นเดิมทุกประการ และถ้าพ้นจากภาคเรียนที่ได้ลงทะเบียนจ่ายค่าหน่วยกิตไปแล้ว จะต้องลงทะเบียนจ่ายค่าหน่วยกิตใหม่

3.2 เสนอปรับปรุงหัวข้อ และหรือเค้าโครงใหม่โดยใช้ข้อมูลฉบับเดิม โดยให้มีคำรับรองและยินยอมจากคณะกรรมการทุกท่าน ด้วยการลงลายมือชื่อกำกับไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

อนึ่งในกรณีที่จำเป็นจะต้องเปลี่ยนอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หรือคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสาขาวิชา โดยให้ประธานสาขาวิชาเสนอเรื่องถึงคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา เพื่อพิจารณาดำเนินการแต่งตั้ง ต่อไป

การเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์

1. นักศึกษาจะต้องนำเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ และต้องได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ภายในภาคเรียนที่ลงทะเบียน

2. หัวข้อวิทยานิพนธ์ที่นำเสนอ จะต้องมืองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

ชื่อเรื่อง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สมมติฐานการวิจัย

นิยามศัพท์

3. นักศึกษาที่พร้อมจะเสนอหัวข้อ จะต้องกรอกแบบฟอร์มพร้อมแนบเอกสารที่มีรายละเอียดต่าง ๆ ประกอบ ส่งสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาเพื่อเสนอหัวข้อต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาเสนอแต่งตั้งให้ ความวันเวลาที่ได้รับการนัดหมาย เมื่อหัวข้อได้รับการอนุมัติแล้ว นักศึกษาสามารถนำหัวข้อไปเตรียมการเกี่ยวกับเค้าโครงต่อไปได้ หากผ่านแบบมีเงื่อนไขหรือไม่ผ่านนักศึกษจะต้องปรับปรุงแก้ไขตามมติของคณะกรรมการหรือนำไปดำเนินการใหม่ทั้งหมด

4. หลังจากหัวข้อวิทยานิพนธ์ได้รับการอนุมัติแล้วให้เลขานุการคณะกรรมการทำสำเนาแบบฟอร์มที่อนุมัติแล้วเก็บไว้ 1 ชุด ส่งไปที่สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา 1 ชุด ให้คณะกรรมการผู้ควบคุมดูแลวิทยานิพนธ์ คนละ 1 ชุด และให้นักศึกษาผู้เสนอหัวข้อ 1 ชุด

การเสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์

นักศึกษาที่ลงทะเบียนเพื่อ करनाเสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์นั้นจะต้องเรียบเรียง วิทยานิพนธ์ตั้งแต่บทที่ 1 - 3 ให้ครบถ้วนเสียก่อน จึงจะยื่นเรื่องเพื่อเสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์ได้โดยให้นักศึกษากรอกแบบฟอร์มขอเสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์พร้อมทั้งสำเนาวิทยานิพนธ์ บทที่ 1-3 จำนวน 4 ชุด เพื่อส่งให้คณะกรรมการผู้ควบคุมดูแลวิทยานิพนธ์ และนำเสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์ตามวันเวลาที่ได้รับการนัดหมาย

เค้าโครงวิทยานิพนธ์ที่เสนอผ่านแล้ว นักศึกษาสามารถนำไปดำเนินการต่อไปได้ เพื่อการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ฯลฯ ส่วนที่ผ่านแบบมีเงื่อนไขหรือไม่ผ่านนั้นจะต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

เค้าโครงวิทยานิพนธ์จะต้องประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สมมติฐานการวิจัย

นิยามศัพท์

2. บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศ

กรอบความคิดในการวิจัย

3. บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการขออนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ นักศึกษาจะต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และขออนุมัติจากคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา โดยผ่านสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

การพิจารณาเค้าโครงวิทยานิพนธ์ สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาจะเสนอขอแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งประกอบด้วย ประธาน 1 คน และ กรรมการ จำนวน 2 คน ตัวแทนจากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาจำนวน 1 คน การสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์ ให้ถือมติส่วนใหญ่ของที่ประชุม และให้ประธานกรรมการเสนอผลการพิจารณาและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ที่แก้ไขแล้วต่อสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

การขอสอบวิทยานิพนธ์

นักศึกษาจะขอสอบวิทยานิพนธ์ได้ก็ต่อเมื่อได้เรียนรายวิชาครบตามแผนการเรียนของหลักสูตร ได้สอบผ่านความรู้พื้นฐานหรือสอบผ่านรายวิชาพื้นฐานที่กำหนดแล้ว สอบผ่านภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์ ตามข้อกำหนดของมหาวิทยาลัย สอบผ่านประมวลความรู้ และได้รับความเห็นชอบจากประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การเสนอวิทยานิพนธ์ให้เสนอเป็นภาษาไทย รูปแบบวิทยานิพนธ์ให้เป็นไปตามที่ข้อกำหนดของมหาวิทยาลัย นักศึกษาที่มีความพร้อมในการสอบวิทยานิพนธ์จะต้องยื่นคำร้องขอสอบตามแบบฟอร์มที่กำหนดต่อสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา โดยความเห็นชอบของอาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พร้อมต้นฉบับวิทยานิพนธ์ จำนวน 5 เล่ม เพื่อให้คณะกรรมการสอบใช้พิจารณาประกอบการสอบ ทั้งนี้ นักศึกษาจะต้องยื่นคำร้องขอสอบก่อนวันสอบจริงอย่างน้อย 10 วัน โดยสถาบันจะประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก 1 คน และอาจารย์ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา 1 คน ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการของการสอบโดยที่ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาทำหน้าที่เป็นประธานในการสอบ สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา จะทำหนังสือเชิญคณะกรรมการดังกล่าว พร้อมส่งต้นฉบับวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาให้กรรมการล่วงหน้าก่อนวันสอบ อย่างน้อย 1 สัปดาห์

การสอบวิทยานิพนธ์

การสอบวิทยานิพนธ์ ให้ดำเนินการโดยเปิดเผย อาจให้อาจารย์ นักศึกษาหรือผู้สนใจอื่น ๆ เข้าร่วมฟังได้ตามสมควร ทั้งนี้ ในการสอบ ทุกครั้งให้ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความที่บันทึกลงชื่อรับรอง ประกอบการรายงานผลสอบของคณะกรรมการผ่านประธานสาขาวิชา ต่อจากนั้นผู้อำนวยการคณะกรรมการบัณฑิตศึกษานำเสนอต่อสถาบัน เพื่อการประมวลผลของฝ่ายทะเบียนต่อไปภายใน 2 สัปดาห์นับจากวันสอบวิทยานิพนธ์ หลังจากที่ได้สอบปากเปล่าแล้ว หากมีการแก้ไข ให้นักศึกษาแก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการและเสนอต่อคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ให้เสร็จสิ้นภายใน 45 วัน ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร การวินิจฉัยตัดสินของของคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ให้ถือมติการสอบผ่าน 2 ใน 3 จากคณะกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์จะต้องมีกรรมการที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก 1 คน เมื่อสอบเสร็จแล้วนักศึกษาต้องส่งวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์และบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ภายหลังจากที่สอบผ่านและได้แก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการวิทยานิพนธ์แล้ว โดยส่งวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์จำนวน 15 เล่ม และ บทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษอย่างละ 40 ชุด ส่วนการเผยแพร่วิทยานิพนธ์ที่ได้รับอนุมัติแล้วต่อสาธารณชนต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาก่อนเป็นคราวๆ ไป

กระบวนการเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ เค้าโครงวิทยานิพนธ์ และสรุปวิทยานิพนธ์ ตั้งแต่เริ่มแรกเปิดสอนจนถึงปัจจุบันมีความแตกต่าง หรือมีการปฏิบัติที่แตกต่างกันอยู่บ้าง ดังนี้

ปี พ.ศ. 2541 - นักศึกษารุ่นที่ 1 การนำเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา เป็นการเสนอเฉพาะชื่อเรื่องเท่านั้น ไม่มีข้อมูลอื่น ๆ ประกอบ และพิจารณาโดยคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์จากสาขาวิชา และกรรมการจากสำนักงานคณะกรรมการ จำนวนกรรมการทั้งหมดมี 9 คน

สำหรับการนำเสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์ นักศึกษาเป็นผู้นำเสนอต่อคณะกรรมการซึ่งประกอบไปด้วย ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาผู้นำเสนอเค้าโครงทั้งหมด จำนวนคณะกรรมการชุดนี้มี 7 คน

เมื่อเค้าโครงวิทยานิพนธ์ได้รับการอนุมัติแล้ว ทางคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาได้แต่งตั้งอาจารย์อื่น ๆ เป็นกรรมการคุมร่วมให้ โดยยึดรายชื่อที่นักศึกษาเสนอมาเป็นหลัก แต่ถึงอย่างไรก็ยังมี การเปลี่ยนแปลงอยู่บ้าง เพราะอาจารย์บางท่านถูกนักศึกษาเสนอชื่อซ้ำกันหลายราย ทำให้ไม่สามารถ จัดได้ตามความต้องการทั้งหมด

ปี พ.ศ. 2542 - นักศึกษารุ่นที่ 2 - การเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์มีสภาพคล้ายรุ่นที่ 1 แต่ การเสนอเค้าโครง และการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ใช้กลุ่มคณะกรรมการตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ปี พ.ศ. 2543 - 2546 รุ่นที่ 3 - 6 ใช้กระบวนการตามที่กำหนด แต่มีคณะกรรมการบางชุดมีคุณสมบัติไม่ตรงที่กำหนดไว้ เช่น ขาดกรรมการที่ตรงสาขาวิชาเอก และขาดกรรมการที่มีวุฒิหรือ ความชำนาญทางด้านสถิติวิจัย ซึ่งในกรณีดังกล่าวนี้ได้มีการใช้วิธีขอใบกรรมการจากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติดังกล่าวแทน

1.2.5 การควบคุมวิทยานิพนธ์

นักศึกษาที่ผ่านการสอบพิจารณาเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว ดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ และปริกษาหรือหรือหาวิธีแก้ไขปัญหากับคณะกรรมการที่ปริกษาวิทยานิพนธ์เป็นระยะ ๆ

ในการรายงานความก้าวหน้าและประเมินผลในช่วงระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ ได้กำหนดให้นักศึกษารายงานความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง ต่อ คณะกรรมการที่ปริกษาวิทยานิพนธ์ และให้ประธานกรรมการที่ปริกษาวิทยานิพนธ์เป็นผู้ประเมินทุกภาคการศึกษา แต่ในเวลาที่ผ่านมามีปรากฏว่ายังไม่ได้มีการดำเนินการของนักศึกษาและคณะกรรมการที่ปริกษาวิทยานิพนธ์ในเรื่องนี้อย่างเป็นกิจลักษณะ

1.2.6 การสอบวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

การสอบวิทยานิพนธ์ดำเนินการดังนี้

1.1 คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการที่ปริกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์บัณฑิตภายนอกสาขาวิชา หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่

เป็นอาจารย์บัณฑิตพิเศษอีกอย่างน้อย 1 คน

1.2 ในวันสอบวิทยานิพนธ์ หากมีคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ไม่ครบให้เลื่อนการสอบออกไป ทั้งนี้จะต้องกำหนดวันสอบใหม่ให้มีระยะเวลาที่เหมาะสม

1.3 ด้านผลผลิต

1.3.1 จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา

ตารางที่ 4 จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขาการบริหารการศึกษาที่เข้าเรียน พันสภาพนักศึกษา ยังไม่สำเร็จการศึกษา และที่สำเร็จการศึกษา จำแนกตามจำนวนภาคเรียนที่ใช้ในการศึกษา

รุ่นที่	จำนวนนักศึกษาที่เข้าเรียน	จำนวนนักศึกษาที่พันสภาพ	จำนวนนักศึกษาที่ยังไม่สำเร็จการศึกษา	จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา	จำนวนภาคเรียนที่ใช้ในการศึกษา								
					5	6	7	8	9	10	11	12	14
1	30	4	-	26	5	19	-	-	-	-	-	1	1
2	15	2	-	13	3	2	1	1	1	2	1	1	1
3	31	9	8	18	4	1	6	2	2	1	2	-	-
4	45	3	17	28	-	4	9	5	5	1	1	-	-
5	15	3	10	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
รวม	136	17	35	84	12	26	18	8	8	4	4	2	2

หมายเหตุ 1. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาตามหลักสูตร 6 ภาคเรียน (2 ปีการศึกษา)

2. เก็บข้อมูลเดือนพฤษภาคม 47

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขาการบริหารการศึกษาส่วนใหญ่ใช้เวลาในการศึกษามากกว่าระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนดไว้ (6 ภาคเรียน / 2 ปีการศึกษา)

ตารางที่ 5 จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาखाวิทยาศาสตร์ศึกษาที่เข้าเรียน พื้นสภาพ
นักศึกษา ยัง ไม่สำเร็จการศึกษา และที่สำเร็จการศึกษาจำแนกตามจำนวนภาคเรียน
ที่ใช้ในการศึกษา

รุ่นที่	จำนวน นักศึกษา ที่เข้าเรียน	จำนวน นักศึกษา ที่พ้นสภาพ	จำนวน นักศึกษา ที่ยังไม่สำเร็จ การศึกษา	จำนวน นักศึกษา ที่สำเร็จ การศึกษา	จำนวนภาคเรียนที่ใช้ในการศึกษา					
					6	7	8	9	10	12
1	14	1	-	13	1	2	2	2	4	2
รวม	14	1	-	13	1	2	2	2	4	2

หมายเหตุ 1. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาตามหลักสูตร 6 ภาคเรียน (2 ปีการศึกษา)
2. เก็บข้อมูลเดือนพฤษภาคม 2547

จากตารางที่ 5 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาखाวิทยาศาสตร์ศึกษา ส่วนใหญ่ใช้เวลา
ในการศึกษามากกว่าระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนดไว้ (6 ภาคเรียน / 2 ปีการศึกษา)

ตารางที่ 6 จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาเศรษฐศาสตร์การพัฒนาค่าที่เข้าเรียน พื้นสภาพ
นักศึกษา ยัง ไม่สำเร็จการศึกษา และสำเร็จการศึกษา จำแนกตามจำนวนภาคเรียน
ที่ใช้ในการศึกษา

รุ่นที่	จำนวน นักศึกษา ที่เข้าเรียน	จำนวน นักศึกษา ที่พ้นสภาพ	จำนวน นักศึกษา ที่ยังไม่สำเร็จ การศึกษา	จำนวน นักศึกษา ที่สำเร็จ การศึกษา	จำนวนภาค เรียนที่ใช้ใน การศึกษา
					4
1	26	-	17	9	9
รวม	26	-	17	9	9

หมายเหตุ 1. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ตามหลักสูตร 4 ภาคเรียน (2 ปีการศึกษา)
2. เก็บข้อมูลเดือนพฤษภาคม 2547

จากตารางที่ 6 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขายุทธศาสตร์พัฒนา ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการศึกษามากกว่าระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด (4 ภาคเรียน – 2 ปีการศึกษา)

1.3.2 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามระดับคุณภาพ

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่จบการศึกษาดังแต่รุ่นแรกจนถึงปัจจุบันมีทั้งหมดจำนวน 82 คน ซึ่งผลงานที่เป็นวิทยานิพนธ์ของผู้ที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรได้ผ่านการตัดสินว่ามีระดับคุณภาพต่างๆดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจำแนกตามระดับคุณภาพของวิทยานิพนธ์

สาขาวิชา/รุ่น	จำนวนนักศึกษาทั้งหมด	จำนวนนักศึกษที่สอบวิทยานิพนธ์	จำนวนนักศึกษาตามระดับคุณภาพ		
			ดีเยี่ยม	ดี	ผ่าน
การบริหารการศึกษา รุ่นที่ 1	30	26	3	16	7
การบริหารการศึกษา รุ่นที่ 2	15	13	1	7	5
การบริหารการศึกษา รุ่นที่ 3	31	18	4	11	3
การบริหารการศึกษา รุ่นที่ 4	45	25	6	15	4
การบริหารการศึกษา รุ่นที่ 5	15	2	-	1	1
วิทยาศาสตร์ศึกษา รุ่นที่ 1	14	13	1	11	1
ยุทธศาสตร์การพัฒนารุ่นที่ 1	26	9	1	8	-
รวม	162	106	16	69	21

หมายเหตุ ข้อมูลเฉพาะสาขาวิชาและรุ่นที่มีนักศึกษสำเร็จการศึกษา

จากตารางที่ 7 พบว่าวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาล้วนมีคุณภาพอยู่ในระดับดี รองลงมาคือ ผ่าน และ ดีเยี่ยม ตามลำดับ

1.3.3 ผลการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

การทำวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาส่วนใหญ่เก็บข้อมูลจากสถานับการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงเรียนประถมศึกษา และ โรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งมีทั้งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและโรงเรียนสังกัดเทศบาล นอกจากนี้ นักศึกษาบางส่วนยังเก็บข้อมูลจากวิทยาลัยอาชีวศึกษา และสถานับ

ราชภัฏพิบูลสงคราม ส่วนสถานที่เก็บข้อมูลอื่น ๆ ที่นักศึกษาใช้ ได้แก่ กองทัพบก กองทัพอากาศ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และธนาคารกรุงเทพจำกัด (มหาชน) จังหวัดพิษณุโลก

1. สังกัดของสถานที่เก็บข้อมูล

สังกัดของสถานที่เก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ส่วนใหญ่คือ กระทรวงศึกษาธิการ ส่วนสังกัดอื่น ๆ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย ธนาคารพาณิชย์ และกระทรวงกลาโหม

2. รูปแบบการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ไม่มีนักศึกษาคงคนใดเลยที่ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพเพียงอย่างเดียว มีนักศึกษบางส่วนใช้รูปแบบการวิจัยผสมระหว่างรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความต้องการด้านการนิเทศการศึกษาของครู โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร” (จิระ โคมะนิศย์, 2544) วิทยานิพนธ์อีกเรื่องหนึ่งที่ใช้รูปแบบวิจัยแบบผสม คือเรื่อง “ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก” (เนาวรัตน์ ศรีอ่อน, 2543)

3. เนื้อหาที่ศึกษา

เนื้อหาที่นักศึกษส่วนใหญ่ศึกษาในการทำวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ ส่วนใหญ่นักศึกษาในด้านงานวิชาการ รองลงมาคือ งานบุคลากรกิจการนักเรียน ชุกรการและการเงิน อาคารสถานที่ และความสัมพันธระหว่าง โรงเรียนและชุมชนตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีอีก 2 เรื่องเกี่ยวกับปัญหาความยากจนและการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในสำนักงาน ซึ่งเป็นของนักศึกษาวางวิชาวิทยาศาสตร์การพัฒนา

4. วิธีวิจัย

งานวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาใช้วิธีวิจัยแบบสำรวจเกือบทั้งหมด มีงานวิจัยอยู่ 1 เรื่องที่ใช้วิธีวิจัยเชิงประเมิน คือเรื่อง “การศึกษาสมรรถภาพที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลในเขตการศึกษา 7” (สุนิสา วรอินทร์, 2545)

5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยของนักศึกษา ส่วนใหญ่ใช้ครูและผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่น ๆ ได้แก่ กรรมการสถานศึกษา พนักงานที่ปฏิบัติงานในธนาคารกรุงเทพ จำกัด สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้นำชุมชนข้าราชการทหาร และ ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. เครื่องมือและการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่นักศึกษาใช้เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่ คือ แบบสอบถาม ส่วนเครื่องมืออื่น ๆ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสำรวจ แบบประเมิน และ แบบบันทึกข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การทำวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาส่วนใหญ่ วิเคราะห์ข้อมูลได้โดยใช้สถิติพื้นฐาน การทดสอบค่าที (t - test) และการทดสอบเอฟ (F - test) นอกจากนี้แล้วยังมีนักศึกษาบางส่วน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่า Regression และการทดสอบไคสแควร์ (χ^2 - test)

8. ประโยชน์ต่อหน่วยงาน

จากวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา พบว่าหน่วยงานที่ได้รับประโยชน์ส่วนใหญ่ คือ สถานศึกษารองลงมาคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอื่น ๆ แต่มีจำนวนไม่มากนักที่ได้รับประโยชน์ ได้แก่ สำนักงานเทศบาล สถานประกอบการทางธุรกิจ กองทัพบก ชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เป็นต้น

2. ข้อมูลที่ได้จากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

วันที่ 7 เมษายน 2547 คณะผู้วิจัยดำเนินการจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง การวิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารงานคุณภาพวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ณ โรงแรมอมรินทร์ลาดหญ้า อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ณ ห้องคอนเวนชันฮอลล์ มีผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มจำนวน 55 คน คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดประชุมโดยแบ่งเป็น 2 ช่วง ในช่วงเช้า ได้เรียนเชิญคณะวิทยากรมาร่วมอภิปรายเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารงานคุณภาพวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาที่พบเห็นกันในปัจจุบัน วิทยากรประกอบด้วยผู้บริหารในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และอดีตผู้บริหารระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ก่อนการอภิปราย ท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ดร.สว่าง ภูพัฒน์วิบูลย์ ซึ่งเป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ท่านได้กล่าวความรู้สึกยินดีที่ได้มาร่วมเปิดการประชุมสัมมนาในหัวข้อเรื่อง การวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งท่านคิดว่าการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา จะนำไปสู่ความเข้มแข็งทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยจะเป็นข้อมูลที่ดี ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ข้อทุกฝ่ายจะได้นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนางานในส่วนที่ตนเกี่ยวข้อง ที่สำคัญมหาวิทยาลัยจะได้พัฒนางานวิจัยให้มีคุณภาพ มีความหลากหลาย นักวิจัยเองก็จะได้เพิ่มศักยภาพ รวมทั้งการสร้างมุมมองใหม่ๆนำไปสู่การมีส่วนร่วมคิด ร่วมพัฒนาท้องถิ่นอันเป็นภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยต่อไป

เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา เรื่องนี้เป็น 1 ใน 11 จุดที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามได้รับทุนทำวิจัยรวม 12 โครงการ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ดี ที่จะมาพัฒนางานวิจัยเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาก่อน นอกจากนี้ อธิการบดียังได้ให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบจัดการเกี่ยวกับมหาบัณฑิตว่า “ผมขอยืนยันว่า มหาบัณฑิตต่างจากบัณฑิตตรงที่มีคุณภาพ และศักยภาพสูงกว่าบัณฑิต” ท่านอธิการบดีว่าแตกต่างเพราะ

1. ทำวิจัยเป็น มหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามต้องทำวิจัยเป็น
2. พูดภาษาอังกฤษได้ มหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามต้องใช้ฝรั่งสอน
3. ต้องมีศักยภาพด้านคอมพิวเตอร์ มหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามต้องสามารถ Copy File ใช้คอมพิวเตอร์เป็น
4. คิดเป็น มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามต้องคิดเป็น

หลังจากพิธีเปิดเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยคนที่สองซึ่งเป็นผู้ดำเนินการอภิปราย ได้แนะนำตนเองและแนะนำท่านวิทยากร จากซ้ายไปขวา คือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เขาวงกิตพงษ์ อดีตอธิการบดีฝ่ายวิจัย และฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ปัจจุบันเป็นผู้แทนคณาจารย์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรรค์ วรอินทร์ ตำแหน่งผู้อำนวยการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ถิระชญ์ มีแจ้ง ตำแหน่งรองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยนเรศวร และรักษาการผู้อำนวยการศูนย์บัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่จังหวัดเพชรบูรณ์

หลังจากนั้น ผู้ดำเนินการอภิปรายได้ชี้แจงเกี่ยวกับโครงการวิจัย เรื่อง การวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม กล่าวคือคณะนักวิจัยกำลังทำวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรื่องวิทยานิพนธ์ของบัณฑิตศึกษาให้มีคุณภาพ จัดหากลยุทธ์ทิศทางการพัฒนามุ่งสู่ท้องถิ่น ดังนั้น ในการจัดประชุมสัมมนาวันนี้ จึงเป็นจุดมุ่งหมายที่ 1 ของการวิจัย ซึ่งมีจุดมุ่งหมายอยู่ 2 ข้อ คือ

1. การศึกษาสภาพปัญหาของการทำวิทยานิพนธ์ กระบวนการบริหารจัดการ การทำวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ว่ามีปัญหาเรื่องใดบ้าง และเป็นปัญหาอย่างไร

2. การพัฒนาผู้จัดการงานวิจัยคือ อาจารย์ที่ปรึกษา และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ให้รู้จักกระบวนการวิจัยแบบ PAR ที่เป็นการวิจัยแบบพัฒนา ซึ่ง สกอ. กำลังต้องการให้ผู้ถูกวิจัยมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมพัฒนา ว่ามีปัญหาอยู่ตรงไหน และจะแก้ได้อย่างไรซึ่งคาดว่าจะต้องเข้ามาในเชิงพัฒนาและมุ่งสู่ท้องถิ่น ซึ่งเป็นลักษณะการวิจัยแบบ PAR

ในโอกาสต่อไปควรจะเป็นการพัฒนาอาจารย์และนักศึกษา มีการจัดสรรทุนให้กับนักศึกษาที่เข้าร่วมเป็นชุดโครงการวิจัย เพื่อนำสู่ท้องถิ่น อาจจะมีการจัดทุนให้นักศึกษาสาขาบริหาร การศึกษา และสาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา ประมาณ 10 ทุน ซึ่งคงจะมีโครงการต่อเนื่องไปจนถึงปีหน้า มีการนิเทศติดตามดู เพื่อศึกษาผลว่าถ้านำนักศึกษามาทำชุดโครงการนี้ นักศึกษาจะได้นำวิจัยที่ นำสู่ท้องถิ่นหรือไม่ ซึ่งโครงการนี้จะมีท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เขวกีรติพงษ์ เป็นที่ปรึกษาใหญ่ของทางภาคเหนือ

จุดประสงค์ของการอภิปรายในวันนี้ มี 2 ประเด็น คือ

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหา และจุดอ่อนของกระบวนการบริหารจัดการ และคุณภาพของวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เป็นอย่างไร
2. ยุทธศาสตร์และทิศทางในการพัฒนาคุณภาพของการบริหารจัดการงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาที่เหมาะสม ควรเป็นอย่างไร

ผู้ดำเนินการอภิปราย ได้เรียนถามวิทยากรทั้ง 3 ท่าน ในประเด็นที่ 1 ถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา และจุดอ่อนของกระบวนการบริหารจัดการ และคุณภาพของวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาว่า เป็นอย่างไร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรรค์ วรอินทร์ อภิปรายว่า งานวิจัยของบัณฑิตศึกษานั้น ทุกคนยอมรับว่าเป็นส่วนสำคัญของงานของการสร้างบัณฑิต คือ มหาบัณฑิต หรือปริญญาโท โดยวางไว้ว่าปริญญาโท อย่างน้อยต้องเป็นคนที่ประยุกต์หลักวิชาเข้าไปดำเนินการแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง หรือไม่ก็ตรวจสอบหลักวิชาได้ นั่นคือ ต้องมีองค์ความรู้และวิธีการไปตรวจหลักวิชาที่มีอยู่ในโลก เข้าไปแล้วจับพื้นที่และตรวจสอบให้ได้ว่าเป็นจริงไหม และหาข้อแก้ไขในหลักวิชานั้น ซึ่งปริญาตรีทำไม่ได้ และจะต่างจากระดับปริญญาเอกที่เน้นเรื่องการสร้างทฤษฎี และสร้างหลักขององค์ความรู้ ซึ่งก็จะพัฒนาต่อไปอีก เพราะฉะนั้นเมื่อคนจะทำวิจัยและประยุกต์หลักวิชานั้นได้ ก็จะต้องมีหลักวิชาและวิธีการเข้าไป เมื่อเดินเข้าไปในชุมชน ถ้าเป็นสาขาพุทธศาสตร์และพัฒนา ต้องมีหลักวิชาไปมอง และจับปัญหา และหาหลักวิชาไปแก้ไข แล้วก็จะทำได้และนั่นคืองานที่ท่านจะต้องทำ ปัญหาที่เห็นใหญ่ๆ ก็คือ

1. แนวคิดเรื่องการประยุกต์เอางานวิจัยมาใช้ ในระดับบัณฑิตศึกษามีความหลากหลายไม่ตรงกัน

2. แนวคิดเรื่องการทำวิจัยเป็น และต้องค้นพบข้อเท็จจริงตามทฤษฎีและพิสูจน์ให้ได้ การวิจัยต้องดู 2 เรื่อง คือ วิธีวิจัย และ หลักวิชา หรือ องค์ความรู้ในหลักวิชา

3. แนวคิดเรื่องต้องทำงานในพื้นที่ให้ได้ ต้องประยุกต์หลักวิชาและทำผลงานให้ได้

พวกนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนา R & D และเน้นเทคนิคเรื่อง PAR แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาของการทำวิจัยของบัณฑิตศึกษา

1. ระดับความคิดของนักศึกษา คือ ต้องเน้นทฤษฎีคู่กับระเบียบวิธีวิจัย
2. ปัญหาที่ทำวิจัย ต้องสำคัญและทันสมัย
3. กระบวนการบริหารจัดการ และวิธีการควบคุมวิทยานิพนธ์
4. คุณภาพของผู้วิจัยเอง
5. ขาดแหล่งสนับสนุนการทำวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ มีแจ้ง อภิปรายว่าจากประสบการณ์ด้านการควบคุมวิทยานิพนธ์ ได้พบปัญหาดังนี้

1. ตัวนักศึกษาเอง คือ นักศึกษาไม่ค่อยมีเวลา ควรมีการแบ่งเวลาให้ดูระหว่างการเรียน กับการทำงาน
2. ตัวอาจารย์ คือ อาจารย์ควรใช้เวลากับนักศึกษา ไม่เข้มงวด และหย่อนจนเกินไป
3. Input คือ กระบวนการในการค้นคว้างานวิจัยควรมีการสอนวิธีการค้นคว้าเอกสารทาง Internet
4. Process คือ กระบวนการในการทำวิจัย ในเรื่องเอง ระบบ ระเบียบ ขั้นตอนในการดำเนินการต่าง ๆ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เจริญกิจพิงษ์ ได้ให้ข้อเสนอแนะและแนวคิด ดังนี้

1. ระบบการวางแผน ควรมีการทำแผนกลยุทธ์ โดยเน้นการมีส่วนร่วม หากจุดแข็งและจุดอ่อนให้เจอ และนำแผนกลยุทธ์นั้นไปสู่เป้าหมาย
2. ผู้บริหารทุกระดับต้องเห็นความสำคัญ และให้การสนับสนุน คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาควรมีการคำนึงถึงคุณภาพ มีการรักษาคุณภาพ มีประเมินงาน และปรับปรุงงานอยู่เสมอ อนุกรรมการสาขาจะต้องมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาในสาขาที่ตนเองรับผิดชอบ และต้องคิดไปในทางเดียวกัน
3. อาจารย์ผู้สอน ต้องมีความรู้ ต้องสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การวิจัยได้
4. ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ต้องมีความรู้ในเนื้อหาในเรื่องใหม่ ๆ มีระบบให้คำปรึกษาที่ดี มีการติดตามเป็นระยะ
5. ตัวนักศึกษา ต้องมีการพัฒนาตัวเองให้พร้อมที่จะทำวิทยานิพนธ์

6. เครื่องข่ายทางวิชาการ มีแหล่งค้นคว้าข้อมูลที่หลากหลาย
7. กิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์ ควรให้มีการวิพากษ์โครงงานวิจัย
8. การติดตามบัณฑิต ต้องมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง
9. ระบบการประกันคุณภาพ มีการนำมาใช้จริง และมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

ผู้ดำเนินการอภิปรายได้เรียนถามท่านวิทยากรทั้ง 3 ท่านต่อในประเด็นที่ 2 คือ ยุทธศาสตร์ และ ทิศทางในการพัฒนาคุณภาพของการบริหารจัดการงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรศักดิ์ วรอินทร์ ได้แนะนำยุทธศาสตร์ไว้ดังนี้

1. ทบทวนปรัชญาของบัณฑิตศึกษา เน้นการวิจัยแบบ PAR ลงสู่ชุมชนอย่างแท้จริง
2. สร้างกระบวนการของการสร้างโครงการวิจัยทางบัณฑิตศึกษา ต้องมีการประมวลสาระ และเนื้อหาในท้องถิ่น เามาสร้างเป็นปัญหางานวิจัย การศรัทธาวิทยานิพนธ์ ควรมีตารางการทำงาน
3. ตัวอาจารย์ต้องการพัฒนา ทั้งผู้สอน และผู้ควบคุม โดยเฉพาะประธานต้องมีส่วนช่วยให้มีการพัฒนา
4. ระบบสนับสนุนให้มีการเรียนอย่างมีความสุข มีแหล่งสนับสนุนทั้งข้อมูล เอกสาร มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
5. ตัวนักศึกษา ควรให้มีการกระตุ้นนักศึกษาให้มีความมุ่งมั่นในการเรียน ต้องมีความตั้งใจที่จะพัฒนาตัวเอง
6. ควรพัฒนาระบบบัณฑิตศึกษาให้ตอบสนองต่อผู้เรียน ทำระบบให้เกื้อกูลต่อการพัฒนา

รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ มีแจ้ง ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1. เรื่องประเด็นปัญหาโครงการวิจัยให้สอดคล้องกับงานที่นักศึกษาทำ หัวข้อที่จะศึกษาควรจะต้องสอดคล้องกับความรู้ความสามารถของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ทำผลงานทางวิชาการ จะทำให้เกิดความสูงทั้งผู้เรียนและอาจารย์ที่ปรึกษา
2. อาจารย์ควรฝึกให้นักศึกษาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถ Attach file ได้ มีการติดต่อระหว่างบัณฑิตกับอาจารย์ที่ปรึกษาตามอย่างใกล้ชิด
3. อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีการยอมรับกันซึ่งกันและกัน เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน จะทำให้ได้กระบวนการ และควรมีอาจารย์ที่รับผิดชอบดูแลนักศึกษา ดูแลทุกข์สุขของ นักศึกษา 1 คน
4. ควรมีสุนัขรวมหรือนั่งพักสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาโท โดยเฉพาะ เพื่อให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

กำกับกระบวนการบริหาร โดยเริ่มตั้งแต่การหาปัญหาการวิจัย ควรมีการกำหนดหัวข้อให้นักศึกษา การเรียนและงานวิจัยต้องไปคู่กัน ควรกระตุ้นนักศึกษาในขณะที่เรียนทฤษฎี ควรมีการจัดทำปฏิทินไว้ตลอดเวลา จะทำให้งานวิจัยดำเนินการเสร็จตาม กำหนดเวลาและมีคุณภาพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เขาวงกิตพงษ์ ได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. ทำให้เป็นระบบและต่อเนื่อง แล้วคุณภาพจะตามมา ควรมีการวางแผน กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่ต้องการ ผู้บริหารทุกระดับ อาจารย์ผู้สอน ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ มีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายไปในทางเดียวกัน

2. การค้นหาหาข้อมูล แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การค้นหาทางอินเทอร์เน็ต การมีส่วนร่วม อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีการลงพื้นที่กับนักศึกษา จะรู้ลึกกว่างานวิจัยมีคุณค่า มีประโยชน์กับชุมชน

3. ต้องการให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน การวางแผนร่วมกัน และเกิดการพัฒนาในรูปของการบริหารจัดการคุณภาพงานวิจัย

หลังจากนั้น ผู้ดำเนินการอภิปรายได้กล่าวปิดการอภิปรายในช่วงเช้า ในช่วงบ่าย คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการประชุมกลุ่มโดยแบ่งผู้เข้าร่วมประชุมออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และ ผู้ใช้บัณฑิต

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เป็นศิษย์เก่า

กลุ่มที่ 3 ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เป็นศิษย์ปัจจุบัน

ในการจัดประชุมกลุ่มที่ 1 มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 12 คน ผู้ดำเนินการประชุม ได้แก่ ผู้วิจัยคนที่หนึ่ง โดยมีผู้วิจัยคนที่สี่ และผู้ช่วยนักวิจัยอีก 1 คน เป็นผู้จัดบันทึกการประชุม ที่ประชุมได้ร่วมกันประมวลปัญหาหรือจุดอ่อนของการจัดทำวิทยานิพนธ์และคุณภาพของวิทยานิพนธ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตลอดจนข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา หรือ เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพของวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมให้ความเห็นว่าปัญหาของการจัดทำวิทยานิพนธ์และคุณภาพของวิทยานิพนธ์อยู่ที่กระบวนการเรียนรู้และผู้สอนวิชาวิจัย กล่าวคือ ต้องสอนกระบวนการวิจัยและควรเน้นที่บัณฑิตนำไปใช้จริง นอกจากนี้ สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมกลุ่ม ยังกล่าวอีกว่าการจัดการเรียนการสอนของแต่ละรายวิชายังไม่เอื้อต่อการวิจัย ทั้งลำดับรายวิชาและการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา มักไม่บูรณาการไปสู่การวิจัย ทำให้นักศึกษาไม่สามารถนำไปเกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่ต้องการทำได้ สมาชิกท่านหนึ่งกล่าวว่าในการสอนมักมุ่งให้นักศึกษารู้เกินกว่าที่จะนำมาใช้ ควรสอนให้ตรงประเด็นเฉพาะที่นักศึกษาจะนำไปใช้จริง อะไรที่ไม่จำเป็นก็ไม่ควรสอน เช่น การคำนวณค่าทางสถิติไม่จำเป็นต้องสอนให้คำนวณ เพราะสามารถใช้การคำนวณจากเครื่องได้ ควร

สอนโดยมุ่งให้เข้าใจวิธีการใช้สูตร หรือกระบวนการในการวิเคราะห์ และใช้สถิติให้ถูกต้อง ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล “ทางสำนักงานบัณฑิตศึกษาอาจมีหน่วยงานที่รับทำให้เสียด้วยซ้ำ” (สมาชิกหมายเลข 2) ถ้าเป็นการวิจัยเชิงปริมาณอาจทำได้ง่ายกว่า เพราะถ้าสร้างเครื่องมือเสร็จ จะให้ใครนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือวิเคราะห์ข้อมูลก็ได้ แต่ถ้าทำการวิจัยเชิงคุณภาพจะมีความยุ่งยากมากกว่า นักศึกษาต้องทำด้วยตนเองหมด ถ้าไม่เข้าใจก็ทำไม่ได้

ในประเด็นลักษณะการวิจัยของแต่ละสาขา ที่ประชุมมีความคิดเห็นว่าควรมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน โดยสาขาบริหารการศึกษา ควรเน้นที่โรงเรียน ในขณะที่สาขายุทธศาสตร์มีความกว้างขวางมากกว่า สมาชิกบางคนเห็นว่าสาขายุทธศาสตร์ควรจะเน้นการวิจัยแบบ PAR และควรลงชุมชน (สมาชิกหมายเลข 1 และ 3) สมาชิกคนหนึ่งกล่าวว่า “กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณที่นักศึกษาทำ มักมีปัญหาคือข้อมูลที่ได้อาจไม่น่าเชื่อถือและงานมักจะซ้ำๆกัน การวิจัยแบบ PAR น่าจะช่วยให้เชื่อถือได้เพราะได้ลงมือทำจริง” (สมาชิกหมายเลข 6) แต่มีสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมบางคนไม่เห็นด้วยที่จะกำหนดให้นักศึกษาต้องใช้วิธีวิจัยแบบ PAR เพียงอย่างเดียว เพราะนักศึกษามีเวลาเป็นข้อจำกัด น่าจะยังคงใช้วิธีอื่นๆด้วยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (สมาชิกหมายเลข 2) และควรให้นักศึกษาทำเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำอยู่ (สมาชิกหมายเลข 3) แต่ก็ต้องขึ้นอยู่กับว่านักศึกษาได้รับการเรียนรู้อย่างน้อยเพียงใด และอาจารย์ที่ปรึกษามีความเข้าใจเพียงใด ตรงกันหรือไม่ ถ้าอาจารย์มีความขัดแย้งกันก็จะเกิดปัญหากับนักศึกษา (สมาชิกหมายเลข 1)

ที่ประชุมได้พิจารณาถึงคุณภาพของงานวิจัยว่าควรดูแลองค์ประกอบ คือ ดูชื่อเรื่องว่ามีความสอดคล้องกับงานที่ทำอยู่ ใช้ประโยชน์ได้ ช่วยในการพัฒนางาน ดูที่การกำกับควบคุม อาจารย์ผู้ควบคุม กระบวนการในการควบคุม และดูที่ควรนำไปใช้ได้ (สมาชิกหมายเลข 4) นอกจากนี้ระบบการบริหารจัดการต้องชัดเจน เช่น ต้องการให้วิทยานิพนธ์เป็นเพียง “แบบฝึกหัด” หรือ “เพื่อการใช้” เพราะถ้าต้องการเน้นให้นำไปใช้ หลักการ จุดมุ่งหมายต้องชัดเจนเพื่อปฏิบัติ วิธีวิจัย การได้มาซึ่งปัญหาวิจัย ต้องลงมือหาโจทย์วิจัยที่แท้จริง ดังนั้น กระบวนการต้องมีการสอนก่อนลงมือทำ

นอกจากนี้ที่ประชุมยังให้ความเห็นในเรื่องปัญหาเกี่ยวกับนักศึกษา ว่ายังไม่ค่อยเอาใจใส่อย่างจริงจัง ดังคำกล่าวของสมาชิกคนหนึ่งว่า “นักศึกษามักขาดความใส่ใจและขาดความเอาใจใส่” “นักศึกษาเข้ามาเพราะไปทางอื่นไม่ได้” และ “จิตวิญญาณของผู้เรียนยังต่ำ ขาดความตั้งใจจริง” (สมาชิกหมายเลข 4) “แต่เชื่อว่า กระบวนการที่ดีน่าจะทำให้มีคุณภาพ” ซึ่งอาจจะต้องใช้การสอนเสริม มีอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิด เท่าที่เป็นอยู่ อาจารย์ที่ปรึกษาที่เป็น Mentor ยังไม่ค่อยมีบทบาทหน้าที่ เมื่อนักศึกษาเสนอหัวข้อแล้วก็ถือว่าพ้นหน้าที่ เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (สมาชิกหมายเลข 5) สมาชิกที่เข้าประชุมเห็นว่าบทบาทของ

Mentor ที่เป็นผู้นำจะดีแล้ว แต่ประธานและกรรมการที่ปรึกษาน่าจะเป็นฝ่ายติดตามนักศึกษาและมีอาจารย์ Mentor ช่วย (สมาชิกหมายเลข 8) อาจารย์ที่ปรึกษาน่าจะทำฐานข้อมูลของนักศึกษาแต่ละคน เช่น มีการติดตาม ถาม เดือน กี่ครั้ง แต่ครั้งทำอะไรบ้าง (สมาชิกหมายเลข 1) และควรต้องมีการคุมเข้ม มีกระบวนการที่จะช่วยดูแลนักศึกษาตลอดอย่างเป็นระบบทุกชั้นตอน (สมาชิกหมายเลข 7)

สมาชิกที่เข้าร่วมประชุม ได้กล่าวถึงปัญหาของนักศึกษาอีกประการหนึ่ง ว่านักศึกษามางส่วนขาดจรรยาบรรณในการค้นคว้าอ้างอิง โดยนำเอกสารข้อความของผู้อื่นมาใช้โดยขาดการอ้างอิง “งานวิจัยของบัณฑิตควรย้ำเรื่องจรรยาบรรณ เพราะในปัจจุบันมีปัญหาเรื่องการจ้างทำทั้งหมด” (สมาชิกหมายเลข 6) นอกจากนี้สมาชิกที่เข้าร่วมประชุม ยังได้กล่าวถึงปัญหาของนักศึกษา เกี่ยวกับเวลา โดยนักศึกษามักมีข้อจำกัดเรื่องเวลา เนื่องจากต้องมีการฝึกเกี่ยวกับงานในอาชีพ นักศึกษาที่ไม่จบหรือจบช้าเพราะขาดการทำงานอย่างต่อเนื่อง เมื่อเรียนรายวิชาต่างๆหมดแล้ว นักศึกษามักจะไม่เข้ามาในมหาวิทยาลัยเพื่อติดต่ออาจารย์ที่ปรึกษา จะทิ้งระยะห่างของการพบกับที่ปรึกษา งานล้ำสมัยหรือไม่ต่อเนื่อง และ ทางมหาวิทยาลัยก็ไม่มีกระบวนการติดตามนักศึกษาที่ทิ้งระยะห่าง ทำให้นักศึกษาบางรายทิ้งงานวิทยานิพนธ์ไปเลยก็มี ที่ประชุมได้เสนอแนะว่าควรมีระบบการเตือนและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาว่านักศึกษาแต่ละราย พัฒนางานไปถึงระดับใด และใช้เวลาไปนานเท่าไรแล้ว เพื่อไม่ให้เกิดการทิ้งงาน หรือล่าช้าเกินไป และ ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยและกระบวนการในการวิจัยให้แก่ นักศึกษาเป็นระยะ ๆ เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

ในเรื่องของจำนวนกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีสมาชิกบางคนเห็นว่าการมีกรรมการ 3 คนมากเกินไป ทำให้มีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน และทำให้บุคลากรมีไม่เพียงพอ (สมาชิกหมายเลข 9) ที่ประชุมได้ความเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ว่าบางคนมีจำนวนนักศึกษาที่จะต้องดูแลมากเกินไปทำให้ติดตามไม่ทั่วถึง บางคนเก่งแต่นักศึกษาไม่ไปหาเพราะนักศึกษาจะเลือกไปหาเฉพาะอาจารย์ที่ใจดี นอกจากนี้อาจารย์ที่ปรึกษาบางคนมักช่วยเหลือนักศึกษามากเกินไป ทำให้นักศึกษาช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ มหาวิทยาลัยยังขาดอาจารย์ผู้ชำนาญในสาขาเฉพาะทาง เนื่องจากมีจำนวนจำกัดและอาจารย์บางส่วนก็มีความรู้ความสามารถไม่ตรงกับสาขาของนักศึกษา และไม่ได้ให้ความช่วยเหลือแนะนำนักศึกษาเท่าที่ควร ดังนั้น ควรจัดทำทำเนียบอาจารย์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ และควรมีข้อมูลที่ชัดเจนว่าอาจารย์แต่ละคนยังสามารถรับนักศึกษาอยู่ในความดูแลได้อีกเป็นจำนวนเท่าไร

ในด้านจุดอ่อนของวิทยานิพนธ์ สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุม เห็นว่า วิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาทำมักเป็นเพียงส่วนหนึ่งของกระบวนการศึกษาเพื่อการจบหลักสูตร การเลือกหัวข้อของงานวิจัยไม่

ได้อยู่บนพื้นฐานของปัญหาที่แท้จริงของสถานที่ปฏิบัติงานของนักศึกษา ทำให้งานวิจัยไม่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานในหน่วยงานนั้นๆ และไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ หลักสูตรบางหลักสูตร เช่น สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา มีความกว้างขวางครอบคลุมมาก ทำให้ยากแก่การพิจารณาว่า การนำเสนอหัวข้อที่วิจัยเกี่ยวข้องกับสาขาที่เรียนหรือไม่ นอกจากนี้ งานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาส่วนใหญ่มักเป็นเชิงปริมาณ มีน้อยชิ้นที่เป็นเชิงคุณภาพ ซึ่งบางสาขาเช่น สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนาควรเน้นเชิงคุณภาพ และเน้นการวิจัยเชิงพัฒนาแบบมีส่วนร่วม (PAR) ให้มากขึ้น

สมาชิกผู้เข้าร่วมคนหนึ่งได้ให้ความเห็นว่าปัญหาของการทำวิทยานิพนธ์ มีอยู่ 3 ประการ คือ นักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและประโยชน์ของการวิจัย ไม่ทราบว่าทำไปทำไม ไม่เข้าใจว่าวิจัยเป็นกระบวนการคิด และทำตามที่คิด ส่วนมากนักศึกษาจะไปหางานวิจัยมาเป็นตัวอย่างเล่มหนึ่ง แล้วทำตาม โดยยังขาดความเข้าใจในกระบวนการวิจัย (สมาชิกคนที่ 9) นอกจากนี้สมาชิกคนเดิม ยังได้กล่าวถึงปัญหาของการบริหารจัดการบัณฑิตศึกษา ว่าไม่ควรแยกการวิจัยออกจากการเรียนรู้วิชาอื่นๆ โดยในภาคเรียนแรกควรฝึกให้ศึกษาปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาก่อน ส่วนการทำวิจัยต้องมีกระบวนการสร้างทักษะให้แก่นักศึกษา ไม่ทิ้งให้นักศึกษาล้วนและเห็นว่าเป็นเรื่องยาก “ไม่ใคร่การเขียนเสียให้วุ่นวาย” (สมาชิกหมายเลข 9)

ที่ประชุมได้กล่าวถึงปัญหาในเรื่องแหล่งค้นคว้าของนักศึกษามาเป็นจุดอ่อนอีกประการหนึ่ง สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมมีความเห็นว่า แหล่งค้นคว้าสำหรับนักศึกษายังไม่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในระดับนี้เท่าที่ควร ห้องสมุดของบัณฑิตและของศูนย์วิทยบริการ ยังมีเอกสารตำราประกอบการเรียนการสอนน้อยและมีงานวิจัยน้อยไม่เพียงพอ ไม่ตรงกับสาขาที่เรียน และไม่ทันสมัย ประกอบกับศูนย์วิทยบริการของมหาวิทยาลัยอยู่ห่างไกลจากสถานที่เรียนของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาไม่สะดวกในการไปใช้ห้องสมุดและไม่สามารถไปศึกษาค้นคว้าได้ในเวลาอันจำกัด นอกจากนี้สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุม ยังให้คำแนะนำว่า ควรกำหนดระเบียบปฏิบัติในการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้เป็นแนวเดียวกัน คู่มือการทำวิทยานิพนธ์ควรมีระเบียบในการปฏิบัติที่ชัดเจน เพราะเท่าที่มีอยู่ยังไม่ค่อยชัดเจน การเขียนคู่มือยังไม่เป็นระบบ และมีขั้นตอนมากเกินไป ควรลดขั้นตอนลงบ้าง (สมาชิกหมายเลข 4)

ในการประชุมของกลุ่มที่ 2 คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการประชุมกลุ่มนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว มีศิษย์เก่าเข้าร่วมประชุมจำนวน 15 คน ผู้ดำเนินรายการคือผู้วิจัยคนที่ห้า โดยมีผู้ช่วยนักวิจัย 2 คนเป็นผู้บันทึก ประเด็นการประชุมเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณสมบัติและคุณลักษณะของผู้เรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพของวิทยานิพนธ์ ผลจากการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า สิ่งหนึ่งที่มีผลต่อคุณภาพของงานวิจัยคือ คุณสมบัติและคุณลักษณะของนักศึกษา มีสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่ง

กล่าวว่า “สิ่งสำคัญคือ คนที่จะเข้าเรียนสาขาไหนต้องมีพื้นฐานความรู้ตรงกับสาขานั้น” สมาชิกอีกคนหนึ่งกล่าวเสริมว่า “ถึงแม้จะเรียนตรงสาขา แต่ถ้าเรียนไม่เก่งหรือเกรดไม่ดีก็เรียนจบยาก” พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบว่า “การเรียนในระดับปริญญาโทต้องเป็นคนที่ขยัน หัวสมองดี ตั้งใจเรียน สาขาเดิมที่เรียนมาสมัยปริญญาตรีอาจไม่ตรงสาขาทีเดียวก็ได้ ถ้าหัวดีก็เรียนจบได้” จากนั้นทั้งกลุ่มก็ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพของวิทยานิพนธ์ ศิษย์เก่าอีกกลุ่มแสดงความคิดเห็นว่า “คนที่เข้ามาเรียนแล้วจะทำวิจัยได้ดีนั้นจะเป็นคนที่เคยทำวิจัยมาก่อน อาจเป็นหัวหน้าหรือผู้ร่วมทีมวิจัยก็ได้ เพราะว่าเวลาเข้ามาเรียนแล้วจะมองออกว่าการทำวิจัยเป็นอย่างไร นอกจากนี้ ถ้าจะให้ดีก็ควรจะเป็นคนที่มีมีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วอย่างน้อย 2 ปี เพราะว่าเวลาจะคิดหาหัวข้อในการทำวิจัยจะได้คิดถึงปัญหาที่จะแก้ไขในงานประจำ และจะทำให้งานวิจัยมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น เพราะทำไปแล้วมีประโยชน์ นำไปแก้ปัญหในงานประจำได้” ศิษย์เก่าอีกคนหนึ่งซึ่งเป็นคนไม่ค่อยพูดและออกตัวว่าเรียนไม่ค่อยเก่ง ยกมือขอพูดด้วยคน โดยเล่าถึงประสบการณ์ของตนเองที่จบมาทั้งๆที่เรียนไม่ค่อยเก่ง กล่าวว่า ตนเอง “จบในกลุ่มแรกๆของรุ่น เพราะว่าสนใจเรื่องที่จะทำวิจัยตั้งแต่เทอมแรกที่เริ่มเรียน และในขณะที่เรียนก็ปรึกษาอาจารย์ที่สอนไปตลอด และเริ่มเก็บรวบรวมเอกสาร หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องใส่แฟ้มไว้ เลยทำให้ได้หัวข้อที่จะทำวิจัยเร็วและจบเร็วด้วย” นอกจากนี้ทั้งกลุ่มยังช่วยกันสรุปเสริมอีกว่า ลักษณะของนักศึกษาที่จะทำให้งานวิจัยมีคุณภาพควรจะเป็นผู้ที่มีการวางแผนดี ทั้งเรื่องของ เวลา เงิน และเป็นผู้ที่มีความขยัน อดทน มุ่งมั่น มีความรับผิดชอบและตรงต่อเวลา และสิ่งสำคัญคือ ต้องเข้าใจกระบวนการทำวิจัย หาหัวข้อวิจัยให้ได้ตั้งแต่เริ่มเรียนพร้อมอาจารย์ที่ปรึกษาด้วย

สำหรับข้อเสนอแนะที่ได้จากการประชุมกลุ่มศิษย์เก่าคือ สิ่งที่จะส่งเสริมให้การวิจัยมีคุณภาพนั้น ต้องเริ่มตั้งแต่การปฐมนิเทศ ตั้งแต่เริ่มแรกควรจะต้องพูดถึงเรื่องของการวิจัย และเน้นให้นักศึกษาวางแผนในการทำวิจัย ควรจัดให้มีกิจกรรมการสร้างเครือข่ายช่วยเหลือในการทำวิจัย ในการจัดสอนวิชาสัมมนานั้นมีความสำคัญควรจัดคาบเรียนให้มาก สิ่งสำคัญควรจัดห้องเฉพาะให้กับนักศึกษาเพื่อจะได้ใช้ในการประชุมปรึกษาหารือกัน และถ้าเป็นไปได้ทางสำนักงานบัณฑิตศึกษาควรจัดจุดอุปกรณ์บางอย่างสนับสนุน เช่น กระดาษ เป็นต้น

การประชุมกลุ่มย่อยที่ 3 เป็นการประชุมกลุ่มนักศึกษาที่กำลังอยู่ในกระบวนการศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ มีจำนวน 16 คน ผู้ดำเนินรายการคือผู้วิจัยคนที่สองและคนที่สาม โดยมีผู้ช่วยนักวิจัย 2 คนเป็นผู้จัดบันทึก ประเด็นในการประชุม คือสภาพและปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพของวิทยานิพนธ์ ซึ่งสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นดังนี้

1. สภาพและปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมเห็นว่า ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์เกิดจากนักศึกษาขาดความรู้พื้นฐานด้านการวิจัย เนื่องจากเรื่องของการวิจัยเป็นเรื่องใหม่ นักศึกษาไม่ได้เรียนในช่วงที่เรียนปริญญาตรี ทำให้ไม่เข้าใจกระบวนการทำวิทยานิพนธ์อย่างชัดเจน ปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ ขาดอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้แล้วนักศึกษายังขาดความมั่นใจ มองไม่เห็นแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ ดังเช่นสมาชิกคนหนึ่งได้กล่าวว่า “ตอนสมัยที่เรียนปริญญาตรี สมัยนั้นหลักสูตรไม่ได้กำหนดให้เรียนเรื่องวิจัย เมื่อมาเรียนในระดับปริญญาโท ซึ่งต้องเรียนวิจัยจึงเป็นเรื่องใหม่ มองว่าเป็นเรื่องยาก ไม่แน่ใจว่าจะเรียนรู้เรื่อง” (สมาชิกหมายเลข 5) สมาชิกอีกท่านหนึ่งกล่าวว่า “อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของเราค่อนข้างมีน้อย เมื่อมีการกำหนดสัดส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษากับนักศึกษา ทำให้เกิดปัญหาอาจารย์ที่ปรึกษาไม่เพียงพอ” (สมาชิกหมายเลข 11)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของวิทยานิพนธ์ สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมให้ข้อมูลว่า เอกสาร ตำรา ไม่ทันสมัย ตัวอย่างของงานวิจัยมีไม่เพียงพอ คุณภาพและการเอาใจใส่ของอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เงิน และเวลาของนักศึกษา ตลอดจนความรู้พื้นฐานของนักศึกษาที่เข้ามาเรียน ความตั้งใจของนักศึกษาในขณะที่เรียน มีผลต่อการทำวิทยานิพนธ์ทั้งนั้น ดังเช่นนักศึกษาคนหนึ่งให้ข้อมูลว่า “เอกสาร ตำรา ของเรายังมีไม่เพียงพอ ที่มีอยู่บางส่วนก็ไม่ทันสมัย ที่ศูนย์วิทยบริการก็ไม่สามารถเข้าไปค้นหาวิทยานิพนธ์ด้วยตนเองได้ ต้องบอกชื่อเรื่องแล้วเจ้าหน้าที่จึงจะเป็นคนค้นให้ ทำให้ไม่สะดวก (สมาชิกหมายเลข 1)

3. ข้อเสนอแนะ สมาชิกที่เข้าร่วมประชุม ได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาาระบบบริหารจัดการคุณภาพของวิทยานิพนธ์ว่า การเรียนการสอนควรเน้นความรู้พื้นฐานของการวิจัย ควรวางระบบการประสานงานระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษา ควรเพิ่มจำนวนนักศึกษาในที่ปรึกษาเพิ่มจาก 5 คนเป็น 7 คน จัดหาประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้มากขึ้นทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ควรกำหนดคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เหลือเพียง 1 คน ต่อ นักศึกษา 1 คน จัดทำตารางนัดพบเพื่อติดตามการทำงานวิจัยของนักศึกษาเป็นช่วงๆ ควรมีการประสานกับชุมชน อำเภอ จังหวัด เพื่อกำหนดประเด็นในการวิจัย และแสวงหาทุนสนับสนุนการวิจัยเพื่อเป็นวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ควรปรับแก้วิทยานิพนธ์ให้อยู่ในเรื่องเดิม ไม่เปลี่ยนเรื่องใหม่ และควรเสนอแนะเอกสาร ตำรา ที่จะค้นคว้าเพิ่มเติม ดังนักศึกษาคนหนึ่งกล่าวว่า “อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ปรับแก้ชื่อเรื่อง ควรให้อยู่ในกลุ่มเรื่องเดิม ไม่ควรเปลี่ยนเรื่องใหม่” (สมาชิกหมายเลข 6)

หลังจากการประชุมกลุ่มแล้ว ได้มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อีกครั้ง โดยการนำเสนอ

ผลการประชุมของแต่ละกลุ่ม มีการวิพากษ์วิจารณ์ เสนอแนะเพิ่มเติม และสรุปผลการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนี้

1. คุณภาพของงานวิจัย ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าต้องการให้นักศึกษาทำวิทยานิพนธ์เพื่ออะไร เช่น เพื่อให้สำเร็จตามที่หลักสูตรกำหนด หรือให้เกิดการเรียนรู้กระบวนการของการทำวิจัย โดยความน่าเชื่อถือเป็นเป้าหมายรอง หรือต้องการให้ผลงานสามารถนำไปใช้ได้จริง

2. กระบวนการ /รูปแบบของงานวิจัย ควรให้หลากหลายตามลักษณะของเรื่อง ทั้งเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ แบบ PAR แบบ R&D หรือแบบทดลอง

3. ควรปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการ ในเรื่องต่อไปนี้

3.1 หลักสูตรและแผนการเรียน

3.2 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาวิจัย และวิชาอื่นๆ

3.3 การจัดอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.4 คุณลักษณะ ความรู้ความสามารถ และพฤติกรรมของนักศึกษา

3.5 กระบวนการควบคุมวิทยานิพนธ์ ควรติดตามดูแลให้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

3.6 แหล่งศึกษาค้นคว้า

4. ควรพัฒนาระบบของการบริหารจัดการ คือทำอะไรจึงจะทำให้ให้นักศึกษารู้สึกว่าเป็นเรื่องง่าย ธรรมดา ไม่น่าหวาดกลัว งบประมาณกำหนดเวลาและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

3. ข้อมูลที่ได้จากการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)

หลังจากการจัดประชุมและจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้แล้ว คณะนักวิจัยมีความเห็นว่าข้อมูลที่ได้อาจไม่ลงลึกหรือชัดเจนแน่นอน ดังนั้นจึงวางแผนศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมโดยวิธีการเจาะประชุมกลุ่มย่อยได้แก่กลุ่มอาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ กลุ่มศิษย์เก่า และกลุ่มนักศึกษาปัจจุบัน จำนวนกลุ่มละ 2 ครั้ง ดังนี้

3.1. กลุ่มอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ครั้งที่ 1 วันที่ 3 มิถุนายน 2547 คณะผู้วิจัยดำเนินการประชุมกลุ่มอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ณ ห้อง 417 มีผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มจำนวน 10 คน ผู้ดำเนินการประชุม ได้แก่ ผู้วิจัยคนที่สี่ ผู้บันทึกผลการประชุม ได้แก่ ผู้วิจัยคนที่สามและ ผู้ช่วยนักวิจัย 1 คน โดยได้ร่วมกันพิจารณาเกี่ยวกับตัวชี้วัดคุณภาพของวิทยานิพนธ์ คุณภาพของวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และองค์ประกอบด้านต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของวิทยานิพนธ์ ได้ข้อคิดเห็น ดังนี้

1. ตัวชี้วัดคุณภาพของวิทยานิพนธ์

สมาชิกที่เข้าร่วมประชุม เห็นว่า ตัวชี้วัดคุณภาพของวิทยานิพนธ์ของบัณฑิตได้มีเกณฑ์กำหนดไว้แล้ว โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดี ผ่าน และไม่ผ่าน ไม่จำเป็นต้องสร้างเกณฑ์กันใหม่ แต่ควรนิยามให้ชัดเจนว่าดีเป็นอย่างไร แต่ในปัจจุบันเกณฑ์ในการให้คะแนนวิทยานิพนธ์ยังไม่ชัดเจนที่จะทำให้การให้คะแนนอย่างเป็นปรนัยได้ ทำให้เกณฑ์การประเมินวิทยานิพนธ์ของกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แต่ละคนในชุดเดียวกันและต่างชุดกันไม่เหมือนกัน (สมาชิกหมายเลข 10) และการให้คะแนนในการสอบวิทยานิพนธ์ ควรพิจารณาจากการพัฒนาองค์ความรู้ของนักศึกษา ข้อมูล ประสิทธิภาพและประสิทธิผลตลอดจนระยะเวลาที่ใช้ในการจัดทำด้วย นอกจากนี้สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมยังได้กล่าวอีกว่า คุณภาพของวิทยานิพนธ์ควรพิจารณาจากผลผลิต (Output) กล่าวคือ ควรต้องหลากหลาย ตรงกับงานของนักศึกษา มีประโยชน์และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และบางสาขาอาจดูจากผลกระทบ (Outcome) คือควรมีการพัฒนาดีขึ้น นอกจากนี้เป้าหมายของการทำวิทยานิพนธ์ควรมี 2 ประการคือ เป็นนพเรียนที่ไปปฏิบัติจริง เมื่อครบหลักสูตรและเป็นงานที่สามารถนำไปใช้ได้จริง (สมาชิกหมายเลข 5) ที่ประชุมได้มีการพิจารณาตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการพิจารณาคุณภาพของวิทยานิพนธ์ว่าจะประกอบด้วยการมีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง การได้ศึกษาเอกสารที่ลึกซึ้ง ความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของหน่วยงาน ไม่ซ้ำซ้อนกับคนอื่น ๆ มากเกินไป ใหม่ ทันสมัย มีเครื่องมือในการวิจัยที่มีคุณภาพ (สมาชิกหมายเลข 6)

2. คุณภาพของวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมเห็นว่า คุณภาพของวิทยานิพนธ์ขึ้นอยู่กับมุมมองของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เมื่อพิจารณาจากการที่เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เห็นว่านักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการของการทำวิจัยในระดับพอใช้ได้ (สมาชิกหมายเลข 10) โดยอาจพิจารณาได้ว่า มีนักศึกษาจำนวนเท่าใดที่สอบวิทยานิพนธ์ได้ระดับดีเยี่ยมหรือดี มีสมาชิกท่านหนึ่งกล่าวว่า จากการเป็นประธานสาขาพบว่าในแต่ละรุ่นจะมีนักศึกษาที่อยู่ในระดับดีเยี่ยมประมาณ 2 ใน 10 คน (สมาชิกหมายเลข 4) เนื่องจากนักศึกษามีความพยายามในการจัดทำ งานที่จัดทำมีความถูกต้อง ชัดเจนในกระบวนการทำ และสามารถตอบคำถามได้เป็นที่พึงพอใจ แต่มักไม่ได้พิจารณาในแง่ของการนำไปใช้ “ แสดงว่าเน้นและให้ความสำคัญในแง่ของกระบวนการมากกว่าการนำไปใช้ ” (สมาชิกหมายเลข 1) และ “คุณภาพของวิทยานิพนธ์อยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่าอาจารย์ที่ปรึกษาได้ควบคุมดูแล น่าจะอยู่ในเกณฑ์ที่เชื่อถือได้” (สมาชิกหมายเลข 10) สมาชิกท่านหนึ่งกล่าวว่า จากการที่ได้ร่วมกันประเมินผลงานของนักศึกษากับกรรมการด้วยกัน ก็เห็นว่าส่วนใหญ่ให้คะแนนได้สอดคล้องกับสภาพจริงของวิทยานิพนธ์ ไม่ให้คะแนนสูงหรือต่ำจนเกินไป

แต่เท่าที่ทราบจากกลุ่มอื่นๆก็เห็นว่ากรรมการบางคนให้คะแนนสูงเกินไป ทำให้นักศึกษาได้ระดับยอดเยี่ยมโดยไม่ค่อยเหมาะสมเท่าไรนัก (สมาชิกหมายเลข 6)

มีสมาชิกบางท่านกล่าว “ที่ผ่านมาศึกษามักจะทำเพื่อขอให้จบเท่านั้น การทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องก็ไม่ค่อยศึกษาเท่าที่ควร ประมวลเนื้อหาสาระจากการศึกษาไม่เป็นแนะนำให้ก็ไม่ทำ เพราะไม่ได้ตั้งใจทำอย่างแท้จริง” (สมาชิกหมายเลข 5) ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในบทที่ 2 นักศึกษายังไม่ทุ่มเทเวลาในการศึกษาเท่าที่ควร ค้นคว้าไม่มากพอที่จะทำความเข้าใจในวิธีและกระบวนการวิจัยอย่างชัดเจน ทำให้ไม่มีกรอบความคิด ไม่มีหลักในการเขียน ขาดการสังเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีตัดต่อจากหนังสือหรือวิทยานิพนธ์ของผู้อื่นโดยขาดความต่อเนื่อง ที่ประชุมได้สรุปร่วมกันว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หรือบัณฑิตศึกษาควรต้องมาพิจารณาว่าร่วมกันว่าต้องการให้นักศึกษาทำได้ขนาดไหน เพราะปรัชญาของการจัดการเรียนแผน ก (2) ก็เพื่อต้องการฝึกฝนให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถในกระบวนการทำวิจัยเพื่อให้จบออกไปอย่างมีคุณภาพ ต้องมีความรู้ในสถิติเพื่อการวิจัย วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ SPSS อาจทำด้วยตนเองไม่ได้ ไม่จำเป็นต้องคาดหวังว่าจะทำได้เอง แต่ต้องสามารถอ่านและใช้ผล (Printout) เป็น การนำเสนอผลการวิจัย ควรกำหนดเป็นรูปแบบเดียวกันที่ชัดเจน เช่น การนำเสนอผลที่ใช้สถิติ F-test นักศึกษาบางคนไม่เสนอ SS df และ MS เป็นต้น นอกจากนี้ ที่ประชุมยังเสนออีกว่า คู่มือการจัดทำวิทยานิพนธ์กลางเล่มเดียวน่าจะไม่เพียงพอ เนื่องจากนักศึกษามีหลายสาขา เช่นสาขาสถิติศาสตร์ เน้นการวิจัยแบบ R & D และการวิจัยเชิงคุณภาพ รูปแบบจึงควรแตกต่างกัน

ในด้านหัวข้อของวิทยานิพนธ์ สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมเห็นว่า หัวข้อวิทยานิพนธ์บางเรื่องยังไม่ตรงสาขาที่เรียน และยังไม่ใหม่ของใหม่” สมาชิกหมายเลข 3 กล่าวว่า “วิทยานิพนธ์ของบัณฑิตสาขาบริหารการศึกษา ลักษณะหัวข้อมันก็จะซ้ำๆกัน ไม่หลากหลาย” ชื่อเรื่องไม่ค่อยน่าสนใจ ซ้ำซ้อนกับผู้อื่นมาก และเป็นการวิจัยเชิงสำรวจทำให้ไม่สามารถนำไปสู่การพัฒนาแก้ไข “ควรให้จับงานที่เราทำอยู่เองมาทำจะน่าสนใจกว่า” (สมาชิกหมายเลข 5) หรืออาจกำหนด Theme ให้นักศึกษา (สมาชิกหมายเลข 4) หัวข้อวิทยานิพนธ์ควรพิจารณาว่าเมื่อทำแล้วจะต้องให้ได้ข้อความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ และการเลือกหัวข้อควรเกิดจากความสนใจของนักศึกษา หรือสภาพปัญหาที่แท้จริง

ครั้งที่ 2 ในวันที่ 17 มิถุนายน 2547 คณะผู้วิจัยดำเนินการประชุมกลุ่ม ณ ห้อง 417 มีผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มจำนวน 10 คน โดยมีผู้วิจัยคนที่สอง เป็นผู้ดำเนินการประชุม มีผู้วิจัยคนที่ห้า และผู้ช่วยนักวิจัย 2 คน เป็นผู้จัดบันทึกผลการประชุม ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านต่างๆที่ส่งผลต่อคุณภาพของวิทยานิพนธ์ต่อจากครั้งก่อน สรุปผลการประชุมได้ดังนี้

องค์ประกอบด้านต่างๆที่ส่งผลต่อคุณภาพของวิทยานิพนธ์ต่อจากรั้งก่อน สรุปผลการประชุมได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณภาพของวิทยานิพนธ์ ได้แก่

1. ด้านระบบบริหารจัดการ

สมาชิกที่เข้าร่วมประชุม เห็นว่า โครงสร้างและระบบการบริหารงานบัณฑิตศึกษาในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกัน กล่าวคือ มหาวิทยาลัยประกาศโครงสร้างการบริหารใหม่ โดยแบ่งการบริหารงานออกเป็น 3 ระดับ คือ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรประจำสาขาวิชา คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ และคณะกรรมการบริหารบัณฑิตศึกษา โดยสำนักงานบัณฑิตศึกษาเป็นเพียงหน่วยประสานงานด้านงานธุรการเท่านั้น แต่ระบบการปฏิบัติงานจริงยังคงเหมือนเมื่อครั้งที่มีโครงสร้างเดิม คือยังคงให้สำนักงานบัณฑิตศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาเองทั้งหมด ทำให้บางครั้งประธานสาขาวิชาไม่มีโอกาสทราบปัญหาหรือเห็นงานของนักศึกษาบางคนในสาขาที่ดูแลอยู่ และทำให้มอง flow line ของงานไม่ออกว่านักศึกษาตั้งแต่เริ่มเข้ามาจนจบ เป็นหน้าที่ของใคร ส่วนใหญ่นักศึกษาจะมาติดต่อที่สำนักงานบัณฑิตศึกษาตลอดเวลา งานที่กระจายไปคณะเป็นเพียงแนวคิดในทางปฏิบัติยังไม่แตกต่างจากเดิม ประธานสาขามีหน้าที่จัดแผนการเรียน และกำหนดชื่ออาจารย์ผู้สอนเท่านั้น “สำนักงานบัณฑิตศึกษานี้เหมือนเป็นศูนย์รวมใจ ซึ่งควรจะไปที่คณะได้แล้ว” (สมาชิกหมายเลข 10) ซึ่งอาจเป็นเพราะความเคยชินหรืออยู่ระหว่างรอยต่อของการเป็นมหาวิทยาลัยก็ได้ (สมาชิกหมายเลข 1) ถ้ายังต้องการให้งานระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาขึ้นตรงต่อคณะที่เกี่ยวข้องก็ศาสตร์นั้นๆโดยตรง ควรมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างให้งานบัณฑิตศึกษาเป็นงานในความรับผิดชอบของคณะ โดยอาจต้องยุบสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา เนื่องจากแต่ละคณะมีการปฏิบัติงานด้านธุรการเป็นปกติอยู่แล้ว จะเป็นการลดงบประมาณ ลดขั้นตอนในการประสานงานระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และลดการจ้างเจ้าหน้าที่ ตลอดจนบุคลากรสายอาจารย์ลง (สมาชิกหมายเลข 7) แต่ถ้ายังจำเป็นต้องจัดงานระดับบัณฑิตศึกษาโดยรวมการบริหารจัดการไว้ที่เดียวกัน ก็อาจจะใช้โครงสร้างเดิม แต่จัดการเกี่ยวกับบุคลากรให้มีความชัดเจน ในบทบาทหน้าที่ให้มีอัตรากำลังมากพอ มีการประเมินคุณภาพบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งบริหารจัดการทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ภาวะผู้นำในการบริหารจัดการ มีการเลือกสรรและมีวาระการปฏิบัติงานเหมือนตำแหน่งอื่น ๆ เพื่อป้องกันการสร้างอาณาจักร และสั่งสมอำนาจแฝง หรือการปฏิบัติงานที่เลี้ยงข้อตกลงตลอดจนระเบียบที่วางไว้

2. ด้านกระบวนการบริหารจัดการ

สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมกล่าวว่า วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาจะมีคุณภาพ ถ้ามีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ ดังคำกล่าวของสมาชิกคนหนึ่งกล่าวว่า “กระบวนการที่ดีนำไปสู่คุณภาพที่ดี” (สมาชิกหมายเลข 10) ซึ่งได้แก่ นักศึกษาต้องมาพบและปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา ต้องลงมือทำเองตั้งแต่แรกเริ่มจนสำเร็จ และต้องปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา “ไม่ใช่อยู่ๆก็ทำเสร็จแล้ว” (สมาชิกหมายเลข 3) ปัญหาคือนักศึกษามักไม่ค่อยมาพบอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาบางคนก็ไม่อยู่ให้นักศึกษาพบ และนักศึกษาบางคนแม้จะทำเสร็จแล้วแต่เมื่อมาสอบวิทยานิพนธ์ก็ยังไม่ตอบคำถามไม่ได้เหมือนกับยังไม่เข้าใจในงานที่ตนทำ กระบวนการบริหารจัดการก็ยังมีจุดอ่อนอยู่หลายจุด ซึ่งควรต้องมาร่วมกันพิจารณาว่าจุดอ่อนอยู่ที่ไหน เช่น ในการจัดสอบเต็มโครงและสอบวิทยานิพนธ์ นักศึกษายังไม่สนใจเข้าร่วมรับฟัง การสร้างบรรยากาศในการสอบวิทยานิพนธ์ บัณฑิตศึกษาควรวางวิธีการที่จะเชิญชวนให้นักศึกษาและผู้สนใจเข้าร่วมรับฟังด้วยมากขึ้น มีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เพื่อให้มาเรียนรู้วิธีการทำ วิธีการนำเสนอ วิธีการตอบข้อซักถามของอาจารย์ เป็นต้น และให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นเรื่องสำคัญ นำต้นต้น วิธีการจูงใจให้นักศึกษาเข้าฟัง อาจได้แก่ การจัดห้องสอบวิทยานิพนธ์ให้กว้างขวางและเหมาะสมในการที่จะให้บุคคลภายนอกเข้าร่วมรับฟังได้ มีลักษณะที่เอื้อต่อการเข้าฟัง เช่น เป็นห้องแบบปรับระดับ (สมาชิกหมายเลข 2) ใช้วิธีการนำเสนอที่ดีแบบมืออาชีพ ไม่ใช่นำเสนอแบบเด็กเล่น ในการนำเสนอควรมีการอัดเทปเพื่อเป็น feedback ให้นักศึกษาได้เห็นการซักถามและการตอบคำถาม และถ้าไม่ได้รับความเป็นธรรมก็สามารถเปิดคู่ได้ ในการสอบวิทยานิพนธ์ควรให้ผู้ทรงคุณวุฒิซักถามให้มากขึ้น ส่วนกรรมการที่ปรึกษาควรซักถามให้น้อยและไม่ควรช่วยตอบปัญหาแทนนักศึกษา กระบวนการในการสอบวิทยานิพนธ์ ควรถามในเชิงลึก หรือเน้นกระบวนการในการจัดทำ มีสมาชิกบางคน กล่าวว่า “ควรมีการทบทวน ไม่ควรเป็นการประคับประคองจนกระทั่งนักศึกษาเดินเองไม่เป็น ควรสร้างความมั่นใจให้แก่นักศึกษาและให้เขาช่วยตัวเองให้มาก” และ “ควรลดกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้เหลือเพียง 2 คน ที่จะเป็นผู้ช่วยนักศึกษา และตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบเพิ่มขึ้นเป็น 2 คน ซึ่งจะเป็นการช่วยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ด้วย (สมาชิกหมายเลข 1) สมาชิกบางคนกล่าวว่า ในการสอบวิทยานิพนธ์ ไม่ควรให้ตั้งเกินไป เพราะ “จะทำให้หาถูกคำไม่ได้ยิ่งขึ้น” (สมาชิกหมายเลข 3) ทั้งนี้เพราะในสภาพปัจจุบันก็แทบจะไม่มีนักศึกษาในแต่ละสาขาอยู่แล้ว เนื่องจากมีมหาวิทยาลัยใหญ่ในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งเปิดสอนในแผน ข โดยไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ แต่มีสมาชิกในกลุ่มบางคนไม่เห็นด้วยโดยกล่าวว่า “กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกเพียง 1 คนก็น่าจะ stamp ได้ดีพอสมควร เป็นการให้ช่วยควรมีคุณภาพดี/ไม่ดี และ ถ้าแยกผู้สอบและกรรมการที่ปรึกษาออกเป็นคนละพวกกัน อาจจะยิ่งทำให้เกิดปัญหามากขึ้น”

(สมาชิกหมายเลข 10) สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เห็นว่า กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กำหนดให้มี 3 คน นั้นเหมาะสมแล้ว แต่ควรพิจารณาให้มีคุณสมบัติตามที่เคยตกลงร่วมกันไว้เดิม กล่าวคือ เป็นกรรมการที่ตรงกับสาขาวิชาของนักศึกษา 1 คน กรรมการที่เชี่ยวชาญทางด้านสถิติวิจัย 1 คน และกรรมการที่มีความเชี่ยวชาญหรือสนใจในงานนั้นแต่ไม่จำเป็นต้องอยู่ในสาขานั้นๆ อีก 1 คน (สมาชิกหมายเลข 5)

ที่ประชุมได้มีการกล่าวถึงแนวทางที่จะช่วยให้นักศึกษาทำวิทยานิพนธ์ได้สำเร็จตามกำหนดเวลาโดยมีสมาชิกกล่าวว่า ควรมากำหนดเกณฑ์การปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับนักศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษา หาวิธีจูงใจ ให้กำลังใจ จัดหาทุนสนับสนุนส่งเสริม กำหนดยุทธศาสตร์ในการแสวงหาทุนให้แก่นักศึกษาให้ชัดเจน เช่น ประธานสาขาอาจต้องคิด Project ใหญ่แล้วมุ่งให้นักศึกษาช่วย ในการปฐมนิเทศควรเชิญบรรณารักษ์มาให้คำแนะนำและชี้แจงเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลและหนังสือ หรือเอกสารในการศึกษาค้นคว้า

3. ด้านหลักสูตร แผนการเรียน อาจารย์ผู้สอนและการจัดการเรียนการสอน

สมาชิกที่เข้าร่วมประชุม กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนทุกรายวิชา ควรเอื้อต่อการทำวิจัย กล่าวคือ ควรเน้นให้นักศึกษาได้ฝึกการค้นคว้าหาข้อมูล เน้นการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้เพราะการจัดทำวิทยานิพนธ์ควรเริ่มตั้งแต่การศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในสภาพปัจจุบันนักศึกษามักมีข้อบกพร่องในการเขียนบทที่ 2 คือเขียนโดยไม่มีกรอบแนวคิดการสังเคราะห์ข้อมูล มักใช้วิธีตัดต่อจากหนังสือแต่ละเล่มจึงขาดความต่อเนื่อง ขาดทักษะในการเรียบเรียงภาษาให้สละสลวยได้ใจความ ไม่ชอบการศึกษาค้นคว้า ไม่มีทักษะในการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่างๆ “เมื่ออาจารย์ให้ค้น ก็เหมือนเป็นการหวังดีประสงค์ร้าย” (สมาชิกหมายเลข 2) ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนควรพาไปห้องสมุดห้องสมุดต่างๆ เพื่อให้รู้จักแหล่งค้นคว้า นอกจากนี้ควรฝึกให้นักศึกษาค้นคว้าจากสื่อเทคโนโลยีใหม่ๆ ทาง Internet หรือ Web Site แหล่งเรียนรู้ของนักศึกษาควรเน้นทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย การจัดการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษ ควรเน้นให้สามารถนำไปใช้ในเรื่องการทำวิทยานิพนธ์ เช่นการอ่านงานวิจัยต่างประเทศจาก Journal ต่างๆ และการจัดทำ Abstract นอกจากนี้ สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุม ยังได้กล่าวถึงปัญหาเรื่องความอ่อนด้อยด้านภาษาของนักศึกษา ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เนื่องจากหลักสูตรในหลายสาขาวิชา ไม่มีรายวิชาใดที่ฝึกฝนในด้านการเขียนรายงาน ยกเว้นสาขายุทธศาสตร์การพัฒนา และอาจารย์ที่สอนวิชาภาษาอังกฤษก็เป็นชาวต่างประเทศ ซึ่งเน้นความสามารถในด้านการฟังและการพูด ทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงไปสู่การทำวิทยานิพนธ์เช่นการเขียน Abstract ได้

นอกจากนี้สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมยังกล่าวอีกว่า การวัดผลและประเมินผลควรเน้นทั้ง การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและการประเมินผลหลังเรียน การให้งานแก่นักศึกษา ควรตรวจผลงานโดยมีเกณฑ์ที่ชัดเจน เหมาะสม และในการสอนวิชาวิจัยควรให้นักศึกษาจัดทำเค้าโครงการวิจัยอย่างสมบูรณ์ 3 บท เพื่อนำไปสู่การทำวิทยานิพนธ์ง่ายขึ้น สภาพห้องเรียนควรให้ เอื้อต่อการทำกิจกรรม เอื้อต่อการเรียนรู้และการทำวิทยานิพนธ์ เอกสารตำราควรมีให้มากขึ้น ครบ ทุกสาขาวิชา อาจารย์ผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำวิจัย มีประสบการณ์ใน การทำวิจัย อาจารย์ผู้สอนควรได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการวิจัย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ การเรียนการสอน

ด้านอาจารย์ผู้สอน สมาชิกบางท่านเสนอว่า ควรมีอาจารย์ภายนอกที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับมาช่วยสอนบ้าง เป็นครั้งคราวหรือเป็น course และบทบาทของการมีอาจารย์ผู้สอนควรอยู่ที่ สาขาวิชาและคณะ (สมาชิกหมายเลข 6)

4. ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และกระบวนการในการควบคุมวิทยานิพนธ์

สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมกล่าวว่า “งานที่มีคุณภาพ ประชานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จะต้องมีคุณภาพด้วย” (สมาชิกหมายเลข 4) เพราะสำคัญที่คนควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ควรต้องอีกกว้าง มีความรู้ความสามารถ มหาวิทยาลัยควรมีการพัฒนาคุณภาพของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เช่น การเข้ารับการอบรม การพาไปศึกษาดูงาน และควรทำวิจัยให้มากขึ้น จะช่วยให้มองกว้างและมีความเชี่ยวชาญมากขึ้น ในสภาพปัจจุบัน มหาวิทยาลัยยังไม่มี การพัฒนาอาจารย์ผู้สอนในเรื่องนี้ “การชาร์ตแบดเตอร์ให้แก่อจารย์ยังไม่ดี” (สมาชิกหมายเลข 3) ซึ่ง ควรมีการพัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ใหม่และประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันอย่างน้อยปีละครั้ง โดยอาจจัดหาวิทยากรมาเสริมความรู้ให้ทันสมัยยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา สมบูรณ์และมีคุณภาพตามไปด้วย (สมาชิกหมายเลข 6)

สมาชิกที่เข้าร่วมประชุม กล่าวว่า อาจารย์ที่ปรึกษาบางส่วนไม่มีประสบการณ์ในการทำ วิจัยนอกเหนือจากการทำวิทยานิพนธ์ของตนเอง ทำให้ขาดความชำนาญในการให้คำปรึกษา ดังนั้น อาจารย์ควรทำวิจัยคู่ขนานไปกับนักศึกษา (สมาชิกหมายเลข 2) นอกจากนี้การแต่งตั้งอาจารย์ที่ ปรึกษาควรมีความหลากหลาย ที่ผ่านมานักศึกษาหาประธานและกรรมการยังไม่กระจาย (สมาชิก หมายเลข 8) เพราะนักศึกษาไม่รู้จักอาจารย์ สำนักงานบัณฑิตศึกษา ควรจัดทำบอร์ดแนะนำ อาจารย์ โดยระบุความเชี่ยวชาญ และระบุจำนวนการรับนักศึกษาไว้ในความดูแลว่ามีกี่คนแล้ว และ จะรับได้อีกกี่คนให้ชัดเจนตลอดเวลา ให้เป็นปัจจุบัน และอาจารย์ที่ปรึกษาบางคนก็ไม่อยู่ให้นัก ศึกษาพบ ติดต่อไม่ได้ ขาดการจัดเวลาและระบบของการให้คำปรึกษา ขาดวิสัยทัศน์ในการให้คำ